

372.21

Ի-58

Վ. ԻՆՃԻԿՅԱՆ ՅԵՎ Ս. ՍԱՄՎԵԼՅԱՆ

ԱՄԱՌԱՅԻՆ ՄԱՆԿԱԶՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ

ՊԵՏԶՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

26.04.2013

50.754

0120-10

Վ. ԻՆՃԻԿՑԱՆ ՅԵՎ Ս. ՍԱՄՎԵԼՅԱՆ

372.21
1-58

4

ԱՄԱՌԱՅԻՆ
ՄԱՆԿԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ

1008
34412

ՊԵՏՀՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

103-0510

Դյուղատնտեսութեան վերակառուցումը կոլեկտիվիստական սկզբունքներով, դյուղատնտեսութեան մեքենայացումը, կոլխոզի համար նոր կազմեր պատրաստելու և մասսաների կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու խնդիրները խնդիրներ են մեծութեամբ մեր առաջ և դնում յերեխաների հասարակական դաստիարակութեան խնդիրը: Համկոմկուսի 16-րդ համագումարը շեշտեց կնոջ մասսայական ներգրավման անհրաժեշտութիւնը արդիւնաբերութեան և դյուղատնտեսութեան ասպարիզում: Այս խնդրի իրագործումը պահանջում է կնոջ յերեխաների հոգսերից՝ ազատագրելու նախապայմաններ ստեղծել, բաց անել լոկ մսուրներ, մանկապարտեզներ, ընդհանուր ճաշարաններ և այլն: Ինչքան ենեղբիս յի սպասում ամսն մի կին՝ անհատորեն դաստիարակելով իր յերեխային: Առանձնապէս կոլխոզում ամառն անհրաժեշտ է կանանց ամբողջ ուժը տրամադրել գյուղատնտեսական աշխատանքներին, մանավանդ համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում:

Ահա թե ինչու ամենուրեք արագ տեմպով աճում է նախադպրոցական ցանցը մեկը մյուսի հետեւից բացվում են մանկապարտեզներ և և հրապարակներ: Նախադպրոցական հիմնարկը յերեխաների խնամքն իր վրա, վերցնելով հիմնական նպատակ և դնում յերեխաներին կուլտուրական դաստիարակութեան ար: Դասակարգային պայքարի սրբման ներկա շրջանում աշխատավորների յերեխաների ընդգրկումը կոմունիստական դաստիարակութեամբ՝ դառնում է մեր որովա առաջնակարգ մարտական խնդիրը:

Նախադպրոցական հիմնարկը նպատակ է դնում դաստիարակելու առողջ սերունդ՝ ընդունակ պայքարելու և կոմունիզմը կառուցելու, ապրելու կոլեկտիվ կյանքով, աշխատելու համերաշխ, զվարթ, գիտակցութեամբ կատարելով իր կոլեկտիվի պարտականութիւնները:

Այս ձեռնարկը տալով ամառային հրապարակների աշխատանքի համառոտ ծրագիրն ու անհրաժեշտ մեթոդական ցուցմունքներ, ոգեւորւթյան է՝ գալիս մեր յերեխաների գեղեցիկ օրերին:

Ոգտվելով այս ձեռնարկից, գեղեցիկ պետք է հաշվի առնի յերեխայի մանկաբանական առանձնահատկութիւնները տեղական պայմաններն ու հնարավորութիւններն և ըստ աւան մոցնի վերոջ փոփոխութիւններ իր աշխատանքի ընթացքում:

Ձեռնարկը կազմելիս ոգտվել ենք հետեւյալ ուսուցիչներին՝

1. Дошкольному работнику колхоза
2. За коммунистическое воспитание — раскин
3. Летняя дошкольная площадка в колхозе
4. Летняя дошкольная площадка в городе
5. Детская летняя площадка в колхозе

Г. А. Солонович

I ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Հրապարակ կազմակերպելու առաջին հերթին պետք է ընտրել հրապարակի տեղը: Յանկայի չե հրապարակը կազմակերպել ըստ հնարավորության հետո արժեքից փոփոխություն, մեքենատրակտորային կայանից հարմար է դարձնել բակում, ալգում: Նպատակահարմար եղևոր հրապարակը լինի վոչ հետո լեքերանների բնակավայրից:

Մանկհրապարակը պետք է տեղավորվի չոր, բարձր տեղում, շրջապատված ծառերով, ունենա ուղիս տարածություն խողբի և հողմաս բանջարանոցի կամ ծաղկոցի համար:

Բացի այդ, բակում պետք է լինի մի սենյակ հրապարակի ինվենտարը պահելու և ծածկ կամ վերանդա՝ անձրից պատասպարվելու համար:

Հրապարակի շրջապատը պետք է համապատասխանի սանիտարակա պահանջներին:

Մանկհրապարակ կազմակերպելիս, անհրաժեշտ է կազմակերպել նախահաշիվ և ներգրավել հաս. հիմնարկների ոժանդակությունը հրապարակի կազմակերպման գործում:

Մի ղեկավարը կարող է աշխատանք տանել 30—35 լեքերանների հետ: Պետք է ունենալ մի տեխնիկական աշխատակից, Յանկայի չե մասնակից դարձնել ծնողներին, կամ կլին պատգամավորուհուն: Անհրաժեշտ է պրոնեկտների մասնակցությունը մանկահրապարակի աշխատանքներին:

Մինչև լեքերանների հրապարակ գալը՝ ղեկավարը մեծ աշխատանք պիտի անարի: Պետք է շարաթորյակ կազմակերպի հրապարակը մաքրելու, բլուշե կաղրի և ֆոնդ ստեղծի հրապարակը պահելու համար: Հասարակական կազմակերպությունները պետք է ոժանդակեն այդ աշխատանքներին:

Ղեկավարը պետք է ամեն ինչ հարմարեցնի աշխատանքի համար: ձեռք բերի թուղթ, մատիտներ, ներկեր, խողալիքներ, կավ, ավազ, պատրաստի խողի և աշխատանքի համար անհրաժեշտ անպետք (бросовый) նյութեր: Անհրաժեշտ է ունենալ բավականաչափ նյութեր, խողալիքներ, չերկրագործական և հյուսնոցի գործիքներ: Այդ հնարա-

վորություն կտա ավելի շատ կազմակերպելու կոլեկտիվը, չերեան բեքելու լեքերանների լինիցիտիվին ու ստեղծագործությունը:

Յանկայի չե ունենալ մաքուր ջրի տաշա և սրա համար համապատասխան խողալիքներ, ունենալ խոշոր կառուցողական նյութ: Վերջինս չլինելու դեպքում կարելի չե փոխարինել աղյուսով, տախապկներով, հյուսնոցով զիկաի արկղներով և այլն, վորից լեքերանները կառուցվածքներ կպատրաստեն:

Հրապարակի համար անհրաժեշտ է ունենալ թոռներ և սեղաններ՝ լեքերանների հասակին համապատասխան, պահարան, կախարաններ, վաջարան, ջրի կուբ, դուլեր և նախաճաշի համար անհրաժեշտ պարագաներ:

Ավագի համար ցանկալի լե ունենալ սեղան, կամ ծածկած արկղ: 6—8 ժամյա մանկ. հրապարակները պետք է ձեռք բերեն նաև կոլեկտիվ՝ հանգստանալու համար:

II ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ ՄՈՍԵՆՏՆԵՐ

1. ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՆԿ-ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ԿՅԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆԸ

20—25 որ.

1. Սովորեցնել յերեխաներին ընդհանուր կոլեկտիվ կյանքի հասկացնել յերեխաներին, վոր բոլորն ել աշխատում են կոլեկտիվի համար. վոր հրապարակում «իմ» ու «քո» չկա:

2. Հասկացնել յերեխաներին, վոր նրանք ել կոլտնտեսության անդամ են, պետք է ոգնեն մեծերին, միասին աշխատեն, միասին կրողն բուրժուաների, կուլակների և տերտերների դեմ, վորոնք խանդարում են գարնանացանի աշխատանքները:

3. Սովորեցնել յերեխաներին, վորոշ կարգապահության, ժամանակին ուտել, խմել, խնամքով վերաբերվել դեպի հրապարակի կանաչավորումը:

4. Պարզել մանկ-կոլեկտիվի դեմքը և չուրաքանչյուր յերեխայի առանձնահատկությունը:

5. Տալ նոր միջավայրի տարբակա՛ն կողմնորոշում:

6. Պարզել յերեխայի կենցաղն ընտանիքում և մանկավարժական ազդեցությամբ նպաստել նրա կենցաղի կարգավորմանը:

Ունակություններ յեվ գիտելիքներ

1. Մաքուր պահել ձեռքերն ու վոտքերը:

2. Կարողանալ սապոն գործածել:

3. Վիզը և ականջները լվանալ սապոնով:

4. Սովորեցնել ոգտվել թաշկինակով:

5. Յեղունկները պահել կարճ և մաքուր:

6. Քնելուց առաջ վոտները լվանալ:

7. Կարողանալ կանոնավոր ոգտվել արտաքնոցից:

8. Ուտել առանց վրան թափելու. կանոնավոր ծամել:

9. Կարողանալ միասին խաղալ և աշխատել, ոգտվել հավասար

կերպով՝ ընդհանուր խաղալիքներից:

10. Ոգնել իբար՝ ձեռք լվանալիս, գոգնոցները հագնելիս (մեծերն ոգնում են փոքրերին):

11. Պարզ արտասանել իր անունը և ազգանունը:

13. Գիտենալ ղեկավարի անունը:

12. Գիտենալ իրենց բնակավայրի անունը:

14. Պատրաստել նախաճաշի սեղան՝ ղեկավարի ոգնությամբ:

15. Բաժանել նախաճաշը, հավաքել սեղանը, լվանալ ամանները:

16. Հրապարակը պահել մաքուր (ջրել, ավելորդ փոշի չբարձրացնել):

17. Կարողանալ փոշել փոքրիկ բահերով, տնկել, սածիլել և ջրել:

18. Գիտենալ մի քանի սերմերի տեսակներ:

19. Կարողանալ ոգտվել մուրճից ուղիղ խփել մեխերը:

20. Գիտենալ շրջան կաղմնել, գուլգ-գուլգ և շաբաթով քալել:

ԻՆՉ ԱՆԵԼ — ԻՆՉՊԵՍ ԱՆԵԼ

1. Զրույց. —

1. Ղեկավարը յերեխաների հետ զրույց է անում. իմանում ենք անունը, տաբիքը, վորտեղ է ապրում, քույրեր և յիղբայրներ ունի, թե վոչ:

2. Խաղ. —

2. Ընտրել աշնայիսի խաղ, վորին մասնակցեն բոլոր յերեխաները, որինալ, — գնդակ խաղալ, շրջան կաղմնել, կամ կանգնել շաբաթով, գընդակը գցել հերթով: Յեթե փոքրերը չեն ուղում խաղալ, տալ խաղալիքներ՝ պոտներների ղեկավարությամբ խաղալու համար:

3. Սանիտարական ստուգում —

3. Ղեկավարն ստուգում է յերեխաների ընդհանուր մաքրությունը (վիզը, ականջները, յեղունկները, գլուխը, սպիտակեղենը և ալլն): Զրույց է անում մաքրության անհրաժեշտության մասին: Յերեխաները վորոշում են հանում մազերը կարճ պահելու, ամեն որ քնելուց առաջ վոտները լվանալու, առնվազն 5 որը մեկ անգամ լողանալու և սպիտակեղենը փոխելու մասին:

Գիտենալ յերեխաների մասնակցությամբ պատրաստել լողունգներ մաքրության մասին, ցանկալի յե ունենալ պլակատներ:

4. Նկարչություն —

4. Ղեկավարն առաջարկում է յերեխաներին նստել սեղանի շուրջը, բաժանում է թուղթ. մատիտներ կամ ներկեր: Նկարչուց հետո հավաքում է թերթիկները և վրան դրում յերեխաների անունները (մա-

տխտները և թուղթը պատրաստել նախորոք):

5. Նախաճառ —

5. Նախաճառից առաջ ղեկավարն առաջարկում է յերեսաներին ոգնել իրեն՝ սեղան պատրաստելու: Ընտրում են ցանկացողներից մի քրիգադ՝ 3—4 հոգուց կազմված, վոր բերում է զգալներ, ավտեներ, դասավորում է ավտեներ, բաժանում գրալները:

Նախաճառից հետո հանգիստ տալ, նայած աշխատանքի տևողութանը, կես ժամից — 1 ժամ:

6. Տուն գնալիս յերեսաներին ղեկավարը հիշեցնում է, թե որվա վնր ժամին պետք է գան հրապարակ, պետք է մաքուր լինեն և ալլն:

7. Յերեսաների հետ տեղ ընտրել՝ խաղալիքները պահելու համար մեխեր խփել ցատկիներ, սանձերի և ողակների համար, պատրաստել արկղ մանր խաղալիքների համար, վորոշել խաղալիքների տեղը):

7. Խաղալիքները բաժանել յերեսաներին: Խաղի վերջը ղեկավարն առաջարկում է խաղալիքներ ընտրել, տեղավորելու համար տեղ, պայմանավորվում է, թե ով ինչ աշխատանք կանի, մի խումբ 3—4 յերեսան պետք է խփեն մեխեր, մուսները պետք է տեղավորեն խաղալիքները, նկարները և ալլն: Տուն գնալուց առաջ խաղալիքները և ինվենտարը խնամքով դասավորվում են:

8. Պատմել յերեսաներին մանկական հրապարակի կյանից —

8. Լսում են բոլոր յերեսաները, կարելի յե պատմել «Ջարեյի առաջին որը մանկապարտեզում» կամ «Միտչելի Նորեկը»: Պատմութունից հետո գիրքը արվում է նկարները նայելու:

9. Քայլերգ —

9. Սովորեցնել «մեկ-յերկու, ճախը» քայլերգը, կամ «Մենք զինվոր ենք սրտոտ ու քաջ»:

10. Արկղից պատրաստել պահարան՝ մատիտներ, ներկեր և ուրիշ նյութեր պահելու համար: Փոքրերը նկարում են, վորից հետո պահում են մատիտները, ներկերը և մկրատները մեծերի պատրաստած արկղում:

10. Ղեկավարը զրույց է անում թե ինչպես խաղալիքները, նույնպես և պիտույքները պահելու համար հարկավոր է տեղ, առաջարկում է ալլ նպատակի համար վերցնել մի արկղ: Միասին պայմանավորվում են, թե ինչպես արկղից պահաքան պետք է պատրաստել (դուռ տե գրակներ): Արկղին փակցնել գունավոր թուղթ կամ ներկել: Ղեկավարը յերեսաների հետ չափում է ալլ դարակները, 3—4 յերեսան սոցում են, մի քանիսը միխում դարակները և դուռն ողակները իսկ

մնացածները ներկում են: Արկղը ներկելու գործը կարելի յե թողնել հետեյալ որվան:

11. Լվացվել —

11. Նախորդ պայմանավորվել ծնողների կողմնակցութան կամ կոմունայի հետ՝ յերեսաներին սրբիչներ տալու համար: Նախքան լվացվելը խոսել յերեսաների հետ առանձին սրբիչ ունենալու անհրաժեշտութան մասին: Ղեկավարը հետևում է, վոր յերեսաները լվացվելիս կանոնավոր բանեցնեն սապոնն ու սրբիչը:

12. Յերեսաների հետ վարձել, քե վարձել կախել սրբիչներ: Պատրաստել սրբիչների համար կախիչներ, ապոնի համար դարակներ: Յերեսաները զնում են կողմնակցութան պահետը կամ կսպերատիվ սապոն գնելու:

12. Խոսել յերեսաների հետ, վոր յուրաքանչյուրը պետք է ունենա իր կախարանը, վորպեսզի սրբիչները չխառնվեն: Ներս բերել պատրաստած տախտակները, մեխերը, յերեսաները պիտենքների ղեկավարութամբ հերթով խփում են մեխերը, (մեծերն իրենց և փոքրերի համար): Ղեկավարը նախորդ պահներն կամ կցված կին-պատգամավորնու հետ նշաններ է դնում յուրաքանչյուր սրբիչին:

13. Սրբիչների կախարանների վրա նշաններ կայցնել —

13. Յերեսաների կանոնում են կախիչների առաջ ղեկավար, բաժանում է յուրաքանչյուրին իր նշանը: Յերեսաները հերթով սովորում են քում և կպցնում մեխի դիմաց: Ծանոթանում են իրենց սրբիչների նշանին:

14. Սովորեցնել սանկսարական յերգ —

14. Կարելի յե տալ «Դեռ արևը չծագած» — «Հոկտեմբերիկից», կամ «Ջրի հետ դու հաշտ ապրիր»:

15. Մեծերի հետ գնալ կայանեստուրյան գրասենյակը՝ դիտելու, թե ինչպես է քաշվում աշխատանքը, ստանալ առաջադրութուն՝ վորոշ անհրաժեշտ աշխատանք տանելու կոլխոզի համար: Փոքրերը պիտենքների ղեկավարութամբ դիտում են պատկերադարձ դրքերը առողջապահութան վերաբերյալ:

15. Ղեկավարը նախորդ պայմանավորվում է կողմնակցութան նախագահի հետ, վոր յերեսաների ալլընութան ժամանակ աշխատանքը բաժանելիս շեշտեն, վոր նրանք ել կողմնակցութան անդամներ են և պարտավոր են ոչնել մեծերին, մասնակցել ընդհանուր սոց. յինարարութանը: Առաջարկվում է հանձն առնել կողմնակցութան ծաղկոցի սարքավորումը՝ վորոշ տեսակի բանջարեղեն և թռչուններ խնամելու գործը յերեսաների կողմից:

16 Դաճես զմալ հողի մեակումը դիտելու—յեթե դաշտը հեռու չէ, փոքրերը քնում են հրապարակում, պիտոներն են հսկողութեան տակ, բայց ցանկալի յե տանել բոլորին։

16. Դաշտ զնալուց առաջ դեկավարը հարց ու պատասխանի միջոցով, հայտնաբերում է յերեսաների խմացածը՝ ինչ են անում հիմա դաշտում, ինչով են վարում, ով է աշխատում, ինչով և ինչպես ելին վարում առաջ։

Առաջարկվում է գնալ տեսնել վարը դաշտում։ Յերեսաները դիտում են ակոսների խորութիւնը, աշխատանքի արագ ընթացքը։ Դեկավարը շեշտում, վոր հիմա բոլորն աշխատում են միառիւն և համալուր, իսկ առաջ աշխատում ելին առանձին և առանց մեքենայի։ Ծանոթացնել տրակտորին։

17. Ամիոփեղ եկակուրսիայի տպավորութիւնները, տալ կալ կամ նկարչութիւն։

18 Ծաղիկների յիւ բանգարանցի սածիլների համար արկղեւ պատրասել —

18. Մեծերը պիտոներն են քանդում են արկղերը, վոր վաղորոք ստացել են կոոպերատիվից կամ կոլտնտեսութեան պահեստից, սղոցում են տախտակները և պատրաստում փոքր արկղեր։ Փոքրերն ել ստանում են մուրճ, մեխ և մեխում տախտակները։ Դեկավարը հետևում է, վոր յերեսաներն ուղիղ պահեն մուրճը և մեխն ուղիղ խփեն։

19 Արկղերում սերմեր ցանել —

19. Յերեսաները նախորոք դիտում են սերմերի մեծութիւնը, գույնը և շոգափում։ Մեծերը բաժանվում են խմբերի. վոմանք ցանում են բանջարանոցային բույսեր բողկ, սալաթ, մլուսները ծաղիկներ շաքո, մարգարիտա և այլն, իսկ փոքրերը ցանում են վարունգի սերմեր։ Հետագայում դեկավարը յերեսաների ուշադրութիւնը պետք է դարձնի սածիլի աստիճանաբար աճման վրա, վոր պետք է կանոնավոր ջրել և պահել արևում։

21. Վոտանավոր՝ «փոս ենք փորում» — Հոկտեմբերիկից, 1830 թ. 4 րդ ամիս։

21. Շարժացանի աշխատանքը դիտելու համար — գնալ դաշտ, իսկ յեթե դաշտը չեռու չէ, տանել պահեստ դիտելու շարքացանը (մեքենան)։

22 Նախքան դաշտ զնալը դեկավարը հարցնում է յերեսաներին ով է տեսել շարքացան ինչո՞ւ համար է շարքացանը։ Առաջարկում է գնալ շատ դաշտում դիտում են շարքացանի աշխատանքները, շեշտում են, վոր շարքացանն ավելի արագ է ցանում, ավելի շատ բերք է ստացվում։ Դեկավարը հարցնում է յերեսաներին, թե վորտեղից է կոլտնտեսութիւնը շարքացան ձեռք բերել՝ և վոչ կոլտնտեսութեան անդամները

շարքացան ձեռք բերել չեն կարող. ինչո՞ւ կուլակը մեքենաներ ունենալ, եսկ չքովորը վոչ։ Բացատրում է, վոր առաջ մեքենաներով ոգտվում ելին միայն կուլակները իսկ հիմա ամբողջ կոտտնտեսութիւնը բաւարակները չքովորները և միջակները)։ Յերեսաները բաժանվում են ըստ ցանկութեան բրիգադներ և անցնում աշխատանքի։

22 «Հեյ ջան, տրակտոր ջան» յերգը։

23 Նկարչուքում, ծեփված կալից կալ մեռարկես՝ վոչ պիտանի նյութերից

23. Առաջարկել նկարել այն, ինչ վոր տեսել են դաշտում։ Ծաղվացքի համար լուրջաքանչուրին տրվում է բարակ 35 քառ. սանտ մեծութեամբ տախտակ։ Դեկավարը բաժանում է կալը, հետևում է, վոր յերեսաները կանոնավոր ոգտվեն։ Տալիս է անպետք նյութեր, թելիկոճ, յերկաթալար, ստվարաթուղթ, ֆաներա, թուխթ, մատիտ և այլն։

24 Յերեսաների հետ բնակի հրապարակի ծաղկոցի տեղը, մաքրել յիւ փոքր —

24. Յերեսաների ուշադրութիւնը դարձնել սածիլների մեծանալու վրա և հասկացնել, վոր ժամանակն է՝ ծաղկոց տեղափոխելու։ Դեկավարը յերեսաների, պիտոներների, կոմիւրիտականների հետ միասին աշխատում է, փորում են հողամասը և մարգեր կաշում, փոքրերը ջուր կում են քարերը, վայտի կտորները, վոսկորները և մի տեղ կիտում։

25 Սածիլների տեղափոխելը —

25. Սածիլներ տեղափոխելու աշխատանքը կարելի յե կազմակերպել փորելուց 2—3 րդ հետո։ Փոքրերը տալիս են սածիլները, իսկ մեծերը պիտոներն ոգնութեամբ տնկում են։ Դեկավարը շեշտում է, թե ինչպես բողրը միացած արագ կերպով ծաղկանոցը շինեցին։ Դեկավարը յերեսաների հետ զրուցում է, վոր հետագայում ել միացած ուժերով պետք է խնամել։ Որինակ բերել կոլտնտեսութեան բանջարանոցը։

26. Սովորել վոտանավոր կուլակով աշխատանքի մասին։

27 Յերեսաներից նախաճառի համար ներառիլուրում կազմակերպել. —

Պածկել սեղանը, դասավորել ափսեները, բաժանել ուտելիքը և նախաճաշից հետո հավաքել։

27. Սոսել յերեսաների հետ նախաճաշի կազմակերպման մասին, թե ինչպես են կոլտնտեսում հերթով սեղան պատրաստում (նախաճաշի համար) և ուտելուց հետո հավաքում։ Ըստ ցուցակի սահմանել հերթապահ բրիգադներ։

28 Հրապարակի պատճոհական բացման տնի պատրաստում —

28. Սոսել յերեսաների հետ, վոր հրապարակում բավականին աշխատանք են կատարել։ Հարկավոր է հրավիրել ծնողներին, հրապարա-

Վի խորհրդին, պիտոներնրին. կոմիտեի անդամներին, գլուղի կոլտնտեսայի
յերեխաներին և ցուց տալ իրենց նվաճումները, թե ինչպես լերեխա-
ները միասին աշխատում են. Հանգեսի որ զարգարել հրապարակը դրո-
շակներով, ծաղիկներով և պակասներով:

ա) Դրոշակներ պատրաստել:

ա) Յերեխաների մի մասը տեղափոխվում են նեղանի շուրջը, յու-
րաքանչյուր ստանում է մկրատ, թուղթ, մի մասը դրոշակներ և կտրում է
մնացածները սոսինձ են քսում, փոքրերը պիտոներնրի հետ դրոշակները
կպցնում են թելի վրա:

բ) Դաշտ գնալ՝ հրապարակը զարգարելու համար ծաղիկներ քա-
ղելու. փոքրը գնում են մեծերի հետ:

բ) Դաշտում կազմել ծաղկի փնջեր՝ հանդեսի համար:

29. Մանկակամ ժողով պիտոներնրի մասնակցությամբ —

29. Յերեխաները փորձում են բացումը շքի տոնել Պիտոներնրի
ոչնուխյամբ բաժանվում են տնտեսական գնումներ կատարող, հյուրեր
հրավիրող-նորոշողն զարգարող և այլն բրիգադներին:

30. Բացման սոնակասարությունը հրավիրել — գլուղի, մատակա կոլ-
տնտեսության, դպրոցի աշխատանքներին, ծնողներին և հաճախա-
կան կազմակերպություններին ներկայացուցիչներ:

30. Հրավիրել յերեխաների և պիտոների մեջոցով:

31. Հրապարակի բացման սոնակասարությունը —

31. Յերեխաները հրավիրվածներին ցույց են տալիս հրապարակը
ծաղկանոցը, պատմում են իրենց աշխատանքի մասին, վորից հետո բո-
լորը հավաքվում միասեղ: Մեծերից մեկը վողջունում է յերեխաներին
վորից հետո յերեխաներն, արտասանում են, յերգում և քայլում դրո-
շակներով: Վերջում կոլեկտիվ խաղ և հյուրասիրություն են տեղի ու-
նենում:

32. Նկարչություն և ծափ՝ «Ինչպես մենք կազմակերպեցինք հրա-
պարակը». փոքրերը նկարում են ազատ:

33. Կազմակերպել հրապարակի աշխատանքները արտահայտող
խաղ:

34. Տրամադրել համապատասխան խաղալիքներ և հետևել խաղին:

ՀԱՍՏԱՐԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻ

1. Հրապարակի ընդունելության համար կազմակերպել հատուկ հանձնաժողով: Ծա-
նոթանալ յերեխաների ծնողներին ուղիական դրություն, տնտեսություն, կուլտ-կեն-
ցագային պայմաններին:

2. Ծնողներին և ընկալչության մեջ աշխատանք տանել կոլտոգի դադափարը մոտ
առականացնելու և բարձր, շքույր և մեջակ գլուղացությունները համար յե-

ման հանել զարնանցանի շրջանում տեղի ունեցող դասակարգային պայքարը:

3. Նախքան ընդունելությունը բժշկական քննության յերեխաներին
և սպասարկող կազմին, հաղվի տոնելով նրանց առողջության միճակը:

4. Պատ՝ ժողովում և պիտոներ բյուրոյում հարց հարուցել ոժտակերպության հրապա-
րակի կազմակերպման և կազմավորման մասին: Ընտրել ներկայացուցիչներ ղեկավա-
մին ուղենելու կազմակերպել շարաքրայիններ գլուղյերի տարադրությունը և պիտոներն-
րը՝ հրապարակը մարքելու և կազմավորում ձևեր բերելու և պատրաստելու:

Պիտոներ ողակի հետ կազմել հրապարակում տարվիլիք աշխատանքի ծրագրեր.
ծնողներին հետ գրույց տանել յերեխաներին առանձին սրբրչնք հատկացնելու մասին,
առանձին քննցնելու թեթև կազմակերպում, մաղերը կարճ կտրելու, շուտ-շուտ լողացնելու
յերեխաներին չծեծելու մասին բացատրել ծնողներին ծերի վնասները:

2. ՅԵՐԵՃԱՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆՉԱՐԱՆՈՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆԸ

20 — 22 որ

Նպատակադրում. — 1. Յերեխաներին մասնակից դարձնել գլուղա-
տնտեսական աշխատանքներին: Սովորեցնել գործածել գլուղատնտեսա-
կան գործիքներ, ծանոթացնել գլուղատնտեսական հիմնական աշխա-
տանքներին: Ծանոթություն տալ գլուղատնտեսական և բանջարա-
նոցային կուլտուրաներին, պանապան կենդանիների և ոգտակար ու
վնասակար միջատների ու թռչունների մասին:

2. Վերցնել յերեխաների կրոնական նախապաշարումներն ու
անտիպապաշարությունը, սովորեցնել յերեխաներին կոլեկտիվ աշխատան-
քի և ապացուցել, վոր այդ ալելի ոգտակար է, քան անհատական աշ-
խատանքը:

3. Սովորեցնել յերեխաներին դիտել բնություն յերեխաներին և
գտնել նրանց պատճառն ու հեանանքը, այդ նպատակով տնել փորձեր:

4. Ամրապնդել յերեխայի առողջությունը՝ տալով նրան իր ուժերի
համապատասխան և ռացիոնալ կերպով կազմակերպված աշխատանք
բաց ողուն:

5. Անգործակալություն մեջ աշխատանք տանել վորքան կարելի է
մեծ հողամաս հատկացնելով իրամիտով հարուստ բանջարեղենի համար:

6. Ադիտացիա տանել բանջարեղենի գործածություն չափն ալե-
լացնելու համար: Պայքարել նախապաշարումների և անտիպապաշարու-
թյուն դեմ, վորոնք խանգարում են գլուղատնտեսության զարգացումը:

Մանքարություն. — Աշխատանքին մասնակցում են բոլոր խմբերը՝ կազմելով տ-
նամեկն բրիգադներ: Ղեկավարը հետևում է, վոր փոքրերը կտառեն ալելի թեթև
աշխատանք:

ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

1. Կարողանալ (բարձր խմբերում)

- 1) Ծրագրել աշխատանքը.
- 2) Կատարել աշխատանքի բաժանում և աշխատել կոլլեկտիվում:
- 3) Կիրառել աշխատանքի սոցիալիստական ձևեր (ըրիզադ, սոց. մրցում):
- 4) Հաշվի առնել կատարած աշխատանքը.
- 5) Փորել, հողը պարարտացնել, ցանել խոշոր սերմեր, քաղհանել, ջրել և բույսերը նոսրացնել.

2. Գիտենալ 1) բույսերի մասերը (արմատ, ցողուն, տերև).

- 2) Ճանաչել մի քանի ցանած բույսերի սերմերը.
- 3) Վճիռ բերքի հաշուութունը կախված է խնամքից,
- 4) Վճիռ տնտեսութունների միացումը նպաստում է գյուղատնտեսութան մեքենայացմանը.
- 5) Կարողանալ հաշվել գործիքները, ստուգել աշխատանքից հետո (մեծերը քսանի շրջանում, միջակները՝ 10-ի, փոքրերը, 6-ի շրջանում):

ԻՆՉ ԱՆԵԼ — ԻՆՉՊԵՍ ԱՆԵԼ

1. Զույց ալմուսին, քե ինչպես պեժ է կազմակերպել բանջարա-
նոցը.

Փոքրեր, մասնակցում են զրույցին 5—10 ր. վորից հետո կարող են զրադվել ազատ խաղերով.

1. Հեղավարն ասում է, վոր կոլտնտեսութունից հրահանգ է ստացել իրենց հրապարակում, բանջարանոց կազմակերպելու մասին կամ ոգնութուն ցույց տալու մեծերին-կոլտնտեսութան աշխատանք-ների ժամանակ. ժամանակն է արդեն վերոհիշյալ աշխատանքին անց-նելու:

Հարցնում է, թե բանջարանոցային և դաշտային ինչպիսի աշխա-տանքներ են տեսել կոլտնտեսութան մեջ: Հողը վարելը գութանով և արակտորով: Ի՞նչ են ցանել կոլտնտեսականները, ի՞նչ են տնկել Պայ-մանավորվում են յերեխաների հետ գնալ սերմակալան իրենց բանջա-րանոցի համար սերմեր ստանալու և հաստատ խմանալու՝ արդյոք ընդ-հանուր բանջարանոցում վճիռ է լինելու իրենց մարզը, վորտեղ յերե-խաները կոլտնտեսութան համար սերմեր են ցանելու:

2. Ինֆուրտիա դեպի սերմագիյ կալան:

Զույցից հետո ղեկավարն առաջարկում է գնալ սերմեր բերելու, նախորդ ղեկավարը պալմանա խորում է սերմադուրի կայանի վորիչի

հետ, վոր յերեխաները գնալու յեն սերմերի և ի՞նչ սերմեր պետք է առանձնացնեն, ի՞նչ ցույց տան սերմադուրի կայանում. (ինչպես և այն թե վորտեղ են պահվում սերմերը, վորեղից են վերցված):

Յեթե սերմադուրի կայանը մոտ է, գնում են բոլոր յերեխաները: Յեթե հեռու է, փոքրերը մնում են հրապարակում՝ պիտենների հետ խաղալու: Կարելի է պիտենների հետ գնալ՝ սերմերը բերող մեծ յե-խաներին: Կարելի է ղեկավարել և խմանալու, թե ի՞նչ են բերել և ի՞նչու համար:

Սերմադուրի կայանում ղեկավարը յերեխաների ուշադրութունը գրավում է այն խնդրի շուրջը, վոր սերմերը շատ են և պատկանում են ամբողջ կոլտնտեսութանը, իսկ անհայտ գյուղացու տնտեսութան մեջ այդքան սերմեր լինել չի կարող:

3. Մանկական ժողով՝ բանջարանոց կազմակերպելու և ալմուսանի բաժանման համար:

Հեկավարը հարցնում է յերեխաներին, թե ի՞նչ պետք է անենք այս սերմերը, վորտեղ ցանենք, արդյոք բանջարանոցը վարած է, պատրաստ է: Առաջարկում է հրավիրել մեծերին այս աշխատանքի համար: Պայմանավորվում են, թե ով է ինչպես պետք է աշխատի:

Բաժանվում են ըրիզագների. առաջինն ոգնում է պիտենների մարգեր կապելու, փայտիկներ շինելու և ներկելու. 2-րդն ոգնում է մարգերը փորելու, 3-րդը թեյ է պատրաստում մեծերի համար, վորոնք գնալու յեն հողը վարելու:

Փոքրերը մասնակցում են ժողովին, նրանց բացատրվում է, թե ի՞նչ ոգնութուն պետք է ցույց տալ մեծերին:

4. Հոդամասի պլանավորում:

Հեղավարը դարոցականների, պիտենների և յերեխաների ընտր-ված ըրիզադաների ոգնությամբ պատրաստում են փայտիկներ: Յերե-ված ըրիզադաների ոգնությամբ պատրաստում են փայտիկներ: Ներկելուն. պատրաստում են խաները մասնակցում են փայտիկներ ներկելուն. պատրաստում են թուկեր՝ փայտիկների միջև ձգելու համար: Մյուս որը բոլորը գնում են հողամաս և ղեկավարի ոգնությամբ գունավոր փայտիկներով ու ձգած թուկով նշանակում են, թե վորտեղ պետք է լինեն մարգերը, վորտեղ՝ թուկով նշանակում են, թե վորտեղ պետք է լինեն մարգերը, վորտեղ՝ ձառնապարհը:

5. Ալմուսանի բանջարանոցում՝ մեծերի հետ. (ծնողների պիտենների):

Յերեխաները ղեկավարում են պիտեններին, ցույց են տալիս, թե վորտեղ պետք է փորել մարգերը: Մեծերը հողը փորում են, իսկ փոք-րերը ջուկում են քարերը ապակու կտորները, վոսկորները և փոքրիկ պատգարակներով տանում են, լցնում փոսի մեջ, վորը նախորդ փորել են մեծերը: Աշխատանքից հետո յերեխաները մեծերին հալբասիբում են ապա յերգում են ու խաղում:

6. Եփեսոսի աղայի մեծերի աշխատանքի վայրը. —

Ղեկավարն առաջարկում է յերեխաներին գնալ մեծերի աշխատանքի վայրը և տեսնել, թե ինչպես են աշխատում մեծերը, ինչպես են փորել ալն մարզը, վորի մեջ կաղամբ են տնկելու: Պետք է տանել և փոքրերին: Եփեսոսի աղայի ժամանակ ղեկավարը յերեխաների ուշադրութեանն է գրավում, թե ինչպես մեծերը աշխատանքի բաժանում են կատարում ով պետք է աշխատի բաներով, ով փոցխերով:

Եփեսոսացայից հետո ղեկավարը փոքրերի հետ նայում է գրքուկ-դրկարներ բանջարանցի վերաբերյալ և առաջարկում է նկարել՝ ինչ վոր տեսել են:

7. Մարգերի վաղելու աշխատանք: Գործիքներ պահպանող բրիգադի ընտրություն. —

Յերեխաները բաժանվում են փոքրիկ խմբակների, ինչպես նախքտեսել են մեծերի աշխատանքների ժամանակ. պայմանավորվում են, թե վոր խումբն է աշխատում բաներով, վորը փոցխերով և ինչպես հաճախ պետք է գործիքները փոխեն:

Աշխատանքի ժամանակ ղեկավարը յերեխաներին հետ նկատում է, թե բանջարանցում մշակված հող կա, արագոտ, կավոտ, պարարտացրած և սևահող: Փոքրիկները հավաքում են մեծերի հետ անձրևային վորդեր, հյուսիսյան բզեզ կամ մարմարե բզեզներ, նրանց ձեռքը, ցնում են վաղորդը պատրաստած տուփերի մեջ և դիտում, թե վորդերն ինչ են ուտում, ինչպես մեծանում:

Աշխատանքից հետո ղեկավարն առաջարկում է յերեխաներին հավաքել բաները, փոցխերը, պատգարակները, հաշվել և տանել պահեստ: Գործիքները պահպանելու համար ընտրել բրիգադ, վորը հավաքի, պահի և բաժանի գործիքները: Ընտրում են 4—5 յերեխա և մի պիտաներ: Յերեխաների թելադրութեամբ պիտաները կամ ղեկավարը պատրաստում են ինվենտարի ցուցակ:

8. Սերմերի ընտրություն. —

Բրիգադը սերմերը բաժանում է յերեխաներին (բողի, լորի, սալաթ, գազար վարունգ, դդում): Զուգում են մեծերը փոքրերից, տարբերում են ըստ ձևի և գույնի:

Ղեկավարը բացատրում է, թե ինչու պետք է սերմերը ջուկել, ինչպես են ընտրում սերմերը, կամ ով է տեսել սերմեր գտելը և ալն: Փոքրերը ջուկում են սերմերը թեյի ափսեյում (դդում, վարունգ, սիսեռ և ալն): Ցանկալի չէ եփեսոսիա կատարել՝ սերմազախ մեծենան տեսնելու:

9. Մարգերի համար փայտ պատրաստել. —

Ղեկավարը յերեխաների հետ պատրաստում է փայտիկներ և տախտակներ՝ բոլորի անունը նշանակելու համար:

Փոքրիկ քառակուսի տախտակների վրա պիտաները դրում են բույսի անունը և ցանկելու ժամանակը, մի խումբ յերեխաներ տնկում են փայտիկները մարգերի գլխերին:

10. Աշխատանք ընդհանուր բանջարանցում՝ կաղամբ ցնկելու համար. —

Ղեկավարը մեծ յերեխաների և պիտաներների հետ գնում են ընդհանուր բանջարանց և իրենց հետ փայտեր են տանում աղաները դեմու: Նախորդը պայմանավորվում են յերեխաների հետ, թե բանջարանցում ով ինչ աշխատանք պետք է տանի:

Սերմերը հենց ալնտեղ ստանում են մեծերից, վորոնց հետ վաղորդը պայմանավորվել են, թե զալու են այստեղ աշխատելու:

Աղաներ են փորում և ցանում սերմերն իրարից հեռու: Աշխատանքի ժամանակ ղեկավարը յերեխաներին ցույց է տալիս, թե ինչպես կանոնավոր են պատրաստել մեծերը իրենց մարգերը, վորքան փափուկ է հողը, և պայմանավորվում են, վոր իրենց բանջարանցումն էլ մարգեր պետք է պատրաստեն այնպես, ինչպես ալատեղ է:

Յեթե ցրտերի պատճառով մեծերի աշխատանքներն ուշանում են, այդ դեպքում յերեխաները պետք է ցանեն ներսում (սածիլ անի) արվողների մեջ:

11. Աշխատանք բանջարանցում. մարգերի աշխատանքները վերջացնել. —

Դպրոցականների և պիտաներների հետ մեծ յերեխաները պատրաստում են մարգերը: Յերկրորդ անգամ վորոշում են պիտաներները և դպրոցականները: Յերեխաները փոցխով ուղղում և հարթում են: Պիտաներները ցույց են տալիս, թե ինչպես պետք է չափել մետրով և պարանով, և յերբ վերջնականապես չափում են մարգը, սկսում են փորել:

Մարգեր պետք է փորել 2 մետր յերկարութեամբ, լայնութեանը պետք է լինի 70 սանտ. ից վոչ ավելի: Մարգամիջյան ճանապարհը պետք է լինի կես մետր: Փոքրերն ողնում են փայտե նշաններ խփելիս, սովորում են փորել, փոցխով հարթել, մեծ քարերը ջուկել, փափկացնում են կոշտերը:

Բանջարանցային բրիգադը (բարձրխումբը) գրում է կամ նկարում, թե քանի մարգ են ցանել: Այդ տետրակները յերեխաները վաղորդը պատրաստում են պիտաներների հետ:

12. Մարգերի պարտաւարացում: Հրավիրել, յեթե ճնարավոր ե, կոլլսնեստային
դոլարացնեսիւն.—

Բանջարանոցում աշխատելուց առաջ, ղեկավարը յերեխաների
հետ միասին դիտում են անձրև վարդերը, վորոնց նախորդ հավաքել են
տուփի մեջ կոշտ հողի հետ: Հողը փափկացել է, կոշտերը չկան: Յերե-
խաները նկատում են, վոր անձրև վորդերն ոգտակար են, նրանք մանրաց-
նում են հողը: Վերհիշում են, թե ինչպէս կախնտեսութուններում
վար ելին անում: Ինչո՞ւ ելին պարտաւարացնում վարած հողը: Ղեկա-
վարը հարցնում է յերեխաներին՝ ինչո՞վ պետք է պարտաւարացնենք մեր
բանջարանոցը: Ղեկավարը հասկացնում է յերեխաներին, վոր մոխիրը
պարտաւարացնել է: Մարգերի մեջ փոքրիկ մաղով մոխիր են ցանում:
Մոխիրը նախորդ բանջարանոցային բրիգադը մաղել, պատրաստել է:
Մարգերից մեկը թողնում են առանց մոխրի, վորպէսզի իմանան, թե
ինչ արդյունք է տալիս այն մարգը, վոր թողնում են առանց պարտա-
ւարացնելու: Փոքրերը մասնակցում են այդ աշխատանքներին: Մոխրի
գործածման չափի մասին հարկավոր են խորհրդակցել գյուղատնտեսի
հետ: Մոխրի շատ ցանկութեւ դեպքում մարգերը կարող են փչացնել:
Ցանկալի չէ, վոր զրույցը տանի գյուղատնտեսը:

13. Սերմեր ցանելը.—

Սերմերը ցանում են մեկ-մեկից հավասար տարածութեան վրա.
Փոքրերը ցանում են խոշոր սերմերը (սիսեռ, դդում վարունգ և այլն):

14. Գրի ընթերցում՝ բանջարանոցի աշխատանքների վերաբերյալ.—

Մեծերը փոքրի հետ միասին նախորդը դիտում են նկարները
(«մեր բանջարանոցը» զբոսիկ): Ղեկավարը հասկացնում է, վոր բան-
ջարեղենն ոգտակար է, բացատրում է, թե ինչո՞ւ հարկավոր է ուտելուց
առաջ բանջարեղենը լվանալ: Նկարները դիտելուց հետո ղեկավարը
կարդում է գիրքը:

15. Բանջարանոցը ջրելը.—

15. Յերեխաները վերջացնում են արմատապտուղների ցանումը—սոխ,
գաղար, դետնախնձոր: Վերջում ջրում են մարգերը: Ղեկավարը բա-
ցատրում է, վոր դուլիքը և ցնցուղները միաժամանակ պետք է վերց-
նել յերկու ձեռքով, մեկ կողմի վրա չթեքվելու համար, վոր վնասակար
է: Հարկավոր են դգուլջ ջրել, վոր ուժեղ ջրով չվողողվի ցանքը: Ջրե-
լուց հետո տակառը նորից լցնում են ջրով՝ մյուս որովհ համար: Ղե-
կավարը հարցնում է յերեխաներին, թե տեսել են արդո՞ք նրանք՝
ինչպէս են վերմոցներում գիշերը խտրներով ծածկում ցանքներն ու

սածիլները: Յեթե յերեխաները տեսել են, առաջարկում է անել նույնը:
Յեթե չեն տեսել, առաջարկվում է մյուս որը գնալ մոտակա ջերմոցը՝
այդ աշխատանքը դիտելու:

16. Կավի աշխատանք.—

16 Յերեխաները կաղապարում են իրեր՝ «մեր բանջարանոցը» թե-
մայի շուրջը: Փոքրերը կաղապարում են՝ ինչ վոր ցանկանում են:

17. Եփկուրսիս դեպի բանջարանոց, դիտելու մեծերի աշխատանք՝ բաղնանը
բույսերի նուստացումը.—

17 Յերեխաները դիտում են մեծերի աշխատանքը: Ղեկավարը
յերեխաների ուշադրութեւնը հրավիրում է այն բանի վրա, թե ինչ-
պէս համերաշխ և արագ են աշխատում մեծերը: Բացատրում է, թե
ինչո՞ւ լին քաղհանում և նոսրացնում բույսերը: Մեծերը ցույց են տա-
լիս յերեխաներին մոլախոտերը, վնասատու միջատները: Յեթե ժա-
մանակին չքաղհանվեն, չնոսրացվեն, մոլախոտերը կշատանան, վնասա-
տու միջատները կբազմանան: Տնտեսները խաբում ելին գյուղացիներ-
ին, թե աղթքներն ոգնում են բույսի աճման: Յեթե ժամանակին և
լավ մշակենք բանջարանոցը, նա կփոխանա: Յերեխաները ոգնում
ելին մեծերին: Մոլախոտերը հանում և հավաքում են մի կողմ, հարց-
նում են՝ ի՞նչ են տալիս այս խոտը. յեթե տավարին են տալիս, լետ
դառնալիս իրենք տանում են և կերակրում տավարը. ճանապարհին
հավաքում են ծաղիկներ, վորոնցով զարդարում են կոլանտեսութեան
սեղանատունը, հանրակացարանը, իրենց շենքը: Յեթե բանջարանոցը
եռու չէ, փոքրերը գնում են մեծերի հետ. յեթե հեռու չէ մնում են
պիտեններին հետ և ջրում մարգերը, վորոնց չորս կողմերը աղուաներ
են շարում, խաղողի ճուղերից, փայտիկների ցանկապատ են շինում:

8. Բաղնան յեվ նուստացում հրապարակի նողամասում.—

18 Յերեխաներն ըստ մարգերի թվի բաժանվում են բրիգադների,
վորոնք իրար հետ սոց-մրցման պայման են կապում (ի՞վ իր մարգն
ավելի մաքուր և խնամքով կքաղհանի):

Վերհիշում են, թե ինչպէս են աշխատել ընդհանուր բանջարանո-
ցում, գալիս են իրենց բանջարանոցը և նոսրացնում ու քաղհանում.
մեծերը ծանոթացնում են բույսերի կազմութեանը (արմատ, ցողուն և
տերև): Բացատրվում է փոքրերին՝ վոր քաղհանն ոգնում է լավ աճե-
լուն (աստված չի ունի):

Փոքրերը հաճած ամպետք խոտերը տանում և հավաքում են մի
տեղ. մարգերի մի փոքրիկ մասը թողնում են առանց քաղհանի, վոր-
պէսզի տեսնեն և համեմատեն լավ խնամած մարգերի հետ:

Այդ ժամանակամիջոցում հողամասում չերեխաներին հաջողվում է տեսնել գորտը. բռնում են, դնում բանկայի մեջ: Յերեխաներին պետք է բացառել, վոր գորտն ամենևին մնասկար չի, այլ ոչտա կար է հողագործությանը: Յերեխաների միջից վերացնել զանազան նախապաշարումներ գորտի վերաբերյալ և արմատախիլ անել նրանց միջից գորտից վախենալը և զգվելը գորտնուկով վաբակվելու մասին լեղած զրույցները:

19. Կարգալ «Գորտն ագասեց».—

20. Գորտի համար սնակ պատասխել.—

20 Մեծերը տուփ են դնում, մեջը քարեր են գցում խոր ափսեյի մեջ ջուր լցնում են, գորտը գցում այնտեղ: Դեկավարը կարգադրում է չերեխաներին գորտին կերակրել: Փոքրերը գորտի համար բերում են հոգ, խոտ, ջուր: Մյուս որը նկատում են, վոր գորտը չի կերել այնուհետև գորտի համար վորսում են ճանճեր, վորդեր և կերակրում նրան:

21. Եփսուսիսիս դեպի դատ, այգի վնասատուների դեմ տարվող պայքարի տեսնելու.

21 Յերեխաները դիտում են սրսկողների աշխատանքը կենդանի և սպանված ֆնասատուներին: Կոտնտեսության անդամներից մեկը բացատրում է չերեխաներին, թե ինչպես են մարդիկ պայքարում ֆնասատուների դեմ:

Մարդիկ պատրաստում են թունավոր հեղուկ և մեքենաներով վոչնչացնում ֆնասատուներին: Ճիշտ չի, վոր ասում են՝ աստված կոչնի, չեթե աղոթես:

Յեթե դաշտը հեռու չի, փոքրերը դիտում են գործիքները և սրսկողներին՝ դաշտ գնալու կամ վերադառնալու ժամանակ:

22. Յերեխաները բանջարանցի վնասատուները նավախում են.—

22 Յերեխաները պիտերի և դեկավարի հետ միասին իրենց բանջարանցում փնտրում են ֆնասատուներին, դիտում ֆնաստված բույսերը և վորոշում, թե ինչ ֆնասատուի կողմից է հասցված ֆնաստ—աղուվի, ճնճողակի, վորդի և այլն: Միջատները հավաքում են բանկայի մեջ և հետագայում դիտում նրանց: Բանջարանցի թռչուններից պաշտպանվելու համար՝ վորոշում են խրտվիլակներ դնել: Փոքրերը դեկավարի հետ դիտում են իրենց մարզը և հաշվի առնում ֆնասները:

23. Խոսվիլակ պատասխել.—

23 Բանջարանցի մեջտեղը ցցում են մարդու հասակին մի փայտ, վորի վրա խաչաձև մեխում են մի փայտ ևս: Վրան հագցնում են մի

շապիկ, դիտին հին գլխարկ:

24. յերգ, վնասավոր.—

«Բուգարայիններ».

24 «Բրիգտդեր».— «Անհատն ու կոլլոդը»,

«Տրակաորիս ո»:

25. Պասի բերքը պատասխելու— Լեզպիս ելին մեկ աշխատում բանջարանցում.

25 Յերեխաներին տրամադրել թուղթ, գուլներ և առաջարկել նկարել այն աշխատանքները, վոր իրենց ավելի յին դուր յեկել. նկարներից կազմվում է պատի թերթ:

26. Առաջին բերքի տնր (բողի յեկ կոսեմ).—

26 Հրավիրել պիտերներին և կոմյերիտականներին վորոնք մասնակցել են աշխատանքին, քաղել կոտեմ, բողի և հյուրասիրել բոլորին:

ՀԱՍՍՐԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1. Զեկուցում տալ կոտնտեսության կուլտ-կոմիտային, պտղաբանելու հետևյալ հարցերը.

ա) Ինչու չի հրապարակը բանջարանց կազմակերպում չերեխաների հետ միասին,

բ) Անհրաժեշտ է կոլլոդի հողամասում հատկացնել չերեխաներին մի մարզ, վորանդ նրանք ցանեն այնպիսի բույսեր, վորոնք անհրաժեշտ են բոլորի համար:

գ) Ինչ աշխատանք է տանելու հրապարակը բնակչության հետ, և պայմանավորվել թե ինչ մասնակցություն է ցույց տալու կուլտ-կոմիտեին այդ աշխատանքներին:

2. Համաձայնության գալ պիտերներին հետ, թե նրանք ինչ մասնակցություն են ունենալու բանջարանցի կազմակերպման խնդրում:

3. Ոգտագործել յուրաքանչյուր գյուղական ժողովի, կոլլոդի հանրակացարանները ճաշի ժամանակամիջոցը, խրճիթ ընթերցարանը և այլն՝ կազմակերպելու զրույցներ բանջարեղենի ոգտակարության մասին: Այս զեկուցումներին մասնակից դարձնել տեղի բժիշկին, գյուղատնտեսին, ուսուցիչին, խրճիթվարին:

4. Խրճիթ-ընթերցարանում կազմակերպել ոգտակար բանջարեղենի ցուցահանդես:

5. Պայմանավորվել տնտեսված խմբակի, կոմյերիտ բժշի, պիտեր կազմակերպության հետ ընդհանուր ուժերով հակակոտնտեսական կամպանիա տանելու համար:

6. Բամբակացան շրջաններում անհրաժեշտ է ցանել բամբակի մի մարզ, Խնամել և հետևել աճմանը.

Երևանի քաղաքի Կոմիտասի անվան Մանկավարժական ինստիտուտի Կրթական տնօրենի պաշտոնը կատարող

ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՅԱՆԸ 27/VI — 8/VII

2. Ծանոթացնել Լենինի պատգամներին, վերոնցով Լենինը սովորեցրեց բանվորներին և գյուղացիներին միասին ապրել, աշխատել և պայքարել բուրժուաների և կուլակների դեմ, հիմնել կոլտնտեսություններ, կոոպերատիվներ և խորհ. տնտեսություններ:

4. Մասնակցել կոլտնտեսություն կուսակցական և հասարակական կազմակերպությունների աշխատանքներին՝ ազգայնակենտրոն կոուպերատիվներին և կոլխոզներ ներդրավելու համար: Իմանալ ներկա հիմնական տարվա մարտական լուղուց՝ կուպերացիայի բնակավայրում և ոգտագործել մանկավարժական հասարակական աշխատանքի ընթացքում:

ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ, ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

2. Կարողանալ կշռել մեկ կիլո, կես կիլո, չափել մետրով (մեծերը):

22

5. Կարողանալ պատմել կոռպորատիվում տեսածը (մեծերը):

5. Գալողանալ պատմել գիտելիքներդ համարձե (2001-17)

7. Կարողանալ պատրաստել թղթից դրոշակներ և զարդարել հրապարակը (փոքրերը):

1. Գնալ կոպեթասիլ, գնել հրապարակի համար տնհրաժեշտ իրեր
ուսումնասիրել, թե ինչպես և ինչ են ծախում, վճարողին և ստացվում
ապրանքը և ինչ կա յերեխաների համար:

2. Կոոպերատիվում սեփականությունը ամփոփում են կասառում՝ ինչ են տեսնել կոոպերատիվում, ինչ է պաղատում լեռնաբանների համար: Վորտեղ և ով է պատրաստում կոոպերատիվի ապրանքները (քաղաքի բանվորները գործարաններում): Ֆերիսաներին առաջարկել գնալ եքսկուրսիա ղեպի մոտագա գործարան՝ ղիտելու, թե ինչպես են աշխատում բանվորները, և ձեռք բերել քաղաքի կոոպերատիվներից այն ապրանքները, վորտեք անհրաժեշտ են կոլտնտեսային կոոպերատիվ մանկական անկյան համար:

3. Յերեկ Կա շուկա և Կառնոնավոր առևտուր, լեբեխանների հետ պիսի և գմալ այլևեղ:

28

սանժաարական վիճակը: Յերեխաների հետ պարզում են ով և շահվում
ապրանքի թանգությունից:

4. Ասիոյից յերեխաների տեսածը մասնավորի մաս յեվ համեմատել
կոտայեացիի հետ: Յերեխաների հետ վերոյել անդամագրել բոլորի
ծնողներին կոտայերատիվին: Առաջադրություն տալ ստուգելու տանը,
թե և՛ ծնողները կոտայերատիվի անդամ չեն, կաշմել համապատաս-
խան լուղունգ և տանել տուն:

4. Վերոյում են մանկապարտեզում ևս ունենալ կոտայերատիվ՝ խա-
զալու համար:

5. Պալիսթինիական բնույթ կրող աթաւսանհ,

5. Տրամադրել երեխաներին ֆաներա, միխ, սոսինձ, սովարաթուղթ,
գունավոր թուղթ, կտոր, մկրատ, մուրճ, սոսինձ: Յերեխաները պատ-
րաստում են իրենց կոտայերատիվի համար տուփեր, զարակներ, սեղան-
ներ, տոպրակներ և այլն:

Պիտներները գրում են կոտայերատիվի համար լուղունգներ և ցու-
ցանակ:

5. Եսկուրսիա դեպի գործարան կամ արտադրական հիմնարկ, վեր-
տել արտադրում են կոտայերատիվում վաճառվող ապրանքները:

6. Մանուկներին կարելի չի տանել և բաժնակի պահեստ, պտ-
նիբի գործարան, կարի արհեստանոց և այլն: Երեսկուրսիայի ժամանակ
ուշադրություն պետք է դարձնել մեքենաների վրա և համեմատել
գործարանի մեքենաները գյուղատնտեսութեան մեքենաների հետ, ու-
շադրություն պետք է դարձնել նաև կոլլեկտիվի աշխատանքներին, աշ-
խատանքի բաժանմանը և ինչպես մեքենաներով նյութեր են վերա-
մշակվում (հնարավորութեան սահմաններում վերցնել վոչ պիտանի,
դեն գցելու նյութեր (բրոսովի մատերիալ): ուշադրություն են դարձ-
նում նաև գործարանի արտադրած ապրանքի վրա (ոճառ, կոշիկ, հա-
գուտեղեն և այլն):

7. Նկարչություն, կավ, ապլիկացիոն աշխատանք:

7. Յերեխաները վերհիշում են կոտայերատիվում տեսածները և ըստ
ցանկութեան նկարում, ծեփում, թալիկացիոն աշխատանք են տանում:
Բաժանում են բրիգադներին: մի բրիգադ նկարում և, մյուսը ծեփում,
յերրորդը կատարում ապլիկացիոն աշխատանքը:

8. Յերգ՝ «մեր կոլտոլը նոր է, նոր»:

9. Դիսել պակեբազադ գրեթե կամ ամսագրերից համապատասխան
նկարներ:

10. Մանկական անկյուն առանձնացնելու սպառնալուծում, —

10 Ղեկավարը նախորդ պայմանավորվում և սպառնալուծում վարչութեան
հետ՝ մանկական անկյուն կազմակերպելու կամ լրացնելու մասին: Տոնի
նախորդակին յերեխաները կոտայերատիվ են գալիս, ջոկում են խաղա-
լիքներ և իրեր մանկական կյանքի վերաբերյալ, հագուստ, դրքեր, ամա-
նեղեն: Պիտներների ոգնութեամբ պատրաստում են պլակատներ և լո-
ղունգներ՝ «յերեխայի համար լավ դրքույկ գիր», «Յերեխայի համար
հարմար հագուստ կարիր», ղեկավարի և պիտներների ոգնութեամբ
պատրաստում են նախադպրոցական անկյուն, դասավորում իրերը և
պարանով ցանկապատում անկյունը: Այս աշխատանքը վերջացնելուց
հետո վարչութեան անդամը պատմում է գալիք տոնի նշանակութեան
մասին և նվիրում է Լենինի նկարը:

11. Խաղալու համար հրապարակում «կոտայեացի» պատրաստել:

11 Յերեխաները պիտներների և ղեկավարի հետ միասին արկղերից
«կոտայերատիվ» են պատրաստում: Պատրաստում են դարակները
արկերի տախտակներից և դատարկ թիթեղյա տուփերից խաղալիք-
կշեռք, կշռաքարերի փոխարեն կարել փոքրիկ տոպրակ և լցնել քափեր
(1 կիլո, $\frac{1}{2}$ կիլո). տոպրակի բերանը կարել և վրան գրել քաշի չափը:

Աշխատել, վորպեսզի այս խաղը յերկարատե բնույթ կրի: Դրա
համար ղեկավարուն պետք է այնպիսի իրեր ընտրի, վորոնք համա-
պատասխան են կոտայերատիվում յեղածներին: Որինակ՝ ձավար, ոճառ,
շորի կտորտանք, լուծկու տուփեր, թուղթ, մատիտ և այլն: Այդ բո-
լորը կամրապնդեն կոտայերատիվից ստացված տպավորութունները:
Աշխատանքը կատարում են մեծ յերեխաները, փոքրերն ոգնում են,
ապա միասին զարդարում:

12. Զույգ յեվ պատմվածք Լենինի մասին:

12. Ղեկավարուն զույգի միջոցով ամփոփում են յերեխաների ստա-
ցած տպավորութունները՝ կոտայերատիվում տեսածների ու լսածների
մասին:

Բացառում է, թե ինչ նշանակութուն ունի կոտայերացիան աշ-
խատավորութեան համար, հասկացողութուն և տալիս, վոր համախմբ-
վելով կոլտնտեսութունների և կոտայերատիվների շուրջը, միացյալ ու-
ժերով հաջող կերպով կարելի չի պայքարել խորհրդային իշխանութեան,
կոլտնտեսութեան և կոտայերացիայի թշնամիների դեմ. ծանոթացնում
է Լենինի գործնելութեանը, ցույց է տալիս նրա նկար և պատմում
նրա կյանքի և աշխատանքի մասին: Թե ինչպես Լենին ազատա-
գրեց բանվորներին և գյուղացիներին ու սովորեցրեց պայքարել կո-

լազները և բուրժուականները դեմ: Յերեխաների հետ ծրագրում է, թե ինչպես են ժողովուրդները տոնը, առաջադրում է յերեխաներին տոնի առթիվ հրավիրել իրենց ռալոնի անկազմակերպ յերեխաներին և նրանց սովորեցնել որվա համապատասխան վստահությունը, յերկեր, լաղեր: Ընտրել հանձնաժողով, վորը պիտոներենք և կին պատգամավորունհերի հետ միասին հալաքի անկազմակերպ յերեխաներին:

13. Նկարչություն, պատի քերի լույս բնապելու համար:

13 Տրամադրել յերեխաներին գունավոր սպիտակ թուղթ, սոսնձաներկ, մկրատ, պլակատներ կտրտելու լավ նկարները պատի թերթի ճակատը զարդարելու համար (մոնտաժ):

14. Մանկական ժողով՝ նվիրված սոցիալատաբանական աշխատանքներին:

14 Հրավիրել կցված պիտոներենքին, կին ներկայացուցիչներին և ծնողներին ներկայացուցիչին՝ տոնի ծրագիրը կազմելու:

15. Գուղի անկազմակերպ յերեխաներին յերգ յել վոսանավորներ սովորեցնել:

15 Կոոպերացիայի որվա համապատասխան յերգերից ու վոսանավորներից (իրենից իմացած) սովորեցնել անկազմակերպ յերեխաներին:

Հյուրերի հետ միասին յերեխաները պատրաստություն են տեսնում՝ զարդարելով մանկապարտեզը՝ դեկավարունհին դրույց և անում տոնի առթիվ:

16. Պատրաստություններ կոոպերացիայի տոնի համար:

16 Բոլոր յերեխաները գնում են մոտագալուց ծաղիկներ՝ բերելու-փոքրերը ծաղիկներ են հավաքում՝ մեծերը պատրաստում են փունջեր, փոքրիկ դրույակներ:

17. Հրապարակ զարդարելը:

17 Պիտոներենք իրենց պատրաստած լողուններն ու պլակատները միացնելով մանուկների աշխատանքներին՝ մասնակցում են հրապարակի զարդարելուն, փակցնում են կենիների նկարը, փնջերով զարդարում և ալին:

3 ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԱՆՅԿԱՑՆԵԼ ՏՈՆԱԿԱՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Յերեխաները պլակատներով ու լողուններով գնում են աստեղ, վորանդ նախորդ պայմանավորվել ելին դիմավորել հյուրերին: Միանալով նրանց, խմբերով շարժվում են դեպի կոոպերատիվ: Հասնելով

կոոպերատիվին, մանկահրապարակի խորհրդի անդամներից մեկը վոդյունում աշխատակիցներ ու հրավիրում իրենց մոտ: Աշխատակիցներ միանալով նրանց հետ, վերադառնում են հրապարակ:

Ցանկանալի լե, վոր յերթին մասնակցեն պիտոներենքը՝ հախալատասխան լողուններով և պլակատներով:

Կոոպերատիվի յեկած աշխատանքներն իրենց հետ բերում են նվերներ, հանձնում պիտոներենքին, վորոնք դեկավարունհետ հետ բաժանում են հրապարակի և անկազմակերպ յերեխաներին:

Հյուրերին հյուրասիրում են նախաճաշով բացի նախաճաշից, ցանկալի լե հյուրասիրել նաե իրենց բանջարանոցի բանջարեղենով:

Վերջում կազմակերպ յերեխաներին նվիրում են պլակատներ, լողուններ, դրույակներ, գրքեր և ճանապարհ դնում:

4. ՅԵՐԵՆԱԼԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԵՆՑԱՂԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆԸ

9/VII 25/VII

«Յերեխաների մասնակցությունը կենցաղի բարելավմանը» կազմակերպման մոմենտի վերամշակման ընթացքում անհրաժեշտ է, վոր յերեխաները սովորեն հոգալ իրենց առողջության մասին, ծանոթանան առողջապահության անհրաժեշտ կանոններին, ոժանդակեն մաքրության պահպանմանը վոչ միայն իրենց հրապարակում, այլև բոլոր հասարակական վայրերում (ճաշարան, խոհանոց, խրճիթ-ընթերցարան և ալին), ընտանիքում: Անհրաժեշտ է բացատրել յերեխաներին միշտը կրոնական նախապաշարունակների վնասը, տկարությունը, վոր անդրադառնում և նրանց առողջության վրա (հաղորդվելը, պառավակա բրժըղությունները, աղոթած ջուրը և ալին) և թուլացնում են պայքարը կուլակի և կրոնի դեմ: Սովորեցնել յերեխաներին՝ չենթարկվել ալգծեսերին:

Անհրաժեշտ է այդ ժամանակամիջոցում ազգաբնակչության ուշադրությունը գրավել առողջության պահպանման խնդրի վրա և ներգրավել կենցաղի բարելավման աշխատանքի մեջ (պայքար միջատների դեմ):

Յերեխաների և ազգաբնակչության հետ կատարվող աշխատանքի ընթացքում պետք է շեշտել կոլեկտիվ կյանքի առավելություններն աշխատավորների առողջության համար: Աշխատանքի ու կյանքի լավագույն պայմանները կարող են ստեղծվել միայն ուժերի միացմամբ, արտադրության մեքենայացումով, հասարակական կոլեկտիվ սննդի յերեխաների հասարակական խոհանոցների, հանրակացարանների նոր, տները կազմակերպվելով: Հարկավոր է շեշտել կոլեկտիվ տները բնակիչների կյանքի սանիտարական առողջապահական պայմանների առավելությունները՝ համեմատած առանձին խրճիթների կյանքի հետ:

Պայքար սոցիալիստական կենցաղի և կուլտուրայի համար (վերցնել ծեծը հարեցողությունը, հայհոյանքը, կոպիտ, անհավասար վերաբերմունքը դեպի կիսը, պայքար դործալքման, սիմուլացիայի դեմ, իբրև արդֆինպլանների կատարման խանգարող յերևույթների դեմ:

ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՅԵՎ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ.

1. Գիտենալ, վոր միջատների միջոցով հիվանդություններ են տարածվում:

2. Կարողանալ պայքարել միջատների դեմ (վոչնչացնել ճանճերին, ուտելիքները ծածկել ճանճի թուղթ գործածել):

3. Կարողանալ կանոնավոր ոգտվել արտաքնոցից, լվանալ ձեռները սապոնով գնալուց հետո, մաքուր պահել վոտները և քնելուց առաջ լվանալ:

4. Կարողանալ հետևել հագուստների մաքրության:

5. Գիտենալ, վոր կրոնական ծեսերը փաստակար են առողջության համար. խորացնել 1-ին մոմենտում տրված սանիտարական ունակությունները:

6. Կարողանալ ավելել առանց փոշի բարձրացնելու:

7. Կարողանալ չափել տախտակը, սղոցել և պատրաստել աղբի տրկղ, (մեծերը), իսկ փոքրերը՝ մեխել արկղի պատրաստի տախտակները:

8. Տարբերել թեթև և ծանր, յերկար և կարճ, հաստ, ու բարակ, լայն ու նեղ մարմինները:

9. Հետևել կենդանի անկյունում պահվող գորտի դարգացմանը (շերտիփուկ):

10. Գիտենալ դեղատունը, կարողանալ կատարել փոքրիկ գլանումներ բամբակ, վերակապ, ճանճի թուղթ, յող, վազելին և գիտենալ (մեծերը) նրանց գործածելու ձևերը:

11. Կարողանալ մտրգերը քաղհանել, կանոնավոր ջրել, բանջարանոցում վոչնչացնել փաստաուները:

ԻՆՉ ԱՆԵԼ—ԻՆՉՊԵՍ ԱՆԵԼ

1 Պատմություն կամ րնթեցանություն մաքուրյան, առողջապահության մասին (10-ից 15 բույս):

1. Ղեկավարը պատմում է փոքրիկ պատմություն մաքրասեր յերեխայի մասին. որին աղ՝ «Սերգուհկա» Գուրչանի:

«Սանիտարներ, Հոկտ», 30 թ. № 7,

«Հոկտեմբերիկ ժենիկը», «Հոկտ», 29 թ. № 10 և այլն, Ղեկա-

վարը զրույց է տնում մաքրության անհրաժեշտության մասին, բացառում է, վոր կեղտի մեջ բացիներ կան, վոր կեղտից կարելի չէ վարակվել, հիվանդանալ: Հարկավոր է վոչ միայն իրեն մաքուր պահել. այլև պետք է մաքուր պահել սենյակներն և շրջապատը:

2 Առողջապահության վերաբերյալ պահեցողագր գրեք կամ նկարներ դիտելը —

2. Ղեկավարը Երաժաշտում է յերեխաներին պատկերազարդ նկարներ, տալիս է նրանց բացատրություն՝ շեշտը դնելով առողջապահության կանոնների և մաքրության վրա. յերեխաները վորոշում են հետազոտել հրապարակը:

3 Հրապարակի սանիտարական հետազոտում —

3. Ղեկավարի առաջարկությամբ և պիտեններին մասնակցությամբ յերեխաները բաժանվում են բրիգադներին. մի բրիգադ հետազոտում է խալատեղը, մյուսը՝ արտաքնոցը, յերբորդը՝ ինվենտարը, պահարանը: Պիտեններն արձանագրում են բացերը: Հետազոտումից հետո բրիգադները (մեծերից) գեկուցում են հայտնաբերած բացերի մասին և անում իրենց առաջարկություններն աղ բացերը վերացնելու:

4. Կրկնել անցած սանիտարական յերգերը — Ջրի հետ զու հաշտ ապրի, «Դեռ արևը չծագած»: Սովորել վառանավորներ՝ «Կեցցե, կեցցե հոտով սապոն» «Կամ ճաշից առաջ, ճաշից հետո»:

5 Գնալ դատ՝ ավելի համար հարմար խոտ քաղելու, ավել պատրաստելու, կամ կոպերատիվից ավել գնել:

5. Մեծերը քաղում են խոտը, տալիս են փոքրերին՝ մի սեղ հավաքելու: Հետո յերեխաները բաժանվում են յերկու բրիգադին, մի բրիգադ ավելներ և պատրաստում, մյուսը կապում (ղեկավարի ոգնությամբ):

Ղեկավարը պետք է իրեն հետ վերցնի թել և դանակ:

6 Յերեխաների հետ միասին պատրաստել անհրաժեշտ յրեք — (սապոն, շորի կտոր և այլն), սենյակն ու հրապարակը մաքրել. անցկացնել սոցմըցում բրիգադների մեջ:

6. Յերեխաները բաժանվում են բրիգադներին. մի բրիգադը մաքրում է հրապարակը մյուսը պատշգամբը կամ ինվենտար: Ամեն մի բրիգադ վորոշ գործ է վերցնում, մեկը փոշին է մաքրում, խոնավ շորով, մյուսն ավելում, յերբորդը՝ աթոռներ և սեղաններ լվանում, շորբորդը՝ աղբը հավաքում և թափում: Աշխատանքը վերջացնելուց հետո փոխադարձ ստուգում են կատարում և վորոշում են հետազոտում հետևել մաքրությանը: Փոքրերը ոգնում են մեծերին:

7 Նկարչություն —

7. Յերեխաներին տրամադրել մատիտ կամ ներկ և առաջարկել:

նկարել ասին, թե ինչ ենք մենք անում՝ մաքուր լինելու համար: Յերեխաների նկարներից ընտրում են հաջողները և ալբոմ կազմում:

8 Աղբի արկղ պատրաստել —

8. Հրապարակում գնել մի արկղ, արկղը վերելք փակցնել մի տախտակ ու վրան գրել՝ «աղբի արկղ»: Պիոներների հետ միասին կարելի չե պատրաստել նման արկղեր՝ հանձնելու խրճիթ-ընթերցարանը, գյուղխորհուրդին, ակումբին, կոլխոզվարչությանը և այլն: Արկղը կարելի չե ձեռք բերել նաև կոոպերատիվից:

9 Յերեխաներին յեմքարկել բժշկական ֆնմուքյան —

9. Յերեխաներին քննելուց հետո բժիշկը նրանց հետ զրույց և տանում մաքրություն և առողջապահություն մասին, թե ինչպես պետք է անել, վոր առողջ լինեն՝ մաքուր լվացվել, բնակարանը մաքուր պահել, ուտել առանձին ամանից, խալ մի բլի և անվա բանջարեղեն չուտել: Ուտելուց հետո բերանը վողողել, պառավական բժշկության չհավատալ, այլ բժշկվել բժշկի մոտ: Բացատրել ինչպե՞ս կարելի հաղորդվել համբուրել լեկեղեցու նկարները և այլն:

Ընտրել 2—3 հոգուց կարճ ժամանակով սանիտարական բրիգադ մաքրություն հետևելու և լվացվելիս փոքրերին ոգնելու համար:

10. Պիոներների մասնակցությամբ պատրաստել առողջապահական և հակակրոնական, բովանդակությամբ լոգունգներ:

«Ուտելուց առաջ լվացվիր»՝ «ֆնելուց առաջ վոսնել լվա» «կոչենի աղբոցներ»: «Կրոնքոլյն ե» և այլն,

10. Պիոներները գրում են, յերեխաները նկարում կամ կտրտած տառերը կպցնում: Ոգտադործում են զանազան պլակատներ:

Կարգալ առողջապահություն վերաբերյալ պրքեր, կամ պատմել:

11. «Նանի թանը» թարգմ, Սիմակի:

12. Եկսկուսիա գնալ դեպի գետ կամ լիճ՝ հետադուտելու համար, թե ինչ կա ջրում:

12. Յերեխաները գնում են պիոներների հետ միասին, վերցնում են իրենց հետ դուլլեր, բահերը և այլն: Հրապարակ են բերում ջրի մեջ գտնվող շերեփուկները, բույսերը ջրով: Համեմատում են այդ ջուրն աղբյուրի ջրի հետ: Շերեփուկները գնել բանկայի մեջ և հետևել նրանց դարգացման (ակվարիում):

13. Զրույց առվի յեվ աղբյուրի ջրի մասին —

13. Զրույցի ժամանակ պետք է շեշտել, վոր զանազան որհնած ջրերը տեքտերների և կուլակների հնարած բաներն են, վորպեսզի լավ խաբեն գյուղացիներին իրենց հպատակեցնելու համար:

14 Կալ ազա աեխասանգ:

15 Եկսկուսիա գնալուսն —

15. Անցնել յերեխաների հետ՝ հասարակական ճաշարանը, խոհանոցը տեսնելու, թե արդյոք մաքուր և այնտեղ, կամ արդյոք վաղարան, սրբիչ սապոն, ճանճերը շատ են, թե վոչ, կան արդյոք բլոշներ: Յերեխաների ուշադրությունը դարձնել այն բան վրա, վոր ճանճերն ու բլոշները տարածում են վարակիչ հիվանդություններ: Խոսել, թե ինչ կարելի չե անել, վոր ճաշարանը մաքուր լինի:

16 Եկսկուսիայի ամիսվում —

Զբույց անել ասին, թե ինչ փաս են հասցնում ճանճերը, փաշտոջիլը կամ լուն և այլն, թե ինչպես պետք է կուլի նրանց դեմ:

16. Յերեխաները վորոշում են՝ սապոնի դարակ ջիհել, սրբիչների կախարան, ոգնել վոչնչացնելու ճանճերն ու բլոշները (տարակա՞ն): Ճանճասպան թուղթ փռել: Յեթե հասարակական ճաշարան չկա, կարելի չե յերեխաների հետ անցնել յերեխաներից մեկի տունը՝ տեսնելու թե ինչ կարելի չե անել այնտեղ, վոր մաքուր լինի:

Նախաճաշի ժամանակ ղեկավարունին յերեխաների ուշադրությունը դարձնում է ճանճերի վրա, վորոնք կերակրի վրա յեն նստում: Նա ասում է յերեխաներին, վոր պետք է ուտելիքը ծածկել, հացի փշրանքները հավաքել: Հարցնում է յերեխաներին, թե արդյոք դիտեն նրանք, թե ինչով կարելի չե վոչնչացնել ճանճերին: Համաճայնություն են գալիս ճանճերին ճանճասպան թղթով վոչնչացնելու:

Սանբրիգադին հանձնարարվում է գնել այդ թղթերից հրապարակի, խոհանոցի, կամ առանձին տների համար: Յեթե դեղատուն չկա սանկոմիտիան կոոպերատիվին, կամ քաղաք գնացող կոլխոզիկին և հանձնարարում այդ կատարել:

17 Պատրաստել սապոնի դարակ, սրբիչի կախարան —

17. Ղեկավարունին հիշեցնում է յերեխաներին թե ինչ են վորոշել ճաշարանի համար անելու: Յերեխաներից 10—12 հոգի ձեռնարշել կում են այդ աշխատանքները: Յերեխաներից մի քանիսը պատրաստում են դարակ մյուսները կախարան, կարում սրբիչների շուրջը: Աշխատանքի համար հարկավոր են նախորդ պատրաստել տախտակի կտորներ, մեխ սղոց, մուրճ ասեղ թել:

18 Յեթե՝ «Անաստված եմ յես»: Պատրաստել լոգունգներ և տանել հասարակական ճաշարան, հանրակացարան: Ղեկավարունին պատրաստում է ալբոմ, հետևյալ բովանդակությամբ՝ «առողջ լինելու համար ինչ պետք է անել»:

Պատրաստել լոգունգներ՝ «վոչնչացնենք ճանճերին» կոլխոզի ճաշարանի կամ հանրակացարանի համար:

18. Ղեկավարունին աշակերտներ և պիոներների հետ միասին գրում են լոգունգներ (5—6): «Արեւը, ողը, ջուրը մեր լավ բարեկամ»

ներն են, «Մի բժշկեք մեզ պառավական խորհուրդներով՝ ալլ տարեք բժշկի մոտ»։ «Ուտեիւց առաջ լվանանք մեր ձեռքերը»։ «Ամեն ինչ ծածկենք ճանճերից»։ Մահ ճանճերին» և այլն։ 2—4 պիոններ գրում են լոգունգ իսկ չերեխաները ներկում են գունավոր մատիտներով կամ սոսնձաներկով։ Ղեկավարն առաջարկում է զարդարել լոգունգները նկարներով՝ շրջանակներով, կտրած նկարներից պատրաստել պլակատներ։ Աշխատանքի համար հարկավոր է պատրաստել գունավոր մատիտներ, թուղթ, սոսինձ, ջրաներկ։

19. Այբով պատրաստել

19. Գրքերից, պլակատներից կտրում հանում է դանազան նկարներ, վորոնք պատկերացնում են չերեխաների լվացվելը, բերան վորդողելը և այլ նկարներից պատրաստում են ալբոմ։ Ամեն մի չերեխա փակցնում է նկարը մեծ թղթի վրա, հետո ղեկավարը բոլոր թղթերը կարում է իրար և տետրակի վրա գրում՝ «Ինչ ենք անում մաքուր և առողջ լինելու համար»։ Այս աշխատանքի համար հարկավոր է նախորդ պատրաստել նկարներ, թուղթ, սոսինձ, վրձին և մկրատ։

20. Դառն գնալ՝ խոսհարկը ճանկելու

20 Ղեկավարը չերեխաների ուշադրութունը դարձնում այն բանի վրա, թե վորքան դժվար է աշխատել, վոր պետք է առողջ լինել լավ աշխատելու համար։ Յեթե մեքենա չե աշխատում, չերեխաների ուշադրութունը դարձնել այն բանի վրա, թե մեքենայով վոչ միայն արագ է ընթանում աշխատանքը, այլ և ավելի հեշտ և առողջարար է։ 21. Յեղ. — «Անհատն ու կոլխոզը», կամ «Մեր կոլխոզի արտերը»։

22. Ձեռքով գտ. պատրաստել կոլխոզի ճաշարանի կամ խրճիթ-ընթերցարանի համար։

22. Տրամադրել չերեխաներին կավ, թուղթ, մատիտներ և վոչ պիտանի նյութեր՝ պոլիտեխնիկական բնույթ կրող աշխատանքի համար (ցողուն, չերկաթալար, տախտակ, մեխ թիթեղի կտորներ, վորքիկ ան իմներ և այլն)։ Չերեխաներն ըստ ցանկության բաժանվում են բրդադներին և անցնում աշխատանքի (այս աշխատանքին կարելի չե հատկացնել մի քանի պարագմունք, 15-ից 20 բոլոր տեղությամբ)։

Աշխատանքի վերջում ամեն մի բրդադ ցույց է տալիս պատրաստած իրերը և հաշվի առնում կատարածը։ Պատրաստած աշխատանքները, լոգունգների հետ, վորոշում են նվիրել կոլտնտեսության ճաշարանին կամ խրճիթ-ընթերցարանին։ Այս աշխատանքում փոքրերն ոգնում են մեծերին։

23. Յեր. — կոլտնտեսության ճաշարանի, խոհանոցի և առանձին տների համար պատրաստած իրերը տանել վարդած տեղերը։

23. Ազգաբնակչության ուշադրութունը մաքրության և առողջապահության վրա դարձնելու նպատակով, անհրաժեշտ է չերեխաների լեթ գունեղ դարձնել։ Չերեխաները պիոնների հետ միասին թրմ-լեթ գունեղ դարկերի տակ ուղեվորվում են դեպի ճաշարան՝ այն տեղերով, վորտեղ շատ ժողովուրդը կա։ Հարկավոր է ընտրել այնպիսի ժամանակ չերե ժողովուրդը կամ հանգստանում է, կամ ճաշում։ Բոլոր պատրաստած իրերը տանում են չերեխաները, դարակներ, աղբի արկղեր, պլակատներ, լոգունգներ, ճանճեր վոչնչացնող թղթեր, խաղալիքներ (չերկատներ, լոգունգներ չերեխաները չերգում են համապատասխան չերգեր և թի ժամանակ չերեխաները չերգում են սովորած լոգունգներ)։ արտասանում են սովորած լոգունգներ)։

Յերեխաները (մեծեր) պատմում են իրենց իմացածը. — «Ինչ ենք անում, վոր առողջ լինենք» նյութի շուրջը։

24. Վորպեսզի չերեխաները լավ պահեն մտքներում, կատարած աշխատանքը և սովորին լավ արտահայտվել, ղեկավարն առաջարկում է բոլորին պատմել, ինչ ենք անում մենք, վոր առողջ լինենք»։ Ղեկավարունին առաջարկում է հերթով պատմել։

Չերեխաների պատմությունները. գրի չեն առնում պիոններները և կազմում գրքուկ։

Նկարչուրյուն — չերեխաները նկարում են ով ինչ ցանկանում է։ Խորհրդակցուրյուն — այն խնդրի մասին, թե հետագայում ինչպես պետք է ոգնել՝ կոլտնտ. ճաշարանում, խոհանոցում և տանը մաքրություն պահպանելու։

26 ղեկավարը, կամ պիոններներն առաջարկում են չերեխաներին խոսել այն մասին, թե ինչպես պետք է շարունակել իրենց սկսած աշխատանքը։

Կարելի չե առաջարկել ստնիտարական կոմիտեային, կանոնադարի կերպով (5—7 որը մեկ անգամ) հաճախել խոհանոցը, ճաշարանը, նոր թուղթ տանել ճանճերին վոչնչացնելու համար, նորոգել լոգունգները, Բացի այդ, ամեն մեկը տանը պետք է հետևի մաքրությանը։ Սանկոմը պիոններների հետ միասին չերեխաների կհաճախի չերեխաների Մանկոմը պիոններների անկյունը մաքուր պահելու համար։ տները, չերեխաների անկյունը մաքուր պահելու համար։ Բերեցանուրյուն. — «Հայրը և վորդին»։

ՀԱՍՍԱՐԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

1. Տեղեկացնել կոլտնտ. կենցաղային կոմիտեային հրապարակի դալիք աշխատանքների մասին և կապել այն կոլտնտ. կենցաղային կոմիտեային՝ սանկոմավորության տանքների հետ։ Համաձայնության դալ, ա) բաց թողնելու վորոշ գուղերը լավ աշխատանքների հետ, Համաձայնության դալ, բ) կազմակերպելու շարաթորակ հասարամար անհրաժեշտ նյութեր գնելու համար, գ) կազմակերպելու մաքրելու համար, դ) բժշկի դեկուցում կազմակերպելու՝ նկարների ցուցադրությամբ (դեպոզիտիվ)։

2. Հրապարակի խորհրդում վերամշակել առողջացման կամպանիայի խնդրը, չափանել աշխատանքը հրապարակի խորհրդի անդամների մեջ:

3. Ծնողներին հետ կազմակերպել զրույցներ կոլտոյի, բնառների և հրապարակի առողջացման աշխատանքի մասին, պայքար ծնծի, հայախանքի, հարեցություն անհավասար վերաբերմունքի դեմ դեպի կիներ: Պատմել ծնողներին՝ թե ինչ պետք է անել, վերաբերել յերեսան առողջ լինել, ինչ է արվում այդ նպատակով հրապարակում թե ինչ կարող են անել ծնողները տանը (տալ առանձին սրբիչ, յերեսաններին առանձին անկողնում քնեցնել, կարգավորել և ուժեղացնել սնունդը, կերակրել վորոշ ժամերին, մեծ պատաններով ուտելիք կուլ չառլ, չհաղորդել յերեսաններին, արգելել յերեսաններին կրոնական ծեսերին մասնակից անելը և այլն):

4. Մասնակցել կանանց ժողովներ կազմակերպելուն: Այստեղ կարելի յե դեկուցում դնել տեղի կուլտուրական ուժեղում «Ինչպիսի է կրոնը վտանգում առողջութունը» նյութի շուրջը:

5. Կոլտոնտեսության կամ դյուլխորհուրդի կուլտ-կենցաղային կոմիտեի հետ միասին կազմակերպել շաբաթը յակ հասարակական ոգտագործելի տեղերը կարգի բերելու համար: Կանոնավորել մշտական մաքրութուն պահպանելու գործը:

6. Պիտեններին հետ զրույցել առողջացման կամպանիային նրանց կողմից ցույց տրվելիք մասնակցության մասին ինչ աշխատանք պետք է կատարեն պիտենները յերեսանների, ծնողների և ազգաբնակչության հետ:

5 ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ «ՅԵՐԿԻՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ» ՈՐՎԱՍՏՈՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆԸ

Նպատակադրում.— 1. Յերեսաններին գաղափար տալ՝
ա) Ոգոստոսի 1-ի նշանակության մասին, վորպիսի համաշխարհային կարմիր որվա պայքարի ընդդեմ իմպերիալիստական պատերազմի: Բ) Վոր գործարանների և կոլտոնտեսութունների կառուցումը բարելավում է աշխատավորների կյանքը, ամրապնդում է մեր առտեսութունը, խորհրդային իշխանութունը և նպաստում է յերկրի պաշտպանության գործին:

գ) Վոր բոլոր յերկրի կապիտալիստները միանում են և պատրաստվում են են հարձակվելու խորհրդային Միության վրա:

Բոլոր յերկիրների գիտակից բանվորները և կոմունիստները միանում են՝ պայքարելու պատերազմի դեմ:

դ) Վոր խորհրդային Միությունը ձգտում է յաղաղության և չի ուղորմ պատերազմել, պատրաստվում է միայն պաշտպանվելու:

Յեվ վոր Կարմիր բանակը պատրաստվում է պաշտպանելու բոլոր աշխատավորության հետ մեր յերկիրը:

2. Առաջացնել յերեսանների մեջ ակտիվ բողոք պատրաստվող պատերազմի դեմ:

3. Արթնացնել յերեսանների մեջ պատրաստականության գիտակցութուն՝ բոլոր բանվորների և աշխատավորության հետ սոցիալիզմ կառուցելու, խորհրդային յերկիրը կապիտալիստների հարձակումից պաշտպանելու և այդ նպատակով աշխատել կազմակերպված տոկուն քաղ. և հնարագետ լինելու:

4. Մասնակցել կուսակցական, խորհրդային և հասարակական կազմակերպութունների հետ՝ «Երկրի պաշտպանութունը» որվա նշանակության պարզաբանմանը:

5. Հասարակական կազմակերպութունների հետ մասնակցել ՊԱՁԸ Ավիոքիմի անդամների ստուգմանը և նոր անդամների ներգրավմանը, մասնավորապես կանանց:

ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ ՅԵՎ ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Գիտենալ, վոր 1914 թ. պատերազմ է յեղել, վորտեղ սպանվել են և հաշմանդամ են դարձել աշխատավորներից շատերը: Շատ յերեսաններ վորք են ֆուսցել:

2. Գիտենալ Կարմիր բանակի նշանակությունը:

3. Կարողանալ սրոցել փայտը, հարթել նաժդեհային (ապակյա) թղթով:

4. Կարողանալ արտասանել լողունգներ, մասնակցել կենդանի լրագրին:

5. Կարողանալ պատրաստել զինվորական գլխարկ, աստղ շարունի միջոցով:

6. Կարողանալ պատրաստել տիր նշան բռնելու համամար:

7. Կանոնավոր քայլել թմրուկի տակտով:

8. Հաշվել մինչև 5-ը (վորքերը), աստղի հինգ ծայրերը, հաշվել զույգ-զույգ (մեծերը) տասի շրջանում:

ԻՆՁ ԱՆԵԼ — ԻՆՁՊԵՍ ԱՆԵԼ

Պատկերներ դիտել — 1. Յերեսանները դեկավարի հետ միասին դիտում են պատկերազարդ գրքեր ամսագրեր, Պատկերները պետք է ներկայացնեն գանազան ազգութունների յերեսանների կյանքը, «Կարելի յե տալ «Յեղաջրիկներ» Բարտոի, «Չորս մայրերի յերգը», — Թարգմ. Խնկոյանի, «Մանկակոչ», «Ինչպիսի Վանյան դարձավ ողաշու»: Դեկավարը ցույց է տալիս նկարները, — «Սա Չինացի յե, սրանք զյուղացիներ, կրում են ծանր բեռ, իսկ սա բուրժուան է, նստել է կառքը և քշում է չինացին» և այլն:

Այսպիսով չեբխաները իմանում են, վոր կան և այլ ազգեր, կան բուրժուականներ և բանվորներ: Նկարները չեբխաների մեջ առաջացնում են ատելություն դեպի բուրժուական և համակրանքը՝ դեպի զանազան ազգերի աշխատավորները:

Ընթերցանություն կամ զույց

2. Ղեկավարը կարգում և կամ պատմում այլ չեբկրների աշխատավորների կյանքի և բուրժուականների կենցաղի մասին: Պատմում է, թե ինչպես տեղաբնակները, կուլակները և բուրժուականները բանվորներին լաբում են մեր Մյուսթյան դեմ, վոր նրանք ուզում են պատերազմել, բանվորների ձեռքից խլել զործարանները, գյուղացիներից հողը, վոր բանվորները ոգոստոսի 1-ին, ցույց են կազմակերպելու պատերազմի դեմ: Ղեկավարն առաջարկում է չեբխաներին մասնակցել այդ ցույցին: Կարելի է կարգադրել «Զուր մայրերի չեբգը» «Հող հեմքերիկը» «Ինչպես Վանյան դարձավ ոգաչու», Սափրիկներ-Մի գավաթ թեյ:

Յեկուսիա դեպի լագեր կամ զուսնոց

3. Գնալ չեբխաների հետ լագեր կամ զորանոց՝ տեսնելու, թե ինչպես են ապրում կարմիր բանակայինները, ինչպես են պատրաստվում չեբկրի պաշտպանությունը: Յիթե զորանոց չկա, կարելի է հրավիրել զորացրված բանակայինի և խնդրել նրան պատմել ինչպես է ապրում և սովորում կարմիր բանակը (նախորդը պայմանավորվել է նախագծել զրույց):

Յեկուսիայի ամփոփումը:

3 Պոլիսեյնիկական բնույթ կրող աշխատանք

5. Տրամադրել չեբխաներին անպետք նյութեր՝ հքսկուրսիայում տեսածը շինելու հրացան, անրոպլանի, թնդանոթի մոդել, վրաններ և այլն: Առաջարկել նախորդը վորոշել պատրաստվելիք իրերը, ապա անցնել աշխատանքի:

Յեբգ-«Կարմիր դինվոր»:

Զույց ՊԱՋԸ-Ավիաբիմի մասին:

7. Համեմատել բանվորների ու գյուղացիների կյանքն առաջ և հիմա (կոմունա կոլանտեսություն, հոգացողություն առողջության մասին, առողջության պահպանում և այլն): շեշտել կոլեկտիվ աշխատանքի առավելությունը:

Կուլակները և բուրժուականները դեմ են կոմունայի և ուզում են պատերազմել: Սորհրդային Մյուսթյան աշխատավորները պատրաստվում են դիմադրելու կապիտալիստներին: «ՊԱՋԸ-Ավիաբիմի կազմակերպությունը:

Առաջադրություն՝ գնալ ՊԱՋԸ-Ավիաբիմի բջիջը յեղ իմանալ նրա աշխատանքների մասին

8. Ղեկավարի առաջարկությամբ չեբխաներն ընտրում են մի քրիզադ՝ 4—5 հոգուց, վորը պետք է գնա ՊԱՋԸ-Ավիաբիմի բջիջը (նախորդը ղեկավարը պայմանավորվում է քարտուղարի հետ, վոր նա զրույցի չեբխաներին պաշտպանության միջոցների մասին, հակազգեր, սովառնակներ և այլն, հավաքել փող սովառնակի համար): Հաջորդ օրը քրիզադը ղեկուցում է բնդհանուր ժողովում: Յեբխաները վորոշում են մասնակցել ոգոստոսի 1-ի ցույցին:

9 Վոսանալոր — «Բանակային հմ յես քաջ»:

10. Յեբխաներին արվում է առաջադրություն, իմանալ տանը իվ և ընտանիքի անդամներից ՊԱՋԸ-Ավիաբիմի անդամ: Հետագայում չեբխաները զրույցում են այդ մասին և վորոշում են իրենց մեղդներին նույնպես անդամագրել:

11 Փոքերը նայում են պատկերազարդ գրույկներ. — Մենք կարմիր բանակային ենք՝ կարմիր բանակայինների մասին մեծերն այդ միջոցում ինքնուրույն նայում են զանազան ամսագրեր, լուտո յեն խաղում:

11. Ղեկավարը ցույց է տալիս նկարները և հարցնում է. իվ եսա ինչ և անում և այլն: Յեբխաները պատասխանում են ղեկավարը տալիս է բացատրություններ — սա կարմիր բանակային է, սովորում է հրացան արձակել, վոր քի բուրժուային:

12 Ընդհանուր մանկական ժողով պիսներների մասնակցությամբ

12. Համաձայն նախորդ որվա վորոշման, ծրագրում են ցույցի մասնակցելու ծրագիրը (պատրաստել գրույկներ, լողուններ, կոմունարկաներ, փայտե զենքեր, պակատներ և այլն):

Զարգարել հրապարակը, պիտոնների հետ և մասնակցել ցույցին, ներդրվելով անկազմակերպ չեբխաներին պիտոները արձանագրում է:

Քայլել կարմիր բանակայինների նման, Փոքերը դիտում են մեծերի քայլերը և հետո մասնակցում նրանց քայլերուն: Կատարել համապատասխան ութմիկ շարժումներ:

13. Հարկավոր է չեբխաներին սովորեցնել քայլել կարմիր բանակայինի նման, վորոշք նույն տեղում և ուրիշ հատրակի դինվորական ձևերի շարժումներ: Այդ շարժումները կաթող են սովորեցնել պիտոները կամ կոմիերիտը:

Սովորեցնել չեբխաներին «Հեյ, հեյ, պիտոներ, կազմենք խիտ շարքեր» լիզը:

Վոսրասել ցույցի համար, ինչ վոր հարկավոր է ա) մեծ չեբխաներին հիշեցնել նրանց անելիքները ցույցի վերաբերյալ և բաժանել աշխատանքը: բ) Պատրաստել լողուններ, դրոշակներ, զգեստ, «Կարմիր բանակ» խաղի համար գլխարկներ հրացաններ, գլխակապեր կարմիր թևի համար, թնդանոթներ և ինքնաթիռներ, մոդելներ կամ նկարներ:

15. ա) Հիշեցնել չեբխաներին, վոր ցույցի օրը մոտենում է, հարկավոր է պատրաստվել այդ օրվա համար: Վորոշել չեբխաների հետ նրանց անելիքը և աշխատանքի բաժանում կատարել: բ) Այդ աշխատանքները սկսող է անցկացնել պիտոններին հետ միասին: Յեբե-

խաներին պետք է բաժանել մի քանի բրիգադի: Ամեն մի բրիգադի մեջ մտնում է մեկ կամ յերկու պիոներ մեծ յերեսխաները և մի քանիս փոքրերից: Առաջին բրիգադը պատրաստում է գլխարկներ, պիոներները ձևում են, մեծ յերեսխաները կարում են և աստղեր են պատրաստում: Փոքրերը մեծերի ոգնությամբ աստղերը փակցնում են գլխարկներին: 2-րդ բրիգադը պատրաստում է գլխարկներ և թևի կապեր. պիոներները ձևում են մեծ յերեսխաները կարում են ծայրերը. խաչեր են ձևում և փակցնում սպիտակ կտորի վրա թևերին: 6-րդ բրիգադը պատրաստում է հրացաններ տախտակի կտորներից, թիթեղից: Պիոներները նկարում են հրացանի ձևը, ոգնում և ուղղորդ կտրելու այդ անում են մեծ յերեսխաները: Սղոցելուց հետո տաշում են փոքրերը սղոցելիս բռնում են տախտակը: Փոքրերին կարելի չէ առնաժաշնի (ապակու) թուղթ՝ հրացանները հղկելու համար: Փոքրերը կարող են ներկել հրացանները, յեթե այդ արվելու չէ. 4-րդ բրիգադը պատրաստում է փայտեր են տաշում զրոշակներ համար, թղթեր են կտրտում և սոսինձով փակցնում փայտերին: 5-րդ բրիգադը պատրաստում է լոզունգներ, պիոներները թղթի յերկար ու նեղ շերտերի վրա գրում են տառերը, իսկ մեծ յերեսխաները ներկում են տառերը: 6-րդ բրիգադը պատրաստում է սավառնակ և թնդանոթներ, պիոներները կարող են վրա նկարում են մոդելները: Չորանալուց հետո մի քանի հատ մխում են փայտերին: Բրիգադներն աշխատում են մի քանի ուր: Այդ աշխատանքի համար հարկավոր է գլխարկների համար՝ հաստ թուղթ, ասեղ և թել գլխակապի և թևակապի համար՝ սպիտակ մաքուր շորի կտորներ կամ փափուկ թուղթ, հրացանների համար՝ տախտակ, թիթեղ, հաստ թել, հյուսնոցային գործի նաժդաշնի թուղթ, ներկեր և վրձիններ: Սավառնակի և թնդանոթի համար՝ կարդոն, փայտիկներ, մեխեր, ներկեր և մկրտազրոշակների համար սոսինձ, փայտիկներ գունավոր թուղթ:

Սովորեցնել գրած լոզունգները յեղ կազմել նրանցից կենդանի լրագիր: 16. Հետևյալ լոզունգներն են՝ «Կորչեն բուրժուաները» «Կորչե պատերազմը» «Էկեցե ինտերնացիոնալը» և այլն: Յերեսխաները սովորում են արտասանել լոզունգները:

Յերեսխաների հետ զարգարել նրապարակը, կախել պատից Բուդոննու, Վորոշիլովի նկարները, սավառնակ, զրոշակներ, թնդանոթներ և կարմիր բանակայինների նկարները:

17. Յերեսխաները զարգարում են հրապարակը պիոներների հետ: Պիոներները յերեսխաներին պետք է բացատրեն, վոր Բուդոնին և Վորոշիլովը կարմիր բանակի առաջնորդներն են, վոր նրանք բանվորներն են և գյուղացիների հետ միասին քչեցին բուրժուաշին:

Յերեսխաների մասնակցությունը ոգնուսի 1-ի ցույցին, Յուլյին մաս-

նակցում են բոլոր յերեսխաները:

18. Յերեսխաները տանում են իրենց զրոշակները, լոզունգները, թնդանոթներ և սավառնակներ: Յերեսխաները հագնված են կարմիր բանակայինների և քույրերի նման. յերգում են կարմիր բանակայինի յերգեր, արձակում են լոզունգներ. յեթե պատահաբար ցույց չկաշանա յերեսխաները կերգեն լոզունգներ կարձակեն և կհեռանա:

Խաղ՝ «Կարմիր բանակ» և «Կարմիրներն ու սպիտակները», կամ «Արթուն պահակ»:

19. Տես «Կարմիր բանակ» խաղը: Խաղի ժամանակ ցանկալի յե ոգտադործել պատրաստած հրացանները, գլխարկները և այլն:

Մեծ յերեսխաները խորհրդակցում են այն մասին, յե ինչպես փող հավաքեն:

20. Ղեկավարը հիշեցնում է յերեսխաներին կարմիր բանակայինների առաջարկության մասին՝ փող հավաքել սավառնակի համար: Յերեսխաները քննում են հարցը և վորոշում են վաղ զանձելու:

Փողի գումարում սավառնակի համար և յե ինչպես այդ փողն ուղարկել փոստով:

21. Յերեսխաները տան պատմում են սավառնակի մասին և խնդրում են ոգնել սավառնակի գնմանը:

Մեծ յերեսխաների հետ միասին նամակ գրել քաղաքի յերեսխաներին. իրենց արած աշխատանքների մասին պաշտպանության որվա առթիվ (մասնակցել են ցույցին, փող են հավաքել սավառնակի համար և այլն):

22. Ղեկավարն ասում է յերեսխաներին, վոր քաղաքում բանվորների յերեսխաները նույնպես անց են կացրել այդ ուրը: Առաջարկում է նամակ գրել նրանց, վորպեսզի նրանք նկարագրեն՝ այդ ուրեն իրենց մոտ ինչպես են անցկացրել: Նամակը գրում և ղեկավարը կամ պիոները, յերեսխաների թելադրությամբ:

Նկարչություն յերեսխաներին առաջարկվում է նկարել այն, ինչ վոր արել են պաշտպանության որվա առթիվ:

23. Տրամադրել գունավոր թուղթ, մակետներ, ներկեր մատիտներ և այլն:

Նկարներից պատրաստել պատի թերթ:

Պատմել յերեսխաներին յե ինչ են գրում յերեսխանում պաշտպանության որվա մասին՝ բուրժուական յերկրներում:

24. Ղեկավարը հրապարակ է բերում պաշտպանության որվա վերաբերյալ թերթերը, ամսագրերը և համապատասխան կտորներ կարգում է յերեսխաներին:

Ռազմական անկյուն կազմակերպել

25. Յերեխաների պատրաստած իրերի մոգելներին, մակետներից ալբոմներից նկարներից պատրաստել ռազմական անկյուն և զարդարել, նկարներով ու լուսանկարներով:

26. Յերգ բեմավորում

(Ինցիներովկա) — պիոներների մասնակցությամբ՝ «Անդրկովկասի ֆեդերացիան» — «Հոկտեմբերիկ», № 3 1932 թ.

ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԴԱՅԻՆ ՊԱՏՆԵԿԱԿԱՆ ՈՐԻՆ ՅԵՎ ՄԵԾ ՅԵՐԵՆԱՆԵՐԻՆ ԴՊՐՈՑ ՀԱՆՁՆԵԼԸ

(Ոգոստոսի 15-ից մինչև սեպտեմբերի 4-ը).

Ղեկավարը զրույցների, ազատ խաղերի և այլ պարապմունքների ընթացքում պետք է ստուգի, թե ինչ են չուրացրել յերեխաներն ամառվա ընթացքում, ինչ գիտեն բնություն, գյուղատնտեսության մասին, ինչ են կարողանում շինել փայտից, կավից, թղթից ինչ վոտանավորներ և յերգեր գիտեն, իսկ վոր գլխավորն է՝ ինչպիսի վերաբերմունք ունեն դեպի իրենց շրջապատը, դեպի իրենց կոլեկտիվը, կոլտնտեսությունը նոր կենցաղը, դեպի սնտիապաշտությունը, ժողովրդական հավատալիքները և ընտելացել են արդյոք կոլեկտիվի կյանքին:

Դրանից հետո ղեկավարը պետք է աշխատի լրացնել մանուկների գիտելիքները, ամրապնդել մեծ յերեխաների այն ունակությունները, վորոնք հարկավոր են դպրոցում: Առանձին ուղղորդություն պետք է դարձնել, թե յերեխաներն ինչ չափով կարողանում են կազմակերպվել սկսած գործը վերջացնել և կատարել այս կամ այն առաջադրությունները: Միջազգային յերիտ որը տոնվում է հենց այն ժամանակ, յերգ մեծերը դպրոց պետք է դնան: Անհրաժեշտ է բացատրել, վոր ամբողջ աշխարհի աշխատավոր պատանեկությունը, կոմյերիտականները և պիոներներն այդ որը հաշվի յեն առնում, թե իրենք ինչ ոգնություն են ցույց տվել բանվոր դասակարգին՝ պայքարելու ազատության և նոր կյանք կառուցելու գործում, ծրագրում են թե ինչ պետք է անեն բանվորներին ոգնելու համար:

Առաջ բերել յերեխաների մեջ ցանկություն՝ առցանկու հոկտեմբերիկների շարքերը և կոմյերիտականների հետ միասին ստեղծելու նոր կոմունիստական կյանք:

Ազգաբնակչության հետ կատարվող աշխատանքը պետք է արտահայտվի նրանով, վոր նրանց ուղղորդությունը պետք է դրավի դեպի դպրոցը, դեպի ընդհանուր պարտադիր ուսումը, դեպի մշտական մանկ. հիմնարկ, մանկապարտեզ և մանկատուն հիմնել և ալլն):

1. Ամփոփել յերեխաների հետ կատարած առաջին աշխատանքները:

2. Ստուգել ամրապնդել և լրացնել յերեխաների գիտելիքները և ունակությունները:

3. Կազմակերպված ձևով մեծերին դպրոց և պիոներական կոլեկտիվ հանձնել, ոգնել նրանց գիտակցելու, վոր նրանք մեծացել են և նրանց առաջ դրված են ազելի լուրջ խնդիրներ և պարտականություններ:

4. Ոգտվել միջազգային պատանեկական որից՝ ամրապնդելու մանկ. հիմնարկի կապը պիոներ կազմակերպության հետ:

Պատկերացում տալ միջ. յերիտ որվա մասին, վորպես աշխատավոր յերիտասարդություն համաշխարհային տոնի, յերգ ստուգման յեթարկում, թե ինչ է արվել պատ. յերիտասարդությունը բանվոր դասակարգի համար: Յերեխաների մեջ ցանկություն տալ բերել այդ որը բոլորի հետ միասին տանելու:

5. Ազգաբնակչությունը ներգրավել՝ նախապատրաստական հիմնարկներ հիմնելու, ընդհանուր պարտադիր ուսումն իրագործելու և առող սերնդին կոմունիստական դաստիարակություն տալու մասին:

ԻՆՉ ԱՆՆԷԼ—ԻՆՉՊԵՍ ԱՆՆԷԼ

1. Խոսել մեծերի հետ այն մասին, վոր շուտով հրապարակի աշխատանքները վերջանում են, նաև այն մասին թե ինչ են սովորել ամառվա ընթացքում և վոր նրանք կարող են փոխադրվել դպրոց, իսկ փոքրերը փոխադրվելու յեն մանկապարտեզ: Գնալ և ծանոթանալ դրոցի և մանկապարտեզի շինությունը:

Կազմել դպրոց առցողների ցուցակը և ներկայացնել դպրոցի վարչության՝ յերեխաների փաստաթղթերի հետ:

2. Յերեխաների հետ գնալ դպրոց, դիտել դասարանն ուր մեծերը պետք է պարապեն: Քննություն առնեն, թե դպրոցի համար ինչ կարող են առնել: Հետևյալ որը յերեխաների հետ կարելի յե գնալ այն շենքը, ուր պետք է հիմնվի մանկապարտեզ:

Գնում են բոլոր յերեխաները Դիտելուց հետո փոքրերը գնում են պիոներների հետ բակը և խաղում, իսկ մեծերը մնալով ախտեղ՝ ուղղորդությամբ դիտում են ամբողջ շենքը և վորոշում, թե դպրոցի համար ինչ պետք է անել:

3. Մանկական ժողով:

3 Ղեկավարը գնում է մեծերի դպրոց գնալու հարցը: Յերեխաները վորոշում են կարգի բերել իրենց աշխատանքները, խաղալիքները,

պիտույքները, կազմակերպել ցուցահանդես և նվիրել, ինչ վոր կարելի չի, դպրոցին:

Ղեկավարի ոգնությամբ յերեխաները կազմում են աշխատանքի պլան, վորը գրում և պիտոները և փակցնում պատին: Յերեխաները բաժանում են աշխատանքներն ըստ բրիգադների:

4 Կրկնել անցած յերգերից:

5. Ձեռարվեստ պատրաստել, ինչ վոր հարկավոր և լվացվելու համար՝ դարակ, յերեսքերիչի համար՝ կախարան, մի պլակատ՝ «Մաքուր լվացվիր», պատրաստել ավելներ, աղբի արկղ, կենդանի անկյան համար սերմեր ընտրել, ծաղիկներ տնկել, գրել թե ինչ են արել դպրոցի համար:

5 Ղեկավարը յերեխաների հետ պատրաստում և նյութեր: Այս մեծերը բաժանվում են բրիգադների, մի խումբ պիտոներ շինում են ալդ դարակ, կախարան աղբի արկղ, մյուս խումբը պլակատ և գրում:

Մյուս ուր մի խումբ պատրաստում են ավել-քսակներ:

Յերրորդ ուր կարելի չի ծաղիկներ տնկել, սերմեր ընտրել:

6. Յերեխաներին սովորեցնել մի յերգ՝ «Մենք պիտոներ ենք»:

Միաժամանակ ստուգում են թե ղեկավարը ամառվա ընթացքում յերեխաները ինչ են յուրացրել:

7. Շարժական խաղ «Դառնու պիտոներ»:

Կազմակերպել գնդակի խաղ՝ ով հաջող ընկնի գնդակը, դառնում և պիտոներ:

8. Պատրաստել նյութեր՝ մանկապարտեզի և դպրոցի համար նվերներ պատրաստելու:

8 Յերեխաները կողովները վերցրած, շրջում են արհեստանոցները, կոտակերատիվը, տնտեսական պահեստները և հավաքում փայտի կտորներ, յերկաթի տուփեր և այլն:

Գնում են անտառ հավաքում մամուռ, չոր խոտ և այլն:

Վերադառնալով, այդ բոլորը լվանում են, մաքրում, դարսում ըստ տեսակների:

Այս աշխատանքը կտրող և տեղել մի քանի ուր:

9. Յերեխաների հետ վերանայել նկարները և այլ աշխատանքներ կազմել պլակատներ և և ալբոմներ՝ «Ինչ ենք սովորել», Նորոգել խաղալիքները, պիտույքները և մանկական կահավորումը:

Յերեխաները բաժանվում են յերեք խմբի. մեծերի մի խումբ ջուր կուլում և լավագույն նկարները և հանձնում 2-րդ փոքրերի խմբին, վորոնք ղեկավարի ոգնությամբ այդ նկարները կպցնում են ալբոմներին կամ պլակատներին: Մեծերի 3-րդ խումբը ջուր կուլում և փայտի և կավի աշխատանքները, վրաները գրում, թե ով և շինել: Մեծերն աշխատում են պիտոներին կամ դպրոցականի ոգնությամբ:

Հետևյալ ուր մեծերը պիտոներների ոգնությամբ նորոգում են խախտիքները և գրքերը: Այս աշխատանքին մասնակցում են նաև փոքրերը:

10. Ընթերցանութուն և պատկերազարդ գրքեր և ամսագրերը կարդալը:

10 Կարդալ պատմութուն պիտոներների արտասահմանյան կյանքից գիրք «Пионеры всего мира»:

11. Զրույց անել՝ մեծերի հետ միջերիտորվա տոնին մասնակցելու մասին:

11 Ղեկավարը պատմում և, վոր շուտով լինելու չի միջերիտ ուր, վոր տոնում են վողջ աշխարհի բանվորական յերիտասարդ կոմունիստները, կոմյերիտներն ու պիտոներները: Այս ուր խՍՀՄ-ի կոմյերիտները և պիտոներներն ստուգում են, թե ինչ են արել, վոր ոգնեն մեր յերկրին՝ նոր կյանք կառուցելու (կոլտնտեսություններ, կոմունաներ, գործարաններ, մանկ. հիմնարկներ և այլն):

Ինչպես են ոգնել բանվորներին խորհրդային իշխանության թըշնամիներին՝ բուրժուաների, կուլակների և տերտերների դեմ:

Ուրիշ յերկրների կոմսոմոններն ու պիտոներներն այդ ուրն ստուգում են, թե ինչպես են ոգնել բանվորներին՝ պայքարելու բուրժուաների դեմ, ինչ են արել, վոր ոգնեն խորհրդային յերկրին, բացատրեն իրենց բանվորներին, թե հարկավոր չի խՍՀՄ-ի հետ պատերազմել, վոր բուրժուաները և տերտերները դիտմամբ գրգռում են բանվորներին խորհրդային Մյության դեմ, վորպեսզի կործանեն աշխարհի առաջին պրոլետարական պետությունը: Այդ ուր ցույց են կազմակերպում: Մեր կոմյերիտներն ու պիտոներները նույնպես պետք և յերթ կազմակերպեն լողունգներով, պլակատներով և յերգերով: Յերեխաները վորոշում են մասնակցել ցույցին:

12. Մանկական ժողով՝ նվիրված միջազգային յերիտորվա տոնակատարության:

12 Յերեխաները կազմում են տոնակատարության ծրագիր դուրս գալ պլակատներով, լողունգներով, կարմիր դրոշակներով. հանդիսավոր կերպով հանձնել մեծերին պիտոներ կազմակերպությանը, հրավիրել ծնողներին, հաս. հիմնարկների ներկայացուցիչներին՝ մասնակցելու հանդիսավոր նիստին):

13. Ցույցի համար պլակատ լողունգներ պատրաստել:

13 Նախորդ պատրաստել պլակատների համար փայտիկներ, պատրաստել տառեր (տառերի մի մասը կտրել թղթից, մի մասն էլ խոշոր գրել պլակատի վրա վոր յերեխաները գունազարդեն):

Յերեխաները բաժանվում են բրիգադների, մի քանիսը տառեր են կպցնում, ուրիշները գունազարդում են: Մի քանի հոգի չել պիտոներների հետ լողունգները կպցնում են փայտիկներին: Աշխատում են բոլոր յերեխաները: Ղեկավարը ոգնում և նրանց Յանկալի չի պատրաստել տառերի շարունակներ:

14. Լուսնային սովորեցնել և կրկնել հոկտեմբերիկների լերգերը:

1) «Մենք յերգում ենք վառ ու բոսոր».

2) «Զորս սերունդ».

3) «Մեծ, վիթխարի զավոդի ջերմ կրծքում...» և այլն.

15. Հրապարակին ժամացված պիոներների մասնակցությունը ժողով անել, հոկտեմբերիկների թեկնածուների ցուցակը հաստատելու համար:

Ղեկավարը նախորոք պայմանավորվում է պիոներների հետ, թե նրանցից ով և վարելու ժողովը և ինչպես. պիոները հիշեցնում է յերեխաներին, թե ով իրավունք ունի հոկտեմբերիկ լինելու. հետո սկսում են անհատ թեկնածուների հաստատումը: Ղեկավարը պետք է հսկի, վոր թեկնածուների հարցը յերկար չծեծվի, վոր յերեխաները չձանձրանան և ժողովին ակտիվ մասնակցություն ցույց տան: Ինքն ել մասնակցում է ժողովին և հսկում, վոր նշանակված յերեխաներն անցնեն.

Ժողովի վերջում հաշվել, քանի հոգի լին հանձնվում հոկտեմբերիկներին, ապա կադմել նրանց ցուցակը:

16. Հրավեր ուղարկել հարևան հրապարակին՝ ցույցին մասնակցելու ցանկալի յե հրավիրել ուրիշ ազգություն ապականող յերեխաներին:

16 Ղեկավարն առաջարկում է յերեխաներին հարևան հրապարակին հրավեր ուղարկել՝ ցույցին միասին մասնակցելու համար:

17 Մասնակցել ցույցին և հոկտեմբերիկների խումբը հանձնել պիոներ կոլեկտիվին:

Ցանկալի յե, վոր ցույցին մասնակցեն բոլոր յերեխաները: Փոքրիկներին կարելի յե շուտ տանել տուն: Յերեխաների հանձնումը լավ է կատարել հասարակական վայրերում, խրճիթ-ընթերցարանում, կարմիր ահկյունում և այլն: Այդ ժամանակ ցանկալի յե, վոր ներկա լինեն հասարակական հիմնարկների և կուսորգանների ներկայացուցիչները, վորջուկի խոսք ասեն կուտնտեսության նախագահը, կուս և կոմյերիտայության քլիշների քարտուղարները և հրապարակում աշխատող պիոներներից մեկը: Կատարել մի քանիսի կարմիր կնունք:

18. Մեծերին հանձնում են դպրոց, ցերեկույթի նախապատրաստություն և հրապարակի վերածումը մանկապարտեզի:

Հիշեցնել յերեխաներին, վոր շուտով հրապարակի աշխատանքները վերջանում են. մեծերը կգնան դպրոց, իսկ փոքրերը՝ մանկապարտեզ վոր մենք այդ առթիվ ցերեկույթ պետք է կազմակերպենք: Վորոշել թե ինչ նախապատրաստական աշխատանք պետք է կատարվի (կազմակերպել ցուցահանդես, զարդարել հրապարակը, հյուրեր հրավիրել):

19. Ստուգել, թե ինչ են արել կոլխոզի խորհուրդը, կուլտ-հանձ-

նաժողովը, կոոպերացիան և ծնողները՝ հրապարակը մանկապարտեզի վերածելու համար:

Ընտրել մի բրիգադ յերեխաներ (5 հոգի մեծերից և փոքրերից), հանձնարարել պիոներների հետ գնալ կուտնտեսություն և ծնողներին մոտ ու պարզել, թե ինչ է արված հրապարակը մանկապարտեզի վերածելու համար: Խրճիթ-ընթերցարանում և կուպերատիվում լուսնային կախել՝ «տվեք մեզ մանկապարտեզ» բովանդակություն:

20. Աշխատանք ցուցահանդեսի շուրջը:

Փոքրերն ոգնում են մեծերին: Ցուցահանդեսի նյութերը պետք է դասավորել այնպես, վոր ցույց տրվի ազգաբնակչության, դպրոցին, հասարակական ու կուսակցական կազմակերպություններին, թե ինչ աշխատանք են կատարել յերեխաներն տառուվա ընթացքում, ինչպես են պատրաստվել դպրոցի համար, ինչ հանրագում աշխատանք են կատարել, ինչ մասնակցություն են ցույց տվել կոլխոզի աշխատանքներին յերեխաների կոմունիստական դաստիարակությունը, վոր արտահայտվել է նկարչություն, պատմվածքի մեջ, յերեխաների վերաբերմունքը դեպի կուտնտեսությունը պիոներները, դեպի կոմյերիտականները, դեպի իրենց կոլեկտիվ կյանքը: Ի ցույց հանել յերեխաների բացասական վերաբերմունքը դեպի հին կենցաղը, անհատական տնտեսությունը, սեփականությունը: Պետք է ցույց տալ բնության յերեկույթների ճիշտ ըմբռնելը յերեխաների կողմից, հեռու յե արդյոք անտառապատությունից, լավ են վերաբերվում իրար, առանձնապես տղաների և աղջիկների լավ վերաբերմունքը դեպի իրար և դեպի ուրիշ ազգություն ապականողները:

21 Հրապարակը հյուրեր հրավիրել:

Մի խումբ յերեխաներ բաժանվում են պիոներների պատրաստած հրավիրաթղթերը:

Կուտնտեսության հասարակական և կուսակցական կազմակերպություններին, 2) ծնողներին, 3) խրճիթվարին, 4) ուսուցիչներին և դպրոցականներին:

22. Ցերեկույթի համար հրապարակը զարդարել:

Հրապարակը զարդարել պլակատներով, լուսնայիներով, ծաղիկներով և դրոշակներով:

23. Ցերեկույթի կազմակերպումը. հրապարակի մասին ամփոփ զեկուցում տալ:

Վորովհետև ցերեկույթը կազմակերպվում է մեծերին դպրոց հանձնելու և հրապարակը մանկապարտեզի վերածելու առթիվ, ալ պատճառով ցանկալի յե, վոր ուսուցիչը կամ մի կոմյերիտական խոսի, թե նրանք դպրոցում ինչ պետք է անեն, դպրոցական կյանքի կանոնների մասին, վոր հոկտեմբերիկները դպրոցում որինակելի պետք է լինեն,

պետք է լավ սովորեն, համերաշխ ապրեն, բզնեն իրար և կատարեն ինչինի պատգամները (զեկուցումը պետք է լինի կարճ և մատչելի):

Լավ կլինի, չեթե ցերեկույթին չերեխաները մանկապարտեզի պահաջներին վերաբերող լողուններ ասեն՝ կենդանի լրագրի ձևով: Ցերեկույթը պետք է վերջանա՝ պատրաստած իրերի մի մասը մանկապարտեզ տեղափոխելով: Այս գործողությունը պետք է կազմակերպել հանդիսավոր կերպով: Կազմակերպել լինի՝ թմրկահարությունը, չերգերով, տարվող իրերը զառարեղ ծաղիկներով, դրոշակներով:

ՀԱՍՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԻՔ

1) Դպրոցական խորհրդի նիստում ղեկուցել մանկապարտեզի աշխատանքների մասին, ծանրանալով գլխավորապես մեծերի կատարած աշխատանքների վրա:

Համաձայնություն դալ միջկերպ ուղիս համար միասին նախապատրաստական աշխատանք կատարելու մասին: Հասարակական հիմնարկների ուղղորդությունը դառնել ղեկի դպրոցը, հասկապես առաջին խմբի աշակերտների պայմանների բարելավման վրա:

2) Դպրոցի հետ միասին ինտերնացիոնալ յերկսիս դաստիարակության համար ագիտացիա տանել (զեկուցումներ անել ընդհանուր ժողովներում, փակցնել պլակատներ, լողուններ):

3) Կոլտնտեսության խորհուրդի միջոցով մանկապարտեզի համար շենք ստանալ: 4) Պատի թերթում հոգովածներ դրել պարտուսման և հրապարակը մանկապարտեզ զարձակելու մասին:

5. Մեղակալի ժողովում հաշվետու ղեկուցում տալ հրապարակի կատարած աշխատանքների մասին և այդտեղ ել ախտիվ ընտրել հրապարակը, մանկապարտեզի վերածելու:

6) Հրապարակի կատարած աշխատանքի մասին ղեկուցում անել տնտեսական և հասարակական կազմակերպություններին ներկայացուցիչների միացյալ նիստում:

7) Ոգնել կոմյերխոմյուսթյոն բջրջին միջկերպորովս նախապատրաստական աշխատանքների և կազմակերպման գործում:

7 ՑԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԵՐՔԻ ՏՈՒՐՆ

20—22 որ.

Բերքի տունը Խորհրդային Մյուսթյան մեջ ամեն տարի տոնվում է սեպտեմբեր կամ հոկտեմբեր ամիսներին: Այդ տոներին ամփոփվում են ընթացիկ սեզոնում կատարված գյուղատնտեսական աշխատանքները: Շեղավում են աշխատանքի մեքենայացված ձևերը, ընդգծվում են նվաճումները և նշվում գյուղատնտեսության հետագա կոլեկտիվացման և մեքենայացման խնդիրները:

Անհրաժեշտ է, վոր յերեխաները մասնակցեն այս տոնին, վոր-պեսզի՝

1) Նրանք ել համոզվեն, վոր կոլեկտիվ աշխատանքն ավելի լավ է, քան անհատականը, (լավ բերք, հողի մշակումը մեքենաներով, ընդհանուր խնամք և աշխատանք իրենց բոստանում և այլն):

2) Ամբապնդվի նրանց մեջ այն համոզմունքը, վոր աստված չկա, վոր լավ բերքը խոշոր կոլեկտիվի աշխատանքի արդյունք է և բոլորովին կախված չի աստվածներից ու տերտերներից:

3) Մեծ յերեխաները կարողանան հաշվառման յենթարկել, գնահատել իրենց աշխատանքը, նշել, թե այդ աշխատանքի մեջ ինչն է կատարված լավ, ինչը՝ վատ:

4) Ցույց տալ ազգարնակչությանը և հասարակական հիմնարկներին, թե հրապարակին ինչպես է ոգնում կոլտնտեսությունը գյուղատնտեսական աշխատանքներին, նրա դերը կանանց գյուղատնտեսություն մեջ ներգրավելու, նրանց աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման գործում:

ԻՆՉ ԱՆԵԼ - ԻՆՉՊԵՍ ԱՆԵԼ

1. Վերջացնել մանկահրապարակի բանջարանոցի հավաքը (բերքի): Փոքրերը արկղներում և կոշովներում դասավորում են մեծերի հավաքած բանջարեղենը:

1 Բանջարեղենի հավաքի միջոցին յերեխաների ուղղորդությունը պետք է դարձնել այն բանի վրա, վոր բերքի հավաքն արդեն վերջանում և կարելի լի բերքի հաշվառում կատարել: Կոլտնտեսությունում ել շուտով բերքը հաշվառման կյենթարկեն:

2. Նկարչություն. մեծերին կարելի լի առաջարկել նկարել և տակը գրել այն բանջարեղենների անունները, վոր իրանք հավաքել են բանջարանոցում:

3. Մասնակցություն կոլտնտեսության բերքահավաքման, որինակ՝ այգում մարգերի և բոստանի բանջարեղենների հավաքման, մարգերի տեսակների դասավորման աշխատանքին, արկղների մեջ դասելուն՝ կոպերատիվ կամ քաղաք տանելու համար: Փոքրերը հավաքում են մրգերը և դասավորում կոշովների մեջ:

Պարտադիր չե, բայց լավ է, վոր յերեխաները բերքի հավաքի առաջադրությունն ստանան այն անձնավորություններից, վոր բաժանում է կոլտնտեսության աշխատանքը: Ցերեխաները ղեկավարի հետ կարող են գնալ այն անձնավորության մոտ և հարցնել, թե ինչպես կարող են ոգնել բերքի հավաքին, կամ թե նա կարող է գալ յերեխաների մոտ և առաջարկել, վոր կատարեն կոլտնտեսության համար անհրաժեշտ աշ-

խատանքը: Աշխատանքից առաջ յերեխաները համաձայնության են գալիս, թե ինչպես պետք է աշխատեն. բաժանվում են բրիգադների: Յուրաքանչյուր բրիգադ պետք է կազմված լինի մեծ ու փոքր չերեխաներից: Մի բրիգադ հավաքում է մեզերը կամ բանջարեղենը, մյուսը բաժանում է տեսակների, յերրորդը՝ դասավորում է արկղերի կամ կողովների մեջ: Աշխատանքից առաջ յերեխաների հետ պետք է հավաքել արկղեր, մեջուկներ, կողովներ: Ինքի հավաքը կտևի մի քանի օր: Վորպեսզի յերեխաները չհոգնեն, հարկավոր է, վր նրանք յերկար ժամանակ չաշխատեն:

4. Կալմակերպել շարժական խաղեր:

4 Հանձնարարվում է խաղը կազմակերպել բերքի հավաքի աշխատանքներից հետո, վորպեսզի յերեխաները կարողանան ազատ վազվզել:

5. Յերեխաների հետ գնալ նայելու, թե ինչպես է դասավորում կոլխովն իր բերքը մի մասը ձմեռվա համար. մյուսը քաղաքին, լավիքը՝ ցուցահանդեսի համար: Փոքրերին էլ կարելի է տանել՝ այդ աշխատանքը դիտելու համար:

5 Յերեխաները նայում են, թե ինչպես են կշռում, ոգնում են շուկելուն, տեղափոխելուն, տեղավորելուն. դիտում են լավ բերքի նմուշները: Դյուղատնտեսի հետ խոսակցելով պարզում են, թե ինչքան բանջարեղեն են ստացել, վոր լավ բերքը կախված է լավ խնամքից, վոր շուտով կլինի բերքատունը: Առաջարկում են յերեխաներին մասնակցել այդ տոնին: Միաժամանակ յերեխաներն ամրապնդում են իրենց հասկացողությունը կրեթի, կշռաքարի մասին: Յերեխաների ուշադրությունը դարձնել հավասարակշռություն վրա:

6. Սովորեցնել յերեխաներին բերքի վերաբերյալ յերգեր:

7. Յերեխաներին դիտել առ նկար կամ պլակատ, վորոնց վրա նկարված է դաշտի մշակումը ձեռքով և մեքենաներով՝ արակատորներով: Միաժամանակ մեծերի հետ պետք է խոսել այն մասին, վոր լավ բերքը կախված է հողի լավ մշակումից, վորին կարելի է հասնել այն դեպքում, յերբ աշխատավոր գյուղացիները միանում են և կազմում կոլտնտեսություններ և ընդհանուր գումարով մեքենաներ են ձեռք բերում: Փոքրերն այդ ժամանակ ազատ խաղում են:

Յերեխաներին հիշեցնում ենք, վոր գարնանը կոլտնտեսությունները հողը պարարտացրել են, գտել են սերմը: Հողը լավ հերկել են և այդ պատճառով լավ բերք է ստացվել: Հեկավարը պետք է պատմի յերեխաներին, վոր յիլը գյուղացիներն առանձին-առանձին ելին աշխատում, նրանց համար շատ դժվար եր հողը ժամանակին հերկել և պարարտացնել, վոր լավ բերք ստանալը կախված է հողի լավ պարարտացումից, մեքենաներ գործածելուց, վոր չպետք է հավատալ տերտերներին, կուլակներին, վոմանք ասում են, թե բերքի ստացումն

աստծուց է կախված. սուտ է ասված. չկա: Տերտերների ու հարուստների հնարած բանն է այդ, վորոնք իրենց նպատակների համար խանդարում են աշխատավոր գյուղացիներին նոր կյանք կառուցելու:

8. Փայտի աշխատանքներ: Մեծ յերեխաներին կարելի է առաջարկել, վոր շինեն գյուղատնտեսական մեքենաների մոդելներ: Փոքրերին կարելի է տալ տախտակի կտորներ, մեխեր, մուրճիկներ, վոր ըստ ցանկության զանազան խաղալիքներ շինեն:

8. Աշխատանքի համար յերեխաներին պետք է տալ զանազան ձևի տախտակի կտորներ, թիթեղի կտորներ, մուրճիկներ, ակցաններ, սղոցներ, Յեթե բոլորի համար գործիքներ չլինեն առաջարկել յերեխաներին, վոր հերթով աշխատեն՝ առաջ մի խումբ, հետո՝ մյուսը: Առաջարկել յերեխաներին ներկել շինած իրերը: Յուրաքանչյուր յերեխա գունավոր մատիտով գրում է իր անունը և կպցնում իր շինած իրի վրա: Յեթե իրը շինել են մի քանի յերեխաներ, կպցնում են բոլորի անունները, Կարելի է առաջարկել յերեխաներին, վոր այս իրերը տեղավորեն ցուցահանդեսում:

9. Ծեփել: Մեծ յերեխաներին կարելի է առաջարկել ծեփել, ինչ վոր ստացել են բանջարանոցից, փոքրերին՝ ով ինչ ուղում:

9. Կարելի է առաջարկել յերեխաներին՝ ներկել ծեփած իրերը: Աշխատանքի համար պետք է պատրաստել կավ, տերևներ, ճուղեր: Ցանկալի է տալ նաև ապլիկացիոն աշխատանք:

10. Նիստ հրավիրել՝ քննություն անելու, թե հրապարակն ինչպիսի մասնակցություն պետք է ցույց տա բերքի տոնին (մասնակցի կոլտնտեսության ցուցահանդեսին, անկազմակերպ յերեխաների համար տոն կատարի): Հեկավարը կազմում է արձանագրությունը և կարդում:

10. Նախորդ հարկավոր է համաձայնություն զալ կոլտնտեսություն վարչության հետ, վորպեսզի նա ցուցահանդեսի կազմակերպման առթիվ յերեխաներին առաջարկություն տա: Կարելի է մի խումբ մեծ յերեխաների հետ գնալ կոլխով և այնտեղ ստանալ տառապանքություններ. որինակ՝ մի այսպիսի տառապանքություն՝ քսակներ կարել ցուցահանդեսում սերմեր պահելու համար, արկղեր շինել և այլն: Ցանկալի է առաջարկել յերեխաներին, վոր տունը կտարեն մի ուրիշ մանկապարտեղի յերեխաների հետ միասին (ցանկալի է ուրիշ ազգություն յերեխաների և գյուղի այն յերեխաների հետ, վորոնք մանկապարտեղ չեն հաճախում:

11. Կատարել կոլտնտեսության առաջադրությունը շինել արկղեր կարել քսակներ: Փոքրերն աշխատում են մեծերի հետ:

11. Մեծ յերեխաները պիտեմներին հետ քսակներ են կարում, սղոցում ու արկղերի համար տախտակներ են ուսողում: Փոքրերը դեկավարի և պիտեմների հետ միասին տախտակները դարսում են: Հետև-

վլալ որը կարելի լի արկղերը ներկել: Աշխատանքից հետո հաշվում են թե քանի իր են շինել քսան քսակ, հինգ արկղ և այլն:

12) Յեքդ բերքի տոնի վերաբերյալ:

13) Պատրաստել պատի թերթ՝ «մեր աշխատանքը բանջարանոցում» անունով: Փոքրերն այդ ժամանակ խաղում են բակում:

Բոլոր յերեխաներին առաջարկվում է սկզբում նկարել այդ թեմայով, ապա հերթով պահում են իրենց նկարները բովանդակությամբ: Ղեկավարը և պիտներները զրի յե առնում յերեխաների պատմածները: Ապա բոլոր յերեխաներին ցույց են տալիս նկարները և քննության են առնում, թե վոր նկարները պետք է զետեղել պատի թերթում: Մեծերին կարելի լի առաջարկել արտադրել ընտրված պատմվածքները և կպցնել: Կարելի լի առաջարկել վոր չներկված նկարները կպցնեն իրենց անհատական տետրակներում կամ ալբոմներում:

14) Գրել լողունգներ և պլակատներ:

Ղեկավարը կամ պիտներները գրում են լողունգներ, յերեխաները գունավորում են: Հաճախ պլակատներից կտրտել համապատասխան նկարներ և կպցնել պլակատներին:

15) Փոքրերի հետ դիտել բերքի վերաբերյալ գրքեր: Մեծերն այդ ժամանակ ազատ խաղում են: Կարելի լի տալ «ելեկտրական հավը» — Մառիկյանի և այլն:

16) Վտանաւոր սովորեցնել բերքի մասին և արտասանել տալ լողունգներ:

17) Պլակատ և ալբոմ պատրաստել «ինչ իմացանք բանջարանոցում» թեմայով:

17) Յերեխաները կարող են իբրև նյութ վերցնել հետևյալ մոմենտները «բանջարանոցի բարեկամները և ֆլասատուները»: «Ինչպես թրթռում թիթեռնիկ եղանում» ինչն է ոգնում, վոր լավ բերք ստացվի (ինամք պարարտացում և այլն): Բոլոր մոմենտների համար յերեխաները նկարներ են ջնդում և կամ իրենք են նկարում: Նկարները կրպցնում են ալբոմում կամ պլակատի վրա: Տակին գրում են պիտներների ոգնությամբ:

18) Լրացնել և կարգի բերել ցուցահանդեսը:

Յերեխաներին կարելի լի առաջարկել վոր բերքի տոնի առթիվ իրենց աշխատանքը ցույց տան ծնողներին և հյուրերին:

19) Նվազածության տակ՝ բանջարանոցի աշխատանքն արտահայտող խաղ կազմակերպել:

Քննության առնել, թե յերեխաներից ով է բացատրություն տալու ցուցահանդեսի մասին, ինչպես պետք է կազմակերպել ցուցահանդեսը: Այդ մասին պետք է խոսել մեծերի հետ:

20) Պատրաստել տոնի համար անհրաժեշտ նյութեր՝ աշխատանքի գործիքներ հաղթատ և այլն:

Դժվար գործերը կատարում են ղեկավարը և պիտները, պետք է մտածել թե ինչ կարող են անել յերեխաները և նրանց ներգրավել ալ տիվ աշխատանքի որինակ՝ կարտոնից շաբլոնով կարել մանգաղ, մուրճ լեղան և այլն:

21) Ցուցահանդեսի կազմակերպումը, լողունգների պատրաստումը ծաղիկներով զարդարելը և այլն: Հյուրասիրության համար կենսամթերք պատրաստել:

21) Յերեխաներն աշխատում են խմբերով: Ցուրաքանչյուր խմբի մեջ լինում են և փոքրերը, վորոնք ոգնում են մեծերին՝ կանաչներ ձյուղեր հավաքելու և այլն:

22) Մանկական նիստ, ուր համաձայնության են գալիս, թե ինչ պես պետք է կատարեն տոնը:

22) Նիստում պետք է բաժանել պարտականությունները, մի խումբ պետք է հյուրերին ընդունի, մյուսը ցուցահանդեսում բացատրություն տա, յերրորդը հյուրասիրի: Ղեկավարը արձանագրություն է կազմում վոր չմոռացվի, թե յուրաքանչյուր խումբ ինչ պարտականություն է վերցրել:

23) Յերեխաների գնալը կուտնտեսության ցուցահանդես:

23) Պարզ ձևով յերեխաների ուշադրությունը դարձնել աշխատանքի նվաճումներին վրա: Ընդգծել, վոր այս բոլորը կուտնտեսային միության արդյունքն է: Համեմատել, թե առաջ ինչպես էր, իսկ այժմ ինչպես:

24) Յերեխաների մասնակցությունը կարմիր գունակի (օճօճ) յերթին:

24) Նախորդ ղեկավարն իմանում է յերթի կարգը, յերեխաները դրոշակներով և թմբուկով դիմավորում և վողջունում են գումակը, արտասանում լողունգներ, յերգում մոմենտին համապատասխան յերգ:

ՀԱՍՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ.

1) Մանկապարտեզի խորհրդի նիստ հրավերել, քննության առնել բերքի տոնի պլանը:

2) Մոդների ներգրավումը, բերքի տոնի կազմակերպման գործին ոգնելու համար:

3) Պատի թերթի համար բերքի տոնի առթիվ հողված պարբատել (որինակ՝ ինչ են արել հրապարակի յերեխաները բերքի բարձրացման համար):

4) Մասնակցություն տոնի համար պատրաստվելուն ոգնել ցուցահանդես կազմակերպելուն եքսպոնատներով:

5. Մասնակցություն բրեզդներին սցցյուսմն ստուգելու և պարզկատման աշխատանքներին:

6) Տոնի համար ընդհանուր ժողովում ղեկուցելու «հրապարակի նշանակություն կանանց գյուղատնտեսության մեջ ներգրավելու և յերեխաներին վղպես ապագա կուլիկի վիթսական վողով դաստիարակելու հարցի շուրջը»:

Աշխատանք մանկ. հրապարակում առաջին որերից պետք է տարվի
աշխպես վոր նա նպաստի մանկ. կրթիկտիվի կազմակերպմանը: Պետք
է տանել վորոշ աշխատանք, վորպեսզի յերեխաները սովորեն միասին
խաղալ և աշխատել ընդհանուրի ոգտին, վոր նրանք սովորեն իրենց
անձնական շահերը յենթարկել կոլեկտիվի շահերին: Ի հաբկե, այդպիսի
վերաբերուեք չի կարելի ստեղծել միանգամից. այդ պետք է առաջ
գա յերեխաների խազի և աշխատանքի ընթացքում: Աշխատանքի ժա-
մանակ նրանք սովորում են միացիալ ուժերով ծրագրել աշխատանքը,
բաժանել իրար մեջ պարտականությունները, պատրաստել նյութեր և
միահամուռ ուժերով կատարել աշխատանք: Անհրաժեշտ է, վոր յերե-
խան սովորի տանել աշխատանքը մինչև վերջը, զիտակից վերաբերվել
իրան տված հանձնարարության և հաշիվ տալ իր կատարած աշխա-
տանքի մասին:

Սեփականատիրական ձգտումները, ընկերական համերաշխություն բացակայությունը, անփութ վերաբերմունքը դեպի հասարակական գույքը խոչընդոտ են հանդիսանում սոցիալիստական շինարարությանը։ Առաջին որերից պետք է սովորեցնել լեքելսաներին խնամքով վերաբերվել դեպի հրապարակի գույքը—չթափթփել խաղալիքները, դասավորել իրենց տեղերը, համերաշխ կերպով աշխատել ընկերներին հետ։ Առաջին որերից լեքելսաներն սկսում են համախմբվել խաղի շուրջը, ոգտվել ընդհանուր խաղալիքներից, աստիճանաբար սկսում են մասնակցել նաև աշխատանքի։ Մի քանի որից հետո լրորոշ աշխատանքի համար կարելի չի նշանակել հերթապահներ։ Այդպիսի աշխատանքներ հերթով պետք է կատարեն բոլոր լեքելսաները՝ իրենց ուժերի համապատասխան։ Ղեկավարը պետք է կազմի հերթապահության ցուցակ։

Կոլխոդում նրանք պետք է դիտեն՝ ինչպե՞ս է բաշխվում և դասա-
վորվում աշխատանքը և հետևեն ա՞յդ աշխատանքի կազմակերպ-
մանը:

Բրիգադային ձևը կարելի չե կիրառել բոլոր աշխատանքներին թացքում. որինակ՝ պաշտպանություն ունեցեալները բաժանվում են բրիգադների, մեկ բրիգադ պատրաստում է զրուշակներ, մյուսը կատարում է հարկավոր նշույթների գնումը, յերրորդը պատրաստում է լոգուսներ և այլն: Այս ձևի աշխատանք դասավորում է յերեսմաների մեջ կազմակերպվածություն, սովորեցնում է պատասխանատու լինել հանձն առած գործի համար, սովորեցնում է պատասխանել աշխատանքը և բաժանել մասնակցող աշխատանքի միջև, 4¹/₂—5 տարեկան յերեսմաներին ել կարելի չե տալ բրիգադային աշխատանք, իսկ նրանց կարողություններին համապատասխան: Յերեսմաներն առողջա կյանքում լսում են սոցմբցման, հարվածաչնություն մասին. ցանկալի չե սոց մրցման և հարվածաչնություն մոմենտներ մտցնել և հրապարակի աշխատանքներում: Որինակ՝ վոր լսումը կամ բրիգադը կարող է ավելի հաջող կատարել առաջադրված աշխատանքը, ստեղծել նոր պայմաններ, վորոնք կարող են բարելավել աշխատանքը և ավելի լավ արդյունքների հասցնել: Սոց-մրցման և հարվածաչնություն մեթոդ վորոշ աշխատանքների ասպարեիզում դաստիարակչական մեծ նշանակություն կունենա:

Որինակ՝ անտեսական և բանջարանոցի բրինձահերեր պայմանա-
վորվում են ժամանակին սկսել աշխատանքը նախորոք կատարել աշ-
խատանքի բաշխում, խնամքով վերաբերվել նյութերին, վերջացնել սկսած
աշխատանքը սխտեմատիկ ու կանոնավոր խնամել բույսերը մարդերը:

Ղեկավարը կամ ախոռները չերխանների մասնակցությունը հաշվի
չեն առնում սոց մրցման կամ հարվածայնություն կետերը-արդյոք ժա-
մանակին են սկսել, կազմակերպված են աշխատել, վերջացրել են, թե՞
կիսատ են թողել աշխատանքը և այլն, ով է խախտել պայմանագրերը:
Նշանակում են թերթի վրա ամեն մի հարցի վերաբերյալ արդյունք-
ները: Յեթե պայմանները խանգարում են դրված նպատակների իրա-
գործմանը, պետք է վերացնել խոչնդոտները:

Սոցմրցումն ու հարվածայնությունը գրավում է չերխանների
հետաքրքրությունը, առաջ բերում չերխանների ակտիվությունը, իր
աշխատանքի ընթացքում ավելի մեծ արդյունք տալու ցանկություն:
Ինչքան հաջող կազմակերպի ղեկավարը չերխանների խաղը, աշխա-
տանքը և հանգիստը, այնքան սերտ կապված կլինեն իրար հետ առ-
լեկտիվի անդամները:

2. ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Ե ԱՆՅԿԱՅՆԵԼ ՈՐԸ ՄԱՆԿԱՆԸՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ

Որվա աշխատանքը մանկ. հրապարակում պետք է դասավորել
այնպես, վոր վորոշ հաջորդականություն պահպանվի աշխատանքի,
խաղի և հանգստի միջև: Ամսվա պահին պետք է լայն կերպով ոգ-
տագործել արևը, ջուրը և ողը: Վորպեսզի ժամանակը ռացիոնալ կեր-
պով ոգտագործվի, անհրաժեշտ է կազմել որվա ուժիմ, նշանակել՝ վոր
ժամին և ինչով պետք է զբաղեցնել չերխաններին, վոր չերխանները
չձանձրանան, չհոգնեն, կարողանան խաղալ և կատարել վորոշ հետա-
քրքիր աշխատանք: Առավոտվա ժամերը նվիրել այնպիսի կազմակերպ-
ված աշխատանքների, վորոնք պահանջում են ուժերի ավելի լաբվա-
ծություն և թարմություն, (զրույց պոլիտեխնիկական աշխատանք,
ձեռարկեստ) որվա վերջը ավելի հանգիստ աշխատանքի, կամ խաղի
(սեղանի խաղեր, զրքի նկարներ դիտելը և այլն):

Այնուամենայնիվ, ղեկավարը միշտ պետք է նկատի ունենա չե-
րխանների տրամադրությունը ու ցանկությունը և ըստ այն դասա-
վորի աշխատանքը: Յերբ առավոտյան չերխանները հավաքում են,
կարիքի զեպքում ղեկավարը տանում է կարճ անհատական զրույց
(որինակ՝ նկատում է, վոր չերխան գունատ է, կամ մի զարդարանք
ունի հագին, կամ տեղեկություն է ուզում ընտանիքից և այլն): Երբ
չերխանները հավաքեն, պետք է ստուգել նրանց մաքրությունը, այ-
նուհետև լրացային վարժություն (зарядка) անել և այնուհետև անց-

նել կազմակերպված աշխատանքի՝ նկարել, պատմել, յերգել, ծե-
վել և այլն:

Սմեն մի կազմակերպված աշխատանքի պետք է հաջորդի խաղ,
կամ ազատ զբաղմունք:

Նախաճաշից առաջ որվա առաջ ժամանակը կարելի է կազմակեր-
պել ողի կամ արևի վաննաներ, շփումներ ջրով (նախորոք պայմանա-
վորվելով և ոգտվելով բժշկի ցուցմունքներով): Որվա սեփմը կարելի
է դասավորել մոտավորապես հետևյալ կերպ՝

6—ժամյա աշխատանքի որ.

8 — $8\frac{1}{2}$ -ը չերխանների հավաքելը և սանիտարական զրույց.

8 $\frac{1}{2}$ — 9.ը՝ սանիտարական ստուգում և զարկադկա (մարզանքի):

9—10.ը՝ կազմակերպված աշխատանք (կավի, ոգտագործություն,
նկարչություն, պատմություն, զրույց, ձեռարկեստ, կենդանի անկյան
խնամք, եքսկուրսիա : այլն):

10 — 10 $\frac{1}{2}$.ը՝ ողի և արևի վաննաներ, շփումներ ջրով և հանգիստ

(10 րոպե):

10 $\frac{1}{2}$ — 11.ը՝ նախաճաշի պատրաստություն, լվացվել:

11 — 11 $\frac{1}{2}$.ը՝ նախաճաշ:

11 $\frac{1}{2}$ — 12 $\frac{1}{2}$ -ը՝ քուռ, հանգիստ:

12 $\frac{1}{2}$ — 2 ը՝ ազատ ստեղծագործական խաղ, եքսկուրսիա, զրու-

սանք:

Ցանկանալի է չերխաններին կիրակրել 2 անգամ, 8. ժամյա հրա-
պարակում հանգիստը յերկարացնել մինչև 2 ժամ:

Հանգիստից հետո տալ ևս $\frac{1}{2}$ ժամ ազատ աշխատանքի:

Խաղի և աշխատանքի այս տեսակ դասավորումը չերխապին էի
հոգնեցնի կնպաստի նրա առողջացմանը:

Նպատակահարմար է եկսկուրսիան կատարել թարմ ուժերով.
զրոսանքը կարելի է թողնել նախաճաշից հետո:

Մինչև 5 $\frac{1}{2}$ տարեկան չերխապի զրոսանքը (քայլելը) մեկ քա-

ռորդ ժամից ավել չպետք է տևի մեծելը կարող են քայլել և կես ժամ:

Մանկահրապարակի ղեկավոր նպատակներից մեկն է յերեխայի առողջացումը: Ամառվա ընթացքում պետք է ավելանա յերեխայի քաշը, ամրանա որդանիզմը: Հենց հրապարակի կազմակերպման սկզբի որերից անհրաժեշտ է յերեխաներին յենթարկել բժշկական քննության և բուրդին կշռել ու քաշը նշանակել մատչանում: Մոռոններին ևս պետք է ծանոթացնել մանկա առողջապահության կանոններին, թե ինչ ոգտակար է ինչը մլասակար յերեխայի համար, ինչպես պետք է ապրել առողջ լինելու համար: Այս նպատակին կարելի յե հասնել, յեթե կանոնավոր կերպով կազմակերպվի յերեխայի կյանքը մանկահրապարակում և սխաեմատիկ անցկացվի որվա ռեժիմը:

Ամբողջ որբ յերեխաները պետք է անցկացնեն բացօթյա, ուտեն, խաղան հնգստանան միշտ վորոշ ժ մերին: Յերեխաները պետք է և ընտելանան կարգապահության վորոշ ռեժիմի: Շնորհիվ կարգավորված կյանքի՝ մանկ. հրապարակի որն անցնում է աշխուժ, կազմակերպված և նպաստում է յերեխայի առողջացմանը:

1. Առավոտն ուտելուց առաջ, աշխատանքից հետո, քնելուց առաջ արտաքնոց գնալուց հետո, յերեխաներին պետք է սովորեցնել միշտ լվացվել. ղեկավարը պետք է հետևի, վոր այդ կատարվի կանոնավոր, վորպեսզի յերեխայի մեջ պատվաստվեն սանիտարական ունակություններ:

Լվացվելու բոլոր պարագաները պետք է հարմարեցնել յերեխաների պահանջներին: Ամեն մի յերեխա պետք է ունենա առանձին սրբիչ, կախելու տեղ, սրբիչն ու կախարանն ունենա վորոշ նկարով նշան, վերպեպի յերեխան ճանաչի իր սրբիչն ու իր տեղը, լվացարանը, սապոնն ու սրբիչը պետք է դասավորել այնպես, վոր յերեխան կարողանա ռգավել հարմար ձևով, առանց մեծերի ռգնության:

Սկզբից յերեխան գժվարանում է ինքը կանոնավոր լվանալ վ/զը, ախանջները, ձեռները, բերանը վորողել, անհրաժեշտ է ղեկավարին ռգնությունը: Յեթե սովորեն, այնուհետև ղեկավարը միայն հետևում է վոր այդ կատարվի կանոնավոր:

Յերեխաների հետ զրուց տանել մաքրության մասին, նկարներ, ցուց տալ վոտանավորներ սովորեցնել, գիրք կարդալ, առողջապահության վերաբերյալ: Իրանք յերեխաները պետք է հետևեն լվացարանների մաքրությանը, շուր լցնեն, փոխեն կեխտոտ սրբիչները և այլն:

Յերեխաներին պետք է սովորեցնել կանոնավոր ռգավել արտաքնոցից, քիթը սրբել թաշկինակով և այլն:

Յերեխաների հագուստը ամառը պետք է լինի թեթև, վոտները, վիզը, կուրծքը բաց (տրուսիկ, կոմբինե):

2. Յերեխայի սնունդը պետք է ղրված լինի լավ հիմքերի վրա: Յերեխաներին միշտ ուտելու յեն վորոշ ժամերին, կազմակերպված ձևով: Պետք է հետևել, վոր յերեխաներն ուտեն կանոնավոր, լավ ծամեն, գտվեն գգալով, իրանց շուրջը վշրանքներ չթափեն: Նախաճաշի համար կազմակերպվում է յերեխաներից հերթապահություն, նրանք պատրաստում են սեղանը, բաժանում նախաճաշը, լվանում և հավաքում ամանները:

3. Նախաճաշից հետո պետք է քնեցնել յերեխաներին բաց ողում, 1—2 ժամ, պետք է հետևել, վոր յերեխաները պառկեն հանգիստ և իրենց ընկերներին չխանգարեն քնելու: Յերեխային ծածկել թեթև շորով: Դնեցնել կոյկաների կամ փավածների վրա:

4. Ամառը պետք է ռգաագործվի արևը, ողը, շուրը յերեխայի որդանիզմն ամբապնդելու համար: Արևի, ողի վաննաները և շրի շրփումներն անցկացնել ուտելուց առաջ առավոտյան 10—11 ժամերին, բաց և չոր տեղում, ցանկանալի յե գետի ափին, վորպեսզի արևի վաննաներից հետո յերեխաները լողանան գետում: Արևի վաննաները պետք է անցկացնել գգուշորեն, բժշկի խորհուրդով, բժշկական քննության յենթարկելուց հետո. հակառակ դեպքում այդ վաննաները կարող են վառագել յերեխա յ առողջությունը: Ջերմող յերեխաներին արգելվում է արևի վաննա ընդունել: Ողի վաննաները նույնպես շատ ոգտակար են: Յերեխաները հանում են շորերը և մերկ խաղում են, 5 բոպիցից սկսած մինչև 30 բոպե, աստիճանաբար ավելացնելով մաքուր ողին վարժեցնելը:

Արևի և ողի վաննաների նշանակության մասին պետք է ղրուց տանել յերեխաների հետ, վոր նրանք սիրով մասնակցեն:

4. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ - ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կյանքից դուրս, քաղաքականությունից դուրս դպրոցը՝ խաբելություն է, ասել է ընկ. Լենինը դեռ 1918 թ: Այս ֆորմուլայի դեմ վոչվոք չի վիճում: Ե՛լ ավելի պետք է ուժեղացնենք դասակարգային ֆրոնտը լուսհիմնարկներում: Ձուր չե, վոր 4-րդ համառուսական դպրոցական համագումարն անցավ «պալքար նախադարոցականի իդեոլոգիայի համար» լողունգի տակ:

Մեր գլուղը վերակառուցվում է նոր՝ սոցիալիստական հիմունքներով: Ամենուրեք յոռում է դասակարգային պալքարը: Քաղաքական դեպքերը չեն վրիպում ևս նախադարոցական յերեխային ուղադրությունից, նա վերամշակում է իր ստացած ապավորությունները մանկական ուղեղում և վորոշ գիրք է բռնում իրան շրջապատող հասարակական կյանքի նկատմամբ:

Յերեխաները պետք է դաստիարակվեն այնպես, վոր նրանք ունենան ցանկութուն և կարողութուն, իրենց ուժերի համապատասխան աշխատավոր ժողովրդի շահերը պաշտպանելու:

1. Դասակարգային դաստիարակություն:

Սոցիալիզմ կառուցող ակտիվ մարտիկներ դաստիարակելու համար անհրաժեշտ է հատուկ ուշադրություն դարձնել դասակարգային դաստիարակութան խնդիրներին վրա: Հրապարակում աշխատող ղեկավարը պետք է լավ հիշի, վոր յերեխաներին չի կարելի հեռու պահել շրջապատող իրականությունից, սահմանափակել նրանց հետաքրքրությունը միայն հրապարակի ներքին կյանքով: Մենք պետք է կազմակերպված ձևով մոտեցնենք յերեխային արդի կյանքին, իր ուժերի համապատասխան մասնակից դարձնենք սոցիալիստական շինարարությանը, ծանոթացնենք իրականությունը և ոգնենք ճիշտ ըմբռնելու շրջապատող կյանքը:

Յուրաքանչյուր ղեկավար պետք է գիտակցի, թե ինչպես կա և վոր է յերեխաների ճիշտ դասակարգային դաստիարակությունը: Նա պետք է ուշի ուշով հետևի յերեխաների արտահայտություններին, վերաբերություններին դեպի շրջապատող կյանքը, վորպեսզի ժամանակին տա ճիշտ ուղղություն, մշակի դասակարգային դիրքավորում: Յերեխաների հետ մարվող աշխատանքները պետք է համապատասխանի դասակարգային դաստիարակության խնդիրներին:

Որինակ՝ հրապարակը նոր է կազմակերպվում, գտլիս են յերեխաներ զանազամ խավերից, վորտեղ կան և չքավորներ, և միջակներ, հագնված են տարբեր: Յերեխաները խորթ աչքով են նայում վատ հագնվածներին: Դեկավարը պետք է կարողանա իր ուշադիր վերաբերմունքով դեպի չքավորներն աննկատելի կերպով համախմբի բոլոր յերեխաներին վորևի խաղի և աշխատանքի շուրջը: Այս տեսակետից ամենալավ միջոցն է բոլոր յերեխաներին տալ միատեսակ գոգնոցներ, կազմակերպել ընդհանուր նախաճաշ: Դեկավարը պետք է տանի սխտեմատիկ՝ շխատանք յերեխաների սեփականատիրական ձգտումների դեմ պայքարելու:

Տղամեծի յեվ աղջիկների հավասար դաստիարակության խնդիրը: Մեր միություն մեջ տղամարդու և կնոջ իրավունքները հավասարեցված են բայց մեր կենցաղում դեռ ևս նկատվում են մեծ տարբերություն կնոջ և տղամարդու միջև: Կինը քիչ հնարավորություն ունի մասնակցելու հասարակական և արտադրական աշխատանքներին, նա ծանրաբեռնված է տնային մասը, բթացնող աշխատանքներով: Հրապարակում

յերեխաները պետք է հավասար մասնակցություն ունենան հասարակական քաղաքական կյանքին,

Տղաների և աղջիկների բաժանումը ըստ աշխատանքի և խաղի չպետի տեսակի՝ չպետի լինի մանկհրապարակում, որինաի՝ նախաճաշը պատրաստում են աղջիկները, իսկ նույն ժամանակ տղաները աշխատում են բանջարանոցում, կամ տղաները ձի չեն խաղում, իսկ աղջիկները կար են անում: Նման բաժանում չպետք է լինի: Թե աղջիկները և թե տղաները հավասար կերպով պետք է մասնակցեն թե անտեսական և թե բանջարանոցի աշխատանքներին:

Դեկավարը պատմում է համապատասխան պատմվածք, վորտեղ նկարագրված է, վոր սոց. շինարարությունը կինը մասնակցում է տղամարդու հետ հավասար կերպով, ցույց է տալիս հեղափոխական կանանց նկարներ (Կրուպսկայա, Կլարա-Յետկին, Ռոզա Լուկսեմբուրգ):

Դեկավարը պետք է համապատասխան աշխատանք տանի և ծնողների հետ, վորպեսզի նրանք ընտանիքում հավասար վերաբերմունք ունենան դեպի աղջիկները և տղաները և այդ սկզբունքը կիրառեն իրենց կենցաղում:

Ձրույցների, անհատական խորհուրդների և ընտանիքների աջակցությունների միջոցով մասսայականացնել յերկսեռ հավասար դաստիարակություն հարցը:

բ. Ինտերնացիոնալ դաստիարակություն. — Ինտերնացիոնալ դաստիարակությունը դասակարգային դաստիարակության հիմքն է: Բոլոր յերեխաների բուրժուազիան կատաղի պայքար է մղում պրոլետարիատի դեմ և կռվի յե պատրաստվում խորհրդային Միության դեմ: Մենք պետք է նախադպրոցական հասակից դաստիարակենք յերեխաներին այնպես, վոր նրանք գիտակցեն, վոր ամբողջ աշխարհի աշխատավոր ժողովուրդն ունի ընդհանուր շահ, շահագրգռված է կապիտալիստական կարգերի տապալմամբ:

Կոլտնտշինարարության հաջողությունները համատարած կռիվներով և ցամաքի շրջաններում, կուլակին, վորպես դասակարգի, վերացումն առաջ և բերում ազգային տրամադրություններ: Դասակարգային թըշնամին աշխատում է լարել տարբեր ազգերի աշխատավորներին իրար դեմ, վորպեսզի մթաղնի դասակարգային պայքարը: Հաճախ նախադպրոցականը գտլիս է հրապարակ թունավորված ազգային-ըզկեն տրամադրություններով, թշնամական վերաբերմունք ունենալով դեպի հարևան ազգերը: Յերեխան հրաժարվում է խաղալ «թուրքի», «քրդի» հետ, «թուրք» և «քուրդ» բառերը գործի անվում իբրև վիրավորական բառեր:

Յերեխաներն արտահայտում են անշուշտ այն տրամադրություն-

ները, վոր տիրում է իրենց շրջապատում: Այդ տեսակետից անհրա-
ժեշտ է տանել կազմակերպված աշխատանք թե ծնողների և թե ան-
կազմակերպ ազգաբնակչության հետ:

Հեկավարը պետք է ողորդորդի ամեն մի առիթ՝ ինտերնացիո-
նալ դաստիարակությանը դարկ տալու նպատակով:

Անհրաժեշտ է կարգալ պատմվածքներ ուրիշ ազգերի աշխատա-
վորության կենցաղի մասին, ցույց տալ համապատասխան նկարներ,
կազմել ալբոմներ, կազմակերպել ինտերնացիոնալ բնույթ կրող ցերե-
կույթներ, պահպանել կենդանի կապ ուրիշ ազգի մանկահրապարակի
հետ: Լավ կլինի նամակագրություն ունենալ ուրիշ ազգի մանկապար-
տեզի հետ:

գ. Հակակրոնական դաստիարակության պրոբլեմն աճող սերնդի դաստիարակման խնդրում հատուկ
տեղ է զբաղում: Հակակրոնական ֆրոնտը դասակարգային կատարի
պայքարի սրման ճակատն է: Ներկայումս այս խնդրին դրվում է իր
ամբողջ կշռվածքը: Դեռ վաղուց չե, վոր մեր մանկավարժներն ընդու-
նում ելին անկրոն դաստիարակություն՝ առանց հաշի առնելու աֆն
միջավայրը, վորտեղից գալիս է լեբելսան: Ներկայումս հակակրոնական
դաստիարակությունն անհրաժեշտություն է համարվում խորհրդային
մանկավարժության կողմից:

Ֆերելսան ապրում է դասակարգային հասարակությունների պայ-
քարի սրման միջավայրում, վորտեղ տերտերն ու չարչին, կուլակն ու
սեկտանտը կրոնի միջոցով աշխատում են մթափնել դասակարգային
պայքարը: Ներկա հետաձուլ ընտանիքներում կրոնասեր աատը և
անցյալի ժառանգությունից չազատագրված մայրը լցնում է լեբելայի
միտքը զանազան կրոնական սնոտիապաշտ հավատալիքներով: Դասա-
կարգային թշնամին ոգտագործում է այդ հանգամանքը: Այդպատճա-
ռով հակակրոնական դաստիարակությունը դառնում է նախադպրոցա-
կան աշխատանքների մարտական խնդիրներից մեկը: Անհրաժեշտ է
պարզել լեբելսաններին կրոնի դասակարգային բնույթը, հասկացնել,
վոր կրոնը միշտ ել դեմ է լեղել աշխատավոր ժողովրդի շահերին, վոր
նա խանգարում է սոցիալիստական շինարարությանը և հակասում է
գիտությունը:

Հակակրոնական աշխատանք չպիտի կրի կամպանիայի բնույթ,
այլ պետք է թափանցի առողջա բոլոր աշխատանքների մեջ:

Ֆերելսանների ակտիվ գործնեյությունը, նրանց հետադոտական
աշխատանքները բնութայն մեջ պետք է ոգտագործել՝ սնոտիապաշտու-
թյունները և կրոնական հավատալիքները վերացնելու համար:

Որինակ՝ բանջարանոցային աշխատանքների ժամանակ կարելի
է առանձնացնել մի փոքրիկ մարդ և թողնել ասածու խնամքին, իսկ

մյուսը պարարտացնել և խնամել սիստեմատիկ կերպով: Հետագայում
լեբելսանների հետ ձևակերպվում է հետևանքը «ինքներս աշխատեցինք
և լավ արդյունք ստացանք», «հույս դրեցինք աստծուն, վորինչ չըս-
տացվեց»: Հակակրոնական դաստիարակությունը ուժեղացնելու համար
ծնողներին կապել Մարտնչող անսաված միություն հետ:

դ. Պոլիտեխնիկական դաստիարակություն. Սոցիալիստական վերա-
կառուցման շրջանը պահանջ է դնում պատրաստել նոր մարդ, վոր
ընդունակ լինի իրագործելու սոցիալիստական շինարարության նոր
խնդիրները, ընդունակ լինի հսկայական աշխատանքի՝ լեբելի արտա-
դրական, տեխնիկական բազալի վերակառուցման ասպարեղում: Նոր
մարդը պետք է ունենա բազմակողմանի ծանոթություն բնության,
նրա արտադրական ուժերին և տեխնիկային, վոր հպատակեցնում է
բնության ուժը մարդկային պահանջներին: Այդ պատճառով կարգերի
պատրաստման հարցը պետք է դրվի հենց մանկապարտեզից: Պոլի-
տեխնիկական դաստիարակությունը պետք է կիրառվի նախադպրոցա-
կան հասակից: Պոլիտեխնիկով տեսական ու գործնական ուսումնասի-
րությունն է գլխավոր արտադրությունների (Համ կի), ուսումնասի-
րությունն է բոլոր արտադրություններին հատուկ ընդհանուր սկզ-
բունքների, նա յուրացում է աշխատանքային ունակությունների՝
կապված տարրական գործիքների գործածելու հետ, պոլիտեխնիկով
տեխնիկայի ուսումնասիրությունն է:

Արտադրությունների կազմակերպման հիմնական սկզբունքները,
վորոնց մենք կարող ենք ծանոթացնել նախադպրոցական լեբելային,
հետևյալներն են՝

1. Աշխատանքի բաժանում.
2. Աշխատանքի մեքենայացում.
3. Աշխատանքի ռացիոնալ կազմակերպում (պլանավորում, հաշ-
վառում, աշխատանքի նպատավոր միջավայրի կազմակերպում, գոր-
ծիքների ռացիոնալացում և այլն):

Նկատի ունենալով, վոր գործիքների թիվը և նրանց հետ վար-
վելու ունակությունները բազմազան են, ծանոթացնել այդ բոլորին
փոքր հասակում՝ անհնարին է: Բայց վորպեսզի լեբելային կարողանա
յուրացնել արտադրությունների ընդհանուր սկզբունքները, ձեռք բերի
տարրական աշխատանքային ունակություններ, անհրաժեշտ է զա-
րացնել նրա հոգեբանական ընդունակությունները, նրա սենսոր-մո-
տորային և ուղեղի կենտրոնական վերամշակող ապարատը: Ուրեմն
պոլիտեխնիկական դաստիարակության հիմք պիտի ծառայի լեբելային
մտավոր և ֆիզիկական ընդունակությունների զարգացումը: Ի՞նչ կա-
բելի լեբելի իրագործել տյո տեսակետից մանկ. հրապարակում: Ֆերելսայի

թե խաղը և թե աշխատանքային պրոցեսները պետք է բղխեն վոչ միայն մանկ. կոլեկտիվի պահանջներից, այլ սերտ կապված պետք է լինեն արդիականության հետ, սոցիալիստական շինարարության խնդիրների հետ: Պատվաստելով լերեխայի մեջ մի շարք ունակություններ, պետք է զարկ տալ պոլիտեխնիկական ունակություններին զարգացնել գործիքներից ոգտվելու ունակություններ, նպատակահարմար կերպով ոգտագործել նյութերը, գիտակցաբար կատարել ծրագրված կոլեկտիվի աշխատանք (ծրագրել, բաժանել, աշխատանքը, չափել, հնարել):

Զուգընթացաբար ծանոթանալ նյութերի և գործիքների հատկություններին: Մանկահրապարակի ամբողջ միջավայրը պետք է կազմակերպվի մտածված ձևով վորպեսզի մղի լերեխային դեպի սպեղծագործություն, լայնացնի նրա մտավոր հորիզոնը, զարկ տա հետազոտական ունակությունների զարգացման, զարգացնի լերեխայի մեջ հետաքրքրություն դեպի տեխնիկան:

Այդ նպատակին կարող են ծառայել վոչ պիտանի նույթեր՝ տախտակ, աղյուս, պարան, խողովակներ, լուսամուտի շրջանակ, մեքենաների մասեր, անիվներ և այլն, վորոնք կարող են ոգտագործվել լերեխայի ազատ խաղի և ստեղծագործական աշխատանքների ժամանակ: Նույն նպատակի մեծ չափով նպաստում են երկուրդիաները դեպի արտադրություն, վորտեղ լերեխան ծանոթանում է գյուղատնտեսական մեքենաների կառուցվածքին, կատարվող գործնական աշխատանքներին: Տնտեսական աշխատանքները լերեխային ծանոթացնում են մթերքների հետ, նրանց հատկությունների և փոփոխություններին վերամշակման ընթացքում: Հաջորդ կերպով ընտրված պատմությունը, արտադրական զրքերը ու խաղերը, վորտանավորներ, լերզը, պլակատը լրացնում են լերեխայի տպավորությունները: Նկարը և ծեփվածքը միջոց են լերեխայի տպավորությունների վերաբրտագրման:

Ե, կապ պիոնեռ կազմակերպության հետ. — Յերեխաների հասարակական քաղաքական դաստիարակություն խնդրում մեծ դեր է խաղում աշխատանքը պիոնեռ կազմակերպության հետ: Պիոնեռը լերեխայի մեծ ընկերն է, նրա զրույցներից լերեխան իմանում է՝ ովքեր են պիոնեռները, ինչու համար են պայքարում, նրանց լողունդն է՝ «բանվոր դասակարգի պայքարի գործում միշտ պառնաստ»: Յերեխաներն իմանում են, վոր պիոնեռներն անասավածներ են, վոր նրանք կանգնելով միջազգային բանվորների կողմը՝ ոգնում են սոցիալիզմի շինարարության պայքարում են հարուստների և կուլակների դեմ:

Պիոնեռների միջոցով լերեխաներն իմանում են քաղաքական գանազան դեպքերի մասին: Այդ բոլորի մասին պատմում են մատչելի

ձևով և կազմակերպում են նրանց հասարակական հանրագում աշխատանքը: Ղեկավարը պիոնեռներին պետք է ծանոթացնի իր ծրագրին, նախորդ պայմանավորվի տարվելիք աշխատանքների մասին: Պիոնեռը մասնակցում է հրապարակի կազմակերպչական և տնտեսական աշխատանքներին:

Վորպեսզի դեկավարը դասակարգային ճիշտ մոտեցում ունենա դեպի դաստիարակչական գործը, նա ինքը պետք է ապրի բանվոր դասակարգի շահերով, ակտիվ մասնակցի սոցիալիստական շինարարության: Ղեկավարը պետք է մեծ ուշադրություն դարձնի ինքնադարգացման գործին, ճիշտ վորոշի իր դասակարգային կոմունիստական դիրքավայրում, իդեոլոգիան և անձնակաճ վարքը: Այն դեկավարը, վոր ունի ճիշտ դասակարգային մոտեցում, վոչ միայն գիտակցություն, այլ և վարքով կարող է դաստիարակել լերեխաներին կոմունիստական վորդով:

5 ԽԱՂ, ՅԵՎ, ԱՇԽԱՏԱՆԿ

Յերեխաների աշխատանքին պետք է մեծ տեղ և ուշադրություն հատկացվի մանկահրապարակում: Աշխատանքի ընթացքում լերեխան զարգանում է ֆիզիկապես և մտավոր ձևով և բերվում շատ գիտելիքներ, սովորում է աշխատել կոլեկտիվում և կոլեկտիվի համար, ըմբռնում է աշխատանքի նշանակությունը:

Առաջին որից լերեխաները պետք է զբաղվեն իրենց կյանքի կազմակերպումով: Կարգ ու կանոն մտցնելու համար պետք է տեղ վորոշեն՝ հրապարակի իրերի, նյութերի, կախարանների, սրբիչների և գործիքների համար: Վորպեսզի աշխատանքն արդյունավետ լինի, չհոգնեցնի լերեխային, գործիքները և նյութերը պետք է լինի լերեխայի հասակին և կարողություն համապատասխան և պահվեն այնպես, վոր լերեխան ինքը կարող սնա վերցնել և տեղը դասավորել: Յերեխաների աշխատանքի տեղը հով պետք է լինի. ուժեղ արևի տակ աշխատելը լերեխաներին ֆիսս է: Աշխատանքն սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է նախատեսել, թե ինչ նյութեր և ինչ քանակով են հարկահար: Նյութերը և գործիքները՝ սոսինձ, թուղթ, վրձին, տախտակ և այլն, նախապես պատրաստվում են դեկավարի կողմից, լերեխաների մասնակցությամբ. կազմակերպված աշխատանք նպատակահարմար է տալ Ժ 10 — 11 ը, վորովհետև այդ ժախին լերեխաներն ավելի թարմ են, աշխատում են ավելի հետաքրքրությամբ և չեն զգում հոգնածություն: Աշխատանքը կարող է տևել 25 — 30 բուպե մեծերի համար և 15 — 20 բուպե՝ փոքրերի: Աշխատանքը կատարվում է բացօթյա: Ղեկավարը պետք է հետևի, վոր աշխատանքի ժամանակ լերեխաները ուղիղ

նստեհ, չկռնան, չբռնար չնստեն կռացած վիճակում, թե չե յերե-
խան վողնաշարի ծովածք կստանա:

Մեծ նշանակութիւն ունի յերեխայի ֆիզիկական բնութեան համար սանիտարական ունակութիւններն պատվաստումը: Ուժեղ սա-
նիտարական աշխատանք պետք է տարւի թե հրապարակում և թե
ընտանիքում: Առաջին որերից ղեկավարը պետք է հետեւի, վոր մանկ-
հրապարակում և նրա շրջապատում մաքրութիւն պահպանի: Յերեխա-
ները պիտոհրենքի և ղեկավարի ոգնութեամբ հետեւում են հրապարակի,
չենքի պահարանների մաքրութեանը, տարածում են ալո սովորութիւնն
իրենց ընտանիքում (պաշար միջատների դեմ):

Այդ ուղղութեամբ ղեկավարը տանում է համապատասխան զրույց-
ներ մաքրութեան նշանակութեան մասին, յերգ, վտանամոլոր, պատ-
մութիւն: Յեթե ամառվա ընթացքում յերեխաներն առողջանան, ավե-
լացնեն իրենց քաղը, ձեռք բերեն կարգապահութեան և մաքրութեան
ունակութիւնները, աշխատանքը պետք է համարել իր նպատակին հա-
սած:

Շատ կարևոր է աշխատանքի կանոնավոր բաժանումը: Յեթե
աշխատանքին մասնակցում են տարբեր հասակի յերեխաներ, փոքրերին
տրվում է ավելի հեշտ աշխատանք, վոր նրանք կարողանան վերջաց-
նել ավելի շուտ: Դժվար աշխատանքներին փոքրերը չեն մասնակցում,
նրանք ալո ժամանակ կարող են դրադիլ խաղալիքներով: Շատ ան-
գամ գործիքները քիչ լինելու պատճառով աշխատանքը տարվում է
հերթով, փոքր բերեալներով: Կարելի չե բաժանել աշխատանքն աշ-
պես, վոր յուրաքանչյուր խմբակ տարբեր աշխատանք կատարի: Որի-
նակ՝ դրոշակներ պատրաստելիս մի խմբակ ձևում է թուղթը, մյուսը
առսինձ է քսում, յերրորդը կպցնում պարանին: Անհրաժեշտ է, վոր ա-
մեն մի խմբակ լավ հիւի, թե աշխատանքի վոր մասն է հանձնված
իրան, և խմբակով կատարի: Աշխատանքի բաժանումը վարդացնում է
յերեխաների մեջ պատասխանատվութեան զգացում դեպի հանձնված
աշխատանքը: Նույնպես շատ կարևոր է, վոր աշխատանքը վերջացնե-
լուց հետո յերեխաները կոլեկտիվորեն հաշի առնեն իրանց աշխա-
տանքի արդյունքները, գնահատեն: Այդ հաշիառման ժամանակ պետք
է յերեխան հանվեն իրանց աշխատանքի արդյունքները, հաշի առնվեն
աշխատանքի արգելքները և պարզվի, թե ինչ միջոցով տպագրում
պետք է, կազմակերպվի աշխատանքը: Կարելի չե միևնույն աշխատանքը
հանձնարարել մի քանի բերեալի, վորոնք միաժամանակ մասնակցում
են բոլոր պրոցեսներին: Աշխատանքի ընթացքում ղեկավարը պետք է
հետեւի կարգապահութեանը, վոր յերեխաները կատարեն իրենց հան-
նված աշխատանքն առանց ընկերներին խանգարելու, վոր կանոնավոր

ոգտվեն գործիքներով, չհոգնեն: Մասնակցելով յերեխաների աշխա-
տանքին, ինքը ղեկավարը կատարում է դժվար մասը և ցույց է տա-
լիս յերեխաներին, թե ինչպես պետք է աշխատել: Պետք է հետեւի
վոր յերեխաներն աշխատանքի ժամանակ ձեռք բերեն մի շարք կու-
տուր-առողջապահական սովորութիւններ, որինակ՝ հետեւն սենյակի
մաքրութեանը, աշխատանքից հետո հավաքն նյութերը, չափելն հա-
տակը շոր ավելով, մեխերը բերանում չպահն, թել չկտրեն ատամով:
Այդ սովորութիւնները յերեխաները մանկհրապարակում բաղմազան են: Ենթե
Յերեխաների աշխատանքը մանկհրապարակում բաղմազան են: Ենթե
սեղան են պատրաստում, հավաքում և լվանում ամանեղները, կարգի
են բերում բակը և սենյակը, դասավորում աթոռները, սեղանները,
կախիչներ են կարում իրենց սրբիչներին, պետք չեղած դեպքում
կոճակ: Փորում և փոցիւում, ցանում և խնամում են բույսերը, մեխում
են աթոռակները արկղ պատրաստողու համար և այլն:

Կարևոր է, վոր աշխատանքն ունենա հաճախակի նպատակ
և ալո գիտակցի յուրաքանչյուր յերեխա: Կատարելով աշխատանք ի-
րենց կոլեկտիվի համար, նրանք միևնույն ժամանակ պետք է ձեռն
կատարել հանրագում աշխատանք թե կցված արտադրութեան և թե
կոլեկտիվութեան համար:

Յերեխաներին պետք է ծանոթացնել մեծերի կոլեկտիվի աշխա-
տանքին վորպեսզի նրանց մեջ ցանկութիւն առաջ գա մեծերի որինա-
կին հետեւելու: Այդ նպատակով յերեխաներին պետք է տանել դաշա,
բանջարանոց, կոտակերատիվ, գործարան, կոլտնտեսութիւն: Յերեխանե-
րը դիտում են աշխատանքները, տեսնում են, թե ինչպես է բաժանվում
աշխատանքը, գիտակցում են, վոր յուրաքանչյուր մարդ աշխատում է
ընդհանուրի շահերի համար: Կարևոր է, վոր յերեխան յերեխաները
մեծերից առաջադրութիւններն ատանան, որինակ՝ կոլտնտէս վարչու-
թիւնն առաջադրում է մաքրել մի մարդ իր բանջարանոցում: Կոտակե-
րատիվի տոնի աթիվ յերեխաները ծանոթանում են կոտակերատիվին
և հանձն են առնում կազմակերպել կոտակերատիվում մանկական ան-
կուն: «Կենցաղի բարելավում» կազմակերպելու մոմենտին յերեխաներն
աշխատում են մաքրութիւն տարածել իրանց շուրջը՝ պատրաստում
են աղբի արկղ, կախիչներ սրբիչների համար, սապոնի դարակ ճա-
շարանի համար: «Պաշտպանութեան» որը կամպանիա չեն կազմակեր-
պում դրժարի համար և այլն:

Ուրեմն ամեն մի կազմակերպական մոմենտի յերեխաներն աշ-
խատում են թե իրենց հրապարակի և թե կցված արտադրութեան կա մ
կոլտնտեսութեան համար: Յերեխաներին ինքնուրույն աշխատանքներ ի
համար պետք է նրանց տրամադրել վոր պիտանի նյութեր՝ կոճ, թ ել,

մեխ, անիվներ, յերկաթալար, ստվարաթուղթ, թիթեղի կտորներ, փայտի կտորներ, արկղներ և այլն:

Այդ աշխատանքներին հատկացվում է վորոշ ժամանակ. նրանք զարգացնում են չերեխայի մեջ ստեղծագործություն, ձևներեցություն (ինիցիատիվ) հնարագիտություն: Բայց մեծ տեղ տալով կազմակերպված աշխատանքին, չպետք է մոռանալ, վոր չերեխան պետք է և խաղա: Խաղի միջոցով չերեխան արտահայտում է իր տեսածը, իր սպասվորութունները: Խաղը նպաստում է ավելի լավ ըմբռնելու շրջապատը կազմակերպված խաղերի ժամանակ չերեխան սովորում է չեղթարկվել խաղի ընդհանուր որինքներին սպասել իր հերթին, դիմել այդպիսով դաստիարակվում են նրա մեջ կոլեկտիվիստական ունակութուններ: Յերեխայի հաջող որդանիքներ պահանջում է շարժում, իսկ խաղի ընթացքում չերեխան կատարում է ամեն տեսակի շարժումներ, վորոնք նպաստում են նրա առողջացման և զարգացման: Խաղը հանդիսանում է չերեխայի զարգացման սոցիալական ուժեղ գործոններից մեկը, միաժամանակ հանդիսանալով բնորոշական անհրաժեշտություն: Խաղի տեսակները բազմապիսի չեն գնահատելի չեն այն աղետ խաղերը, վորտեղ չերեխան արտահայտում է տեսածը, լսածը, Բայց չերեխան շատ անգամ ակնատես է լինում բացասական չերեցվածքի և արտահայտում է այդ իրի խաղի ժամանակ. որինակ՝ ձևանում է հարբած, հայհոյում է. ներկայացնում է, թե ինչպես սերմամթերման ժամանակ կուլակները հորում են ցորենը՝ կառավարությանը չհանձնելու համար: Դեկավարը պետք է հետևի չերեխաների «ալատ» խաղերին և նրանց արտահայտութուններին, պետք է իր միջամտությամբ ձևափոխի խաղի ընթացքը, հեռի, վոր խաղերի ընթացքում չերեխաներն արտահայտեն այն դասակարգային իդոլոգիան, վոր մենք ուզում ենք դաստիարակել նրանց մեջ: Թող նրանք արտահայտեն իրենց շուրջը տեսած նոր կենցաղի չերեցվածքները կոոպերատիվ, առգիտ, կոլտնտեսության, արակտոր, հասարակական ճաշարան, ընթերցարան, մսուր, չերեցվածքի և այլն: Ազատ խաղերի համար չերեխաներին պետք է տալ այնպիսի նյութեր, վոր նա կարողանա կառուցել արկղից, տախտակներից, ալյուսից և հին անիվներից չերեխաները կառուցում են գործարան, ողապարիկ, արակտոր, շոգեշարժ: Նյութերը տրվում են և լրացվելու չեն համաձայն այն կազմակերպող մոմենտի, վորի շուրջն աշխատանքը տարվում է, որինակ՝ «զաշտպանության որվա» մոմենտին կարելի է պատրաստել կարմիր բանակային կոմունարկաներ, տալ փայտիկներ հրացանների համար, կարմիր դրոշակներ: Գործարան երկուրսի տախտակից հետո պետք է տալ չերեխաներին սովորաթղթից ծխելուլղ, հին անիվներ, հոտրած մեքենայի մասեր: Դեկավարը պետք է աշխատի, վոր չերեխայի ազատ խաղը բազմազան լինի պետք է այնպիսի նյութեր տա, վորոնք զրահվորեն

չերեխայի ստեղծագործությունը: Ցանկալի է և փոքրերին տալ ազգավորից չերեխան պատրաստում է գոնազան կառուցվածքներ: Ավաղը պետք է լինի մաքուր՝ դիշերները ծածկվի և պահվի քիչ խոնավ:

Բացի այս խաղերից, վորոնք հնարում են իրենց չերեխաները, առց են կացվում նաև կազմակերպված խաղեր, վորոնք ունեն վորոշ որինքներ, որինակ՝ գնդակի խաղ, կառուցիլ կլիխոզ, գուշներ խաղ և այլն: Այս խաղերն նպաստում են չերեխաների շարժումների զարգացման, մարմնի ձկուկության և ամբողջ որդանիքի առողջացման: Այս խաղերը մեծ հաջողությամբ կարող են տանել պիոներները: Շարժական խաղերի համար պետք է չերեխաներին տալ գնդակ, ցատկիչ, ասնա:

Որվա վերջին, չերե չերեխաները հոգնած են լինում, պետք է տալ հանգիստ խաղեր խորանարդներ, նկարներ, բուրգեր, մեծերին լուստ:

6. ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Մանկերապարակի աշխատանքներում մեծ տեղ է զբաղելու աշխատանքը բնության մեջ: Մանթացնելով բնության սեզոնային չերեվալթներին, չերեխաների մեջ մենք դաստիարակում ենք ճիշտ փատերիստական մոտեցում բնության չերեցվածքները, պայքարում ենք արտիստաշտութունների և նախապաշտութունների դեմ, զարկ տալով հակադրական դաստիարակության:

Աշխատանք բնության մեջ չերեխաներին բնակացնում է կազմակերպված կոլեկտիվ աշխատանքի, ոգնում է հասկանալու, վոր լարված աշխատանքը գլուղատնտեսական ֆրոնտում՝ դասակարգային պայքար է (չքավորները և միջակները համախմբվում են կոլտնտեսության մեջ՝ կուլակի և կրոնի դեմ):

Յերեխաները ծանոթանալով կոլտնտեսության կյանքի հիմունքներին, համոզվում են վոր գլուղատնտեսության հաջողությունները կախված են վոչ թե աստու կամքից ու տերտերների աղթքներից, այլ նրանից, թե վոր չափով է կիրառվում մեքենայացումն ու պարարտացումը: Նրանք կծանոթանան սերմերի և հողի տեսակներին, հողի պարարտացման և մշակման, գործնականորեն կծանոթանան կոլեկտիվ աշխատանքի կազմակերպմանը (հարվածային լրիգադներ, ողակներ, սոցմրցման լայն կիրառում):

Բյուսերի աճումը, կենդանիների կյանքը, չեղանակի փոփոխությունները, աչդ բոլոր մատչելի չեն նախադրոցականին: Յերեխան ալաիվ է և վոչ թե պասիվ դիտող: Նա ծանոթանում է բնության փոփոխություններին գործնական աշխատանքի ընթացքում, ինքնուր-

ույն հետադուտելով այդ չերեկութեանը: Որինակ՝ աշխատելով բանջարանոցում՝ նա ծանոթանում է բույսերին, նրանց արմատին, ցողունին, տերևին: Բանջարանոցի համար հող պատրաստելիս ծանոթանում է հողի տեսակներին և հատկություններին: Փոքձական մարգերն ապացուցում են, վոր հաջող բերքը վոչ թե ասածու կամքի, այլ մարդու աշխատանքի արդյունքն է:

Եղևուրսիոն մեթոդ ամենալավ միջոցն է՝ չերեխաներին գյուղատնտեսութեան ծանօթացնալու: Եղևուրսիաների ժամանակ չերեխաները դիտում են, թե վոր մեքենան ինչ է կատարում (տրակտոր, սերմագործ, շարքացան և այլն), ծանոթանում են մեքենաների մասերի հետ, թե ինչով են շարժվում (վառելանյութ, շարժիչներ, լծակ, անիվներ, ատամներ): Յեթե կոլտնտեսութեանը կաթնատնտեսական է, կարելի յի ցույց տալ ագնիվացիոն առաստեղներ և համեմատել անհատական տնտեսութեաների անասունների հետ: Այդ եղևուրսիաների ժամանակ չերեխաները հետևում են, թե ինչպե՞ս են մշակվում նյութերը, ուր են ուղարկում կաթն ու պանիրը և ինչ են ստանում նրանց փոխարեն:

Եղևուրսիաներն անհրաժեշտ են նաև բնութեան մեջ, վորտեղ չերեխաներ դիտում են բնութեան չերեկութեանը և հայտնաբերում են չերեկութեաների պատճառաբանությունները: որինակ՝ թռչունների չուռ, ծառերի ծաղիկը գարնանը, բույսերի թառամելը ցրտից և այլն:

Եղևուրսիաները չպետք է լինեն հեռավոր և չերկարատև, մասնավոր վոքերի համար: Կոլտնտեսութեան գյուղատնտեսական կյանքը կարող է շատ հնարավորություններ տալ հասարակական հանրագումար աշխատանքի: Այդ նպատակով նախադպրոցական հիմնադրի աշխատանքները պետք է մտնեն կոլխոզի ընդհանուր պլանի մեջ: Որինակ՝ պատրաստել թռչունների մի քանի բներ հասարակական պտղատու այգում, խնամել ընտանի թռչուններին պիտանքների ոգնությունը: Խրճիթ-ընթերցարանի առաջ ծաղկանոց կազմել, մասնակցել բերքահավաքին (բանջարեղենի և մրգերի), մասնակցել կոլտնտեսութեան գյուղատնտեսական ցուցահանդեսի աշխատանքներին կամ պիտանքների ոգնությունը կոլտնտեսութեան վարչության գրասենյակի առաջ 5—10 ժամ տնկել և այլն:

Պետք է մասնակցել կոլտնտեսութեան ընթացիկ աշխատանքներին, մրգերի հավաքմանը, չորացնելուն, կաղամբի վարունգի թթու գնելուն և այլն: Յանկալի յի կազմակերպել պրիմիտիվ կենդանի անկյուն, վորտեղ չերեխաները հնարավորություն ունենան մոտիկից ծանոթանալու կենդանիներին, միջատներին, թռչուններին կերակրելու գործին, կատարեն տարբական փորձեր՝ չերեկութեան պատճառականությունը:

Թե՛ան կապակցությունը հանդես բերելու կենդանի անկյունում կարելի է պահել ճագար, ադամի, վորնի: Նշանակել հերթապահ բերքադասնորդա խնամքը ֆինկսացիայի չերեխաների, կամ գրի առնել դեկավարի միջոցով:

Փորձեր 1. ցանել փորձնական մարգ՝ ապացույցելու, վոր բերքը կախված է հողի կառուցվածքից: մի մարգի կեսը մշակման ժամանակ փորում են, խնամքով փոխում, իսկ մյուս կեսը փորում չերեսանց: ցանում են միեռնայն բույսը, միատեսակ խնամք են տալիս: հետևում են փորձի արդյունքին և չերեխաներին են հանում՝ հողի կառուցվածքը մշակումը բարձրացնում է բերքը: դրա համար կոլտնտեսություններում գործածվում են մեքենաները, իսկ տերտերներն ու կուլակները խաբում են ժողովուրդին բերքի բարձրացման համար թափոններ և աղոթքներ են կազմակերպում:

2. Պարսպացված փորձ: մարգի կեսը պարբերաբար են, իսկ մյուս կեսը չեն պարբերաբար են, ցանում են բանջարեղեն, միատեսակ խնամում են: Չերեխաները չերեխանցում են հողի պարբերաբար ցուցը բարձրացնում է բերքը:

3. Խնամիկ և անախարհություն: ծանոթացնելով չերեխաներին բույսի խնամքի կուլտուրական ձևերին շրելուն, նոսրացնելուն, քաղհանելուն փաստառությունների դեմ պայքարելուն անհրաժեշտ է շեշտել, վոր խնամքը բարձրացնում է բերքը և ընդհակառակը: համոզվելու համար ցանում են մարգում միատեսակ բույս կեսը խնամում են, իսկ մյուս կեսը թողնում անխնամ: Չերեխաները չերեխանցում են մարգի պետք է խնամեն բույսը, տերտերների աղոթքները սուտ են:

Հիշել փորձերը մատչելի չեն չերեխաներին: այս փորձերի միջոցով նրանք գիտակցում են չերեկութեան կապակցությունը (պարբերաբար հողը լավ բերք ստացվեց, բույսը չխնամեցին, բերքը չստացվեց), համոզվում են, տեխնիկայի առավելությունների մեջ, վորն շնորհիվ չերեխաների մեջ դաստիարակվում է դասակարգային ուղղություն, խորտակվում են կրոնական կենցաղային նախապաշարունակներ և առաջ է գալիս՝ ատկությունը դեպի ծեսերն տերտերները:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՅՈՒՅՄՈՒՆԻՏԵՐ ԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Չերեխաների դիտողություններին և հետադուտական ունակություններին դարձ տալու համար կենդանի անկյան աշխատանքները պետք է կապել բանջարանոցի աշխատանքների հետ: Պետք է ունենալ ապակյա անոթներ՝ մալխայան բզեզի վորդեր, անձրեային վորդ պահելու համար, ավելի մեծ ապակյա անոթներ (ակվարիում) ձկներին, ցորենի համար:

1. Վորդեր. անոթի մեջ դնել անձրեային վորդեր և հողի պինդ կողտեր գցել հաջորդ որը դիտել՝ թե ինչ փոփոխութեան և յենթարկվել հողը:

2. Հուսիսայան (հարմարե) բլեզի վորդ. հողը փորելիս յերեխաները հանդիպում են հունիսյան սպիտակ հաստ կիսածե վորդի՝ 3—4 սանտիմետր յերկարութեամբ այդ վորդերը կտրտում են բուսիների արմատները այդ ապացուցելու համար մի անոթի մեջ դնում են վորդեր. վրան հող են ցանում և դնում բուսած խոտը՝ հողով. մյուս անոթում նույն խոտը՝ հողով առանց վորդի: Ամեն որ առաջին և յերկրորդ անոթներին խոտերի վրա շուր են շաղ տալիս. մի քանի որ հետո առաջին անոթի խոտն սկսում է դեղնել. յերեխաները նկատում են այս յերեւոյթը. այդ ժամանակ պետք է հանել խոտը յերկու անոթներից և համեմատել արմատները. առաջի անոթի խոտի արմատները կտրված են լինում:

3. Գորս. յերեխաներին մեջ պետք է առաջ բերել լավ հողատար վերաբերմունք դեպի գորտերը, վորովհետեւ նրանք պաշտպանում են մեր բանջարանոցները և արտերը վնասատուներից: Գորտը պետք է պահել կենդանի անկյանն ասարակ անոթում, հատակին դնել հողով խոտ և շուր, կերակրել կենդանի վորդերով և ճանճերով, անոթը ծածկել ապակով, հողը և շուրը փոխել 2—3 որը մեկ անգամ. կենդանի անկյունը խնամելուց հետո յերեխաներն անպատճառ պետք է լվացվեն:

7 ԿԵՆԴԱՆԻ ԽՈՍԻ

Աշխատանքի ընթացքում ղեկավարը խոսում է յերեխաների հետ զրույցներ և կազմակերպում, պատմում և, կարգում պատմութուններ չորունգներ: Յերեխան ընդորրինակում է ղեկավարին, ուզում է իր միտքն արտահայտել այդ պատճառով ել ղեկավարը պետք է մեծ ուշադրութուն դարձնի իր անդամութեան վրա և նախորդ մտածի, թե ինչի մասին կարելի չէ պատմել կամ զրուցել յերեխայի հետ: Պետք է սովորեցնել յերեխաներին՝ խոսել պարզ, հակիրճ. մտցնել խոսակցութեան մեջ նոր բառեր և դարձվածքներ: Խոսակցութեանը, զրույցը, ընթերցանութեանը հարստացնում են յերեխայի բառապաշարը: Այն յերեխան, վորի հետ չեն խոսում, ուշ է զարգանում: Զրուցի ձևը և լուրջադակութեանը պետք է համապատասխանի յերեխաների տարիքին, որինակ՝ զաշտ գնալուց և տրակտոր տեսնելուց հետո, պետք է զրույց կազմակերպել տեսածի մասին: Փոքրերին լավ է ցույց տալ համապատասխան նկար, հիշեցնել տրակտորի աշխատանքների մասին թե ինչպես խորն է փորում նա, ինչ ձախ և հանում: Մեծերի հետ նույն զրույցը պետք է խորացնել. սրանք արդեն կարող են տրակտոր

համեմատել գութանի հետ, ղիտակցել տրակտորի նշանակութեանը կոտնտեսութեան համար: Ելի մի որինակ՝ ղեկավարին ուզում է ծանոթացնել յերեխաներին ուրիշ ազգութուններին: Փոքրերին նա պետք է տա մանկական գրքեր, վորտեղ նկարված են այլ ազգերի յերեխաներ, որինակ՝ «Յեղրայրիկներ» Բարգոյի, «Ինչպես վանյան դարձավ ողաշուն», «Մանկական ինտերնացիոնալ» փոխ. Սոկոլյանի, «Զորամայր երի յերգը», «Մի դավաթ թել»—Ագնիցի, Թարգմ Նսկո ապեր: Ղեկավարը ցույց է տալիս պատկերը՝ լուսաբանում է նկարը մի քանի բառերով: Մեծերի հետ նույն զրույցը կարելի չէ ավելի բարդացնել: Նրանց կարելի չէ հասկացնել, վոր բոլոր յերկիրներին բանվորները յեղրայրներ են, վոր բոլորն ել ճնշված են բուրժուաների կողմից, բոլորն ել պաշտարում են նրանց դեմ: Այդ զրույցը պետք է կապել Լենինի պատգամների հետ, մտածել և արտասանել մի քանի լոգունգներ, վորտանավորներ: Այդ զրույցներին միջոցով յերեխան ճիշտ գաղափար է կազմում իր շրջապատի մասին և հարստացնում լեզվի բառապաշարը:

Մի ուրիշ որինակ նորից վորեն յերեխաները եքսկուրսիա չեն գնում կոոպերատիվ: Վերադառնալիս զրույցի ժամանակ պատմում են, թե ինչպես են տեսել աշտեղ, ինչ ապրանք են գնել: Փոքրերը կարող են կազմակերպել «կոոպերատիվ» խաղը: Յեթե մեծերն ել նույն եքսկուրսիան գնում, նրանք նախորդ խորհրդակցում են, թե ինչ պետք է գնեն վերագառնալուց հետո պատմում են, թե ինչ են տեսել, հաշիվ են տալիս, թե ինչպես են կատարել այս հանձնարարությունը: Վերջում շատ կարևոր է, վորովհետեւ յերեխան գործնական ընդունում է վորոշումներ անել, հաշիվ տալ իր կատարած աշխատանքի մասին. յերեխաները մեծանալով պետք մասնակցեն ժողովների ղեկուցեն իրենց կատարած աշխատանքի մասին, սովորեն ձևակերպել իրենց մտքերը:

Հակակրոնական, ինտերնացիոնալ, քաղաքական հարցերի շուրջը տարվող զրույցները պետք է կրկնվեն և լրացվեն, ոգտվելով ամեն մի պատեն առիթից: Ղեկավարը պետք է աշխատի, վոր յերեխաներն իրենք խոսեն, պետք է հետևի վոր նրանք պարզ արտահայտվեն: Միայն չպետք է ծանրաբեռնել յերեխաներին խոսակցութեամբ, այլ պետք է դարկ տալավելի գործնական աշխատանքի: Յերեխան շուտ է հոգնում Բովանդակից զրույցները կարելի չէ բաժանել մասերի, անցկացնել 2—3 որվա ընթացքում, մեծերի հետ 15—20 րոպե չորաքանչուր անգամ, փոքրերի 10—15 րոպե: Յանկալի չէ հաճախ ոգտվել նկարներից: Յերեխաները, կամ եքսկուրսիալի ժամանակ ուրիշներ բացառութեանը են տալիս, պիտք է նախազգուշացնել. նրանց վոր պարզ ու կարճ խոսեն: Յերեխայի լեզվի զարգացման համար մեծ նշանակութուն ունի խոսակցութեանը. խոսակցութեան միջոցով ղեկավարն առաջին

անգամ մոտենում ե յերեխային և այդ մոմենտից շատ անգամ կախ-
ված ե յերեխայի վերաբերմունքը դեպի ղեկավարը: Ղեկավարը պետք
ե միշտ խոսի հանգիստ մեղմ, առանց ձայնը բարձրացնելու, նախատելու,
քայց վեջ ստոր: Այդ շատ կարևոր ե, վորովհետև տանը և շրջապատում
յերեխաները շատ անգամ սովորում են բարձր կոպիտ, խոսել անվայել
բառեր արտասանալ: Պետք ե մոտենել յերեխային խոսելու կուլ-
տուրական ձևերին: Յերեխաների հետ խոսելիս պետք ե այնպիսի հար-
ցեր տալ յերեխային, վոր նրա ցանկություն ունենա խոսելու և ուրիշ
անգամ ել արտահայտի իր մտքերն ու կասկածները, որինակ՝ չի կա-
րելի յերեխային հարցնել «հավատում ես դու աստծուն», այլ հարց ու
պատասխանի միջոցով պետք հասկացնել յերեխաներին կրոնական ծե-
սերի ֆիասը, տերտերներ խաղալու թյունը և այլն: «Առողջացման»
մոմենտ անցնելիս չի կարելի յերեխային հարց տալ թե՝ «ինչու յես
կեղտոտ», այլ պատմություն, վորտանավորի միջոցով, համեմատելով
մաքուրը և կեղտոտը՝ յերեխայի մեջ ցանկություն առաջացնել մաքուր
լինելու, վորովհետև մաքրությունն առողջարար ու գեղեցիկ բան ե:
Յերեքնի կարելի յե կարգալ փոքրիկ պատմություններ: Ղեկավարը նա-
խորդ պետք ե լավ ծանոթանա գրքի բովանդակության կարգալիս
փոփոխի գծավոր տեղերը: Հաջող գեղարվեստական ընթերցանությունը
դաստիարակչական մեծ ազդեցություն ե գործում յերեխաների վրա, նա-
մանավանդ չափածո՝ գեղարվեստական բանաստեղծությունները: Փո-
քը հասակում գիրքը պետք ե ծանոթացնի յերեխայի շրջապատի ունալ
կյանքին: Հետագայում գիրքը և պատմությունը պետք ե լայնացնեն
նրա աշխարհայացքը, մոտեննելով սոց-շինարարության և ներկա քա-
ղաքական կյանքին:

Պետք ե պատմել յերեխաներին հեղափոխական գործիչների կյան-
քից, հեղափոխական պայքարից, տալ վառ ապրումներ՝ կապված նրանց
գործնելության հետ: Պատմությունների միջոցով պետք ե, մոտեննել
յերեխաների արտադրությանը, դարձեցնել հարգանք դեպի աշխատող-
ները, հիացմունք աշխատանքի հերոսության առաջ: Գեղարվեստական
գրվածքների միջոցով տալ աշխատանքի ութմը, որինակ՝ «Մի գավաթ
թեյ» գրվածքով:

Ծնողների հետ պետք ե զրույցներ անցկացնել, թե ինչպես պետք
ե խոսել յերեխաների հետ, ինչ կարելի յե պատմել, յերգել յերեխանե-
րին: Պետք ե նախադասացնել, վոր հեքիաթները չպատմեն դեբեր,
կախարդների, հրեշտակների մասին: Պետք ե հասկացնել ծնողներին
թե ինչ մեծ նշանակություն ունի դաստիարակության համար լուրջ
զրույցը, հետաքրքիր պատմությունը պետք ե ծանոթացնել ծնողնե-
րին հանձնարարելի և ֆլասակար գրքերին:

Գիրքն ուժեղ միջոց ե կոմդաստիարակության գործում, այդ պատ-

ճառով պետք ե զգուշորեն մոտենալ գրքի ընտրության:

Մատաղ հասակից գիրքը պետք ե դաստիարակի յերեխայի մեջ կո-
լեկտիվիստական ձգտումներ, վոր նա կարողանա ապրել և աշխատե
կոլեկտիվում և կոլեկտիվի համար:

Յերեքը պահանջ այն ե, վոր գիրքը դաստիարակի ինտերացիո-
նալիստական հոգեբանության վոր վոչ մի խտրություն չդնի իր և այլ
ազգերի միջև և մեծանալով՝ պատրաստ լինի կուլելու համաշխարհային
հեղափոխության համար:

Գիրքը պետք ե ողնի յերեխային՝ հասկանալու իրան շրջապատող
իրական կյանքը: Փոքր հասակում գիրքը ծանոթացնում ե յերեխային
իր մոտիկ շրջապատին, տանը, փողոցին, կենդանիներին, քաղաքին,
թռչուններին վորոնց հետ շփվում ե յերեխան: Հետագայում գիրքը
պետք ե դնի յերեխայի առաջ ավելի խոշոր խնդիրներ հասարակական
կյանքից, դասակարգային պայքարից և սոց- շինարարության: Գիրքը
պետք ե ընդարձակի յերեխայի մտավոր հորիզոնը: Գրքից յերեխան
պետք ե իմանա, վոր խորհրդային յերկրում կառուցվում են հարյուրա-
վոր գործարաններ և վիթխարի ելեկտրակայաններ, անց են կանցվում
յերկաթգծեր և ջրանցքներ, վորոնք ծաղկացնում են ամայի դաշտերը,
վոր աճում են որեցոր կուլտուրությունները և խորտախտություններ
և չքավոր գյուղացիներ, իտերից իվեր կուլակի և բեկի լծի տակ տանջ-
ված, սկսում ե կուլտուրական կյանքով ապրել:

Գրքերից յերեխան պետք ե ծանոթանա արտադրությանը և տեխ-
նիկային, իմանա թե ինչից և ինչպես են պատրաստում նրա հագուստը
կոշիկը, գավաթը՝ թուղթը և ալյն, ինչպես են ճամբորդում են մարդիկ
ինչպես են տաքացնում և կուսավորում իրենց բնակարանները: Գիրքը,
պետք ե պատմի, թե ինչպիսի մեքենաների վրա աշխատում են մար-
դիկ, ինչպես են կազմակերպում իրենց աշխատանքը. կան գրքեր, վո-
րոնք սովորեցնում են, թե ինչպես վոչ պիտանի նյութերից կարելի յե
պատրաստել զանազան իրեր, խաղալիքներ: Այդ գրքերը դարձեցնում
են յերեխայի ստեղծագործությունը, գյուտարարությունը և նպաստում
են պոլիտեխնիկական դաստիարակությանը:

Գիրքը ուրախություն և յեռանդ պետք ե ներշնչի յերեխային:
Մեծանալով, իրավիստական տենդենցներ պարունակող գիրքն ընդու-
նելի չե մեղ համար:

Արդյոք կարելի յե պատմել յերեխաներին հեքիաթներ: Իհարկե
վոչ, վորովհետև հեքիաթներում նկարագրվում են սարսափելի գեվեր,
զոթ գլխանի ոձեր, վորոնք կլանում են մարդկանց: Այդ գրքերը սար-
սափ են առաջ բերում յերեխայի մեջ, խանգարում են նրա քունը
Բացի այդ, հեքիաթները շփոթեցնում են յերեխայի միտքը, վորովհետև
նա իրականության մեջ չի տեսնում նման հրաշքներ:

Հեքիաթները զարգացնում են յերեխայի մեջ սնտիպաշտութուն հասկառ դեպի հրաշքները, կրօնական զգացում, վորոնք միանգամայն բացասական ազդեցութիւն են ունենում նւա դաստիարակութեան վրա:

Հեքիաթները դարձնում են յերեխային յերկշտութւլամորթ, վորովհետեւ հեքիաթներում ամեն մի բարիք լիջնում է վերելից, հրաշքով առանց պալքարի:

Հեքիաթների միտքը կապւած է հին զաղափարների հետ, բովանդակութիւնը հին կենցաղի:

Հեքիաթներում վրակին անհնամեծ բարիքն է, անհատական քախտը վորոնում է հերոսնելի գլխովութիւնները: Այս բոլորը գալիս են ա սելու, վոր հեքիաթը չի համապատասխանում ներկա պահանջներին և աղավաղում է մատաղ սերունդը:

Մանկական գրքի լեզուն պետք է լինի պարզ, գեղարվեստական պատրաստութիւնները կարճ:

Գրքի արտաքին էլ մեծ նշանակութիւն ունի: Մանկական գրքի նկարները պետք է լինեն պարզ, գունեղ, առարկաները պունավորված բնական գույներով:

Առհասարակ ցանկալի չի փոքրերին պատմել և վոչ թե կարդալ (բացի չափածո գրվածքներից): Վոչ մի դեպքում չի թույլատրվում ընդհանուր ընթերցանութիւնը բացատրութիւններով: Նկարները պետք է ցուց տալ ընթերցումից առաջ կամ հետո: Անց ու գարձի ազմուկի մեջ ընթերցել և պատմել չի կարելի:

ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ ԳՐԲԵՐԻ

1. «Հոկտեմբերիկ» ամսագիր.
2. «Չորս ազգերի մայրեր» — Բաբտոյի.
3. «Յեղբայրիկներ» — Բաբտոյի.
4. «Հրդեհ» — Մարշակի, Թարգմ. Խնկոյանի.
5. «Բաժակ» — Մարշակի, » »
6. «Ինչով են ճամբորդում» — Թարգմ. Խնկոյանի.
7. «Յերկայթուղի» — Խնկո Սպեր.
8. «Գլուղ և քաղաք» — » »
9. «Նավթ լամպա — բարի ճամպա» — » »
10. «Մի գավաթ թեյ» — Թարգմ. Խնկոյանի.
11. «Մենք կարմիր բանակային ենք» — Թարգմ. Գ. Ա.
12. «Ջեյրանի հիվանդութիւն» — փոխադր. Սիմակի.
13. «Նանի թանր» — » »
14. «Մեր գետը» — Հայրապետյան.
15. «Երկարական հավը» — Ստրկյան.
16. «Հայրն ու վորդին».
17. «Մանկակոչ» — Խնկոյան.
18. «Հովիվ Մկոն և կուկունները» — Խնկո Սպեր ըստ Բիանկի.
19. «Գորտին ազատեց» — Թարգմ. Սիմակի.
20. «Դրոններ Հրաչը».
21. «Ինչպե՞ս շապիկը դաշտում բուսավ» — Ուլիսկու Թարգմ.

Ցանկալի չի ոգտվել նաև ողուական գրականութիւնից, վոր ն համեմատ ազելի հարուստ է:

1. Хлебозавод . . . Коновалов.
2. Вкусная кухня Кассиль
3. Как свекла сахаром стала.
4. От каучука до галош — Дейнеке и Трошин
5. Рассказы о великом плане Нльин.
6. Х л о п о к

7. Как чулочки в поле бегали
8. Как рубашка в поле выросла—Ушинский
9. Игрушки из спичечных коробок—Радищев
10. Мельница—Панков
11. Нодливное колесо—Панков.
12. Желуди-игрушки-кондиайн.
13. На выставке—Коновалов.
14. Магнит—Ежова.
15. Голова ломка—Громов.
16. Из-за баранок.
17. Книга эта про четыре цвета—Саконская
18. Считалочка—Барта.
19. Гассан арабский мальчишка—Гелина.
20. Тысячу платьев в день—Трошин.
21. Кем быть.—Маяковский
22. Почта—Маршак.
23. Боря в амбулатории—Зак.
24. Пригают, летают—Синицын.
25. Электромонтер—Уральский.
26. Разные человечки—Данциоер.
27. Новый чайник—Белышев.

7. Կ Ե Ր Պ Ա Ր Վ Ե Ս Տ

(Նկարչություն, ծեփ ձևաքանդակ).

Ամառվա բացօթյա կյանքը բնության ծոցում, կոլտնտեսության աշխատանքային միջավայրում՝ հաջող պայմաններ են ստեղծում կազմակերպելու լեռնաշխարհի համար լեռն, ուրախ կյանք, հարուստ աշխատանքային և ստեղծագործական մոմենտներով: Հրապարակը պետք է լայն չափով ոգտագործի՝ 1) բնական նյութեր-ավազ, կավ, քար, տերևներ, ձյուղքեր, մամուռ և այլն, 2) դանակաձև փոշ պիտանի նյութեր-տախտակ, թիթեղ, աղյուս, խողովակներ, մեքենաների մասեր, 3) թուղթ սովորաթուղթ, մատիտ, սոսնձաճեղքի, վրձին: Ապահովել հրապարակի աշխատանքները նյութով այդ պետք է լինի ղեկավարել առաջին հոգսը. հետագայում իրանք լեռնաշխարհի լրացնելու յեն պահպար: Յերեսաների խաղը և գեղարվեստական, ստեղծագործական աշխատանքը չպիտի սահմանափակվի կազմակերպող մոմենտով, այլ հնարավորություն պետք է տալ հանդես բերելու լեռնաշխարհի ստեղծագործական ձևերից: Երկրային հարմարությունը կստեղծի ուրախ, առույգ

աշխատանքային միջավայր: Ընդունելով ազատ ստեղծագործությունները հիմք՝ մենք պետք է ժամանակ առ ժամանակ տանք լեռնաշխարհի կազմակերպման աշխատանք, վորոշ նյութի շուրջը, որինակ՝ «պաշտպանության որդա առթիվ» պատի թերթ կազմելը, կոլեկտիվ նկար կամ ապրիկացիոն աշխատանք, մակետ պատրաստել: Այս տեսակ աշխատանքը ընտելացում է լեռնաշխարհի նյութերով ընդհանուր աշխատանքին տալով կոլեկտիվ աշխատանքը ըստ առաջադրություն, հարկավոր է պլանավորել, թե վոր մասն ով է կապաբերու, ըայց ամեն մի լեռնաշխարհի տրվում է հնարավորություն արտահայտելու իր ինքնուրույնությունը:

Փոքրերին տրվում է միայն ազատ աշխատանք, վորովհետև նրանք դեռ նոր են ծանոթանում նյութերին: Ղեկավարը չպետք է ուղղի լեռնաշխարհի նկարը, յենթարկի կրիտիկայի, այլ խորհուրդներ պետք է տա, կանխելով սխալները և դժվարությունները, ցուց տալով աշխատանքի ավելի ռացիոնալ ձևերը: Նյութի կանոնավոր ոգտագործումը, հոգատար վերաբերմունքը դեպի աշխատանքը և յուրաքանչյուր լեռնաշխարհի ձևերից ու ձևերից ապահովումն առաջ են բերում ուրախ, հետաքրքիր, ստեղծագործական աշխատանք:

8. Շ Ա Ր Ժ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր (ՖԵԳՈՒՍ)

Ղեկավարը նախարոք պետք է մտածի, թե ինչ շարժումներ է ցուց տալու լեռնաշխարհին, պետք է ստուգի, թե ինչ չափով լավ է կատարում ինքը այդ շարժումները: Շարժումները պետք է կատարել տալ առավելագույն ժամերին, յենը լեռնաշխարհը դեռ թարմ են: Սկզբից տրվում են պարզ շարժումներ, հետո աստիճանաբար բարդացվում են: Շարժումները պետք է տալ տակտի, թմբուկի, լեռնի կամ նվագի տակ: Սկզբից լեռնաշխարհը սովորում են քայլել քայլերով նվագի տակ, հետո խաղերն կարող են անցկացնել լեռնի միջոցով: Յերթ լեռնը խանգարում է խաղը հաջող անցկացնելուն, ղեկավարը բաժանում է լեռնաշխարհին 2 խմբի. մի խումբ լեռնում է, մյուսը խաղում, հետո գերերը փոխում են:

Յերեսանի մեջ կազմակերպվածությունը դաստիարակելու ազդանշանին լեռնաշխարհի սովորեցնելու, շարժման ձևը կամ ուղղությունն արագ փոխելու համար ղեկավարը պայմանավորվում է լեռնաշխարհի հետ, թե ինչ միջոցով է հա աղանշան տալիս, — զանգով, սուլիչով, դրոշակով, պայմանական աշաններով, թմբուկով, ծափով և այլն: Աղանշաններին լեռնաշխարհի ղարգացում և լեռնաշխարհի ինքնազայման կենտրոնները: Պարապմունքի տեվորությունը՝ 10—15 րոպե:

Յերգը և յերաժշտութիւնը մեծ նշանակութիւն ունեն գեղար-
վեստական դաստիարակութեան համար: Յերգը և յերաժշտութիւնը
կազմակերպում են յերեսային, մոտեցնում են կոլեկտիվ ապրումներ,
տալիս են վառ հուզական ապրումներ: Հենց առաջին որերից յերգը նը-
պաստում է մանկկոլեկտիվի կազմակերպման գործին: Յերգը պետք է
կապած լինի յերեսային տվյալ մոմենտի հետաքրքրութեան հետ: Ղե-
կավարն ինքը պետք է լավ իմանա յերգի բառերը և լեզունակը, ինքը
յերգի տեկտը: Նոր յերգ սովորեցնելիս անհրաժեշտ է բառերը տալ
յեզանակի հետ շրջափակ Ռիթմի ձևով յերգի ժամանակ պետք է հե-
տևել, վոր յերեսաները յերգին առանց բլավելու, պարզ արտասանի
են բառերը: Յանկալի լե, վոր յերեսաները լսեն ժողովրդական յերա-
ժշտութիւն և յերգեր, վորոնց բովանդակութիւնը մատչելի չէ նրանց:

ՀԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԻ ՅԵՐԳԵՐ

1. Գործարան — Միրզոյանի.
3. Հել ջանն, տրակտոր ջան.
3. Անհատն ու կոլտոլը.
4. Կոլտոլի արտերը.
5. Մեկ, յերկու, ձախը.
6. Մեծ, վիթխարի գալոգի...
7. Հոլտեմերիկներն են գալիս.
8. Տեսե՛ք՝ ինչպէս մեր արհեստանոցում.
9. Դեռ արեւը չծագած.
10. Զրի հետ դու հաշտ ապրիր.
11. Բրիգադիր, տեկտը Հ. Հայրապետայնի
12. Շաղկամը — Դ. Ղազարյանի.
13. Սանիտարական — յերգ.
14. Ուս-ռադի — Միրզոյան.
15. Մայիսի 1ը.
17. Ծիտ-մերիկը — Միրզոյանի.

11. ԱՇԽԱՏԱՔԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

Իբրև ժամանակաւոր տիպի հիմնաքի, հրապարակը սկզբից պետք
մտածված տանի իր աշխատանքը, վորպեսզի կարճ ժամանակամիջո-
ցում կարողանա հասնել իր առաջ դրած նպատակներին: Աշխատանքի
ձրագիրը կազմելիս ղեկավարը պետք է լինի կոմունիստական դաս-
տիարակութեան ընդհանուր սկզբունքներից, և տվյալ հասակի յերե-

խայի առնանա հատկութիւններից ու շրջապատող միջավայրի պայ-
մաններից: Յերեսան ծնունդ է իր միջավայրի: Այդ պատճառով էլ
ձրագիրը կոնկրետ կերպով մշակելու համար ղեկավարը պետք է հաշվի
առնի և վերլուծի յերեսային շրջապատը: Արտաքին միջավայրն ուսում-
նասիրելիս պետք է հաշվի առնել նրա արտադրական բնույթը, մանա-
վանդ ծանոթանալ այն արտադրութիւնների հետ, վորտեղ աշխատում
են յերեսաների ծնողները: Պետք է ծանոթանալ յերեսային ընտանիքի
և աշխի կուլտ-կենցաղային, տնտեսական քաղաքական պատկերին:
աշխարհութիւնը դարձնելով միջավայրի այն պայմանների վրա, վորոնց
ազդեցութեան տակ գտնվում է յերեսան. միջավայրի սանիտարական
պայմանները, աշխատանքը, վերաբերմունքը ղեպի կրոնը, ուրիշ ազ-
դերը և այլն:

Մանկհրապարակի ներքին միջավայրը ուսումնասիրելիս պետք է
հաշվի առնել հրապարակի դիրքը, հարմարութիւնները, ինվենտարը,
յերեսաների ֆիզիկական դարգացումը, կողմնորոշումները և ունակու-
թիւնները:

Այդ ուսումնասիրութիւնից հետո պետք է վերլուծել պայմանները,
պարզել՝ արանցից վորոնք են խանգարում աշխատանքը, վորոնք կա-
բող են նպաստել դաստիարակութեան նպատակներին: Այս տեսակ
հաշվառումն առաջ կրելի մի շարք կենսական մանկավարժական խըն-
դիրներ և պահանջներ, վորոնք պետք է իրագործվեն աշխատանքի
ընթացքում: Որինակ՝ լեթի յերեսաների սանիտարական դրութիւնը
վատ է, պետք է միջոցներ ձեռք առնել նրանց կենցաղը բարելավելու,
յեթի յերեսաները ֆիզիկապես թուլլ են, հատուկ ուշադրութիւն
պետք է դարձնել նրանց ֆիզիկատարակութեան վրա, սննդի, հան-
գատի արևի և ջրի վաննաների և այլն: Միջավայրի հաշվառման հիմուն
վրա առաջ լեկած խնդիրներն իրագործելու համար պետք է մտածել,
թե ինչ բովանդակութիւն պետք է տալ աշխատանքներին, վորպեսզի
հրապարակի միջոցով վերացվեն միջավայրի բացասական ազդեցու-
թիւնները, և միևնույն ժամանակ հնարավորութիւն ստեղծվի իրա-
գործելու կոմունիստական դաստիարակութեան հիմնական խնդիրները:
Այդ նպատակով յերեսային գործնականութեան տեսակները և հետաքրքրու-
թիւնը վորոշ ժամանակի ընթացքում կենտրոնանում են համապատաս-
ան յերեսային վրա, վորոշ մոմենտի շուրջը: Այդ մոմենտ կոչվում է
կազմակերպող մոմենտ: Այսպիսի մոմենտներ ամառվա ընթացքում
կարող են լինել՝

1. Յերեսաների մասնակցութիւնը հրապարակի կյանքի կազմա-
պերպման.
2. Յերեսաների մասնակցութիւնը բանջարանոցի կազմակերպ-
մանը.

3. Յերեխաների մասնակցութիւնը կենցաղի բարեկաման,
4. Յերեխաների մասնակցութիւնը կոտորացիայի որվան.
5. Յերեխաների մասնակցութիւնը պաշտպանութեան և ինքուստրացման որվան:

6. Յերեխաների մասնակցութիւնը բերքի տոնին.
7. Յերեխաների մասնակցութիւնը մանկական անկցան կազմակերպման և այլ մոմենտներ:

Բացի յերեխաների հետ կատարվելիք աշխատանքներից, ղեկավարը պետք է առնի նաև հասարակական մանկավարժական աշխատանք: Այս աշխատանքի պլանը պետք է պարունակի հետևյալ կետերը.

1. Մանկական հրապարակի արտաքին և ներքին միջավայրի հաշվումը և վերլուծումը:
2. Մանկական կոլեկտիվի հաշվառումը և վերլուծումը,
3. Գենսական մանկավարժական խնդիրներ:
4. Կազմակերպական մոմենտներ.
5. Մանկական կյանքի ուժիմ.
6. Աշխատանքի բովանդակութիւնը և մեթոդները.
7. Նյութեր.
8. Հասարակական աշխատանք.

Պլանի առաջին հինգ կետերը կազմվում են աշխատանքի սկզբից իսկ աշխատանքի բովանդակութիւնը, մեթոդները և նյութերը պլանավորվում են ամեն մի մոմենտի նախորդակին:

12. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Յյուրաքանչյուր խմբակավար ամեն ուր աշխատանքից անմիջապես հետո պետք է կատարի իր տարած աշխատանքի հաշվառումը, վորը հնարավորութիւն կտա ավելի պարզ պատկերացնելու իր աշխատանքի ամբողջ ընթացքը, հաշվի առնելու կատարած թերութիւններն ու սխալները. վորպեսզի հետագայում խուսափի տեղի ունեցած սխալներից:

Ամենօրյա հաշվառումը կատարվում է հետևյալ պարզ սխեմայով՝

Ամիս, ամառիկ, ներկայացող յերեխաների թիվը, բացառելով թիվը.	Աշխատանքի արվա պլանը և նպատակը	Շեղում պլանից, դժվարութիւններ	Ղեկավարի մանկուլեկտիվի հասարակական-մանկավարժական աշխատանքը

Ամեն մի կազմակերպող մոմենտի վերջը, ղեկավարը հիմնվելով

ամենօրյա տարված հաշվառքի վրա՝ պետք է տա աշխատանքի ամփոփումը հետևյալ սխեմայով, վոր կցվում է տվյալ մոմենտի հաշվառքին.

1. Կազմակերպական մոմենտի ժամանակաշրջանը.	Դ ա ն ա կ ը		Կատարած հասարակական աշխատանքի ժամերը
2. Աշխատ. արքի քանակը.	Աշխատանքի տեսակներն ու քանակը	1. Շեղումներ. 2. Տեղի ունեցած դժվարութիւնները	
3. Յերեխաների միջին հաճախումը			

Այս տեսակի ամփոփումը կնպաստի ղեկավարին տեղի ունեցած թերութիւնները կանոնավորելու, աշխատանքների տեսակների մեջ հավասարակշռութիւն պահպանելու, վորպեսզի մի տեսակի աշխատանքն ի հաշվի մյուսի չզերակշռի:

13. ՄԱՆԿԱՎԱՐՄԱՆ — ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ՍԶԳԱՐԱՎՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Մանկ հրապարակի կազմակերպելիս անհրաժեշտ է դիմել կոտորանսութեան ակտիվ ու հասարակական կազմակերպութիւնների լայն աջակցութեան: Մանկհրապարակի շուրջը պետք է համախմբել կին. պատգամավորուհիներին, կոմիտեականներին, պիոներներին և ակտիվ կոլտնտեսուհիներին-ծնողներին: Մեանց միջոցով նախադարձական դաստիարակման գաղափարը տարածվում է լայն մասսայի մեջ, ծնողները սովորում են թե ինչպէս պետք է դաստիարակել յերեխաներին, վորպեսզի նրանք մեծանա առողջ, տոկուն, պատրաստ նոր կյանքի համար: Այս տեսակետից մեծ տեղ է տրվելու կանանց հետ տարվելիք աշխատանքներին: Աշխատանքը կանանց մեջ կարող է տարածվել գանդան հարցերի շուրջը-յերեխայի քնի, սննդի, հագուստի, գիգիենայի, կենցաղային խնդիրների, անգրագիտութեան վերացման և մի շարք քաղաքական հարցերի շուրջը, որինակ՝ կոմիտեները յերկրի պաշտպանութեան գործում, կոտորացիայի շինարարութիւնն ու միջազգային դրութիւնը:

Կարելի է տնտեսութեան շինարարութիւնը, վոր հիմքից վերակառուցում է հին գյուղի ամբողջ կոլտնտեսութեան, պահանջում է ղեկավարից մասնակցել կոլտնտեսութեան բոլոր աշխատանքներին. կոլտնտեսութիւնը մեծ կարիք ունի կոլտնտեսական ուժերի: Այն ղեկավարը, վոր սերտ կերպով կապված չի կոլտնտեսութեան կյանքի հետ, նա չի կարող ճիշտ գնել յերեխաների դաստիարակման գործը, միայն կապ-

վելով կոլտնտեսային, կուսակցական, հասարակական կազմակերպության թղթերի և մասսայի հետ, մասնակցելով կոլտնտեսություն լարված և համառ վերակառուցման գործին՝ դեկտվարը կարող է տալ ճիշտ կոմունիստական դաստիարակություն. նա պետք է աստիճանաբար ներդրավի յերեսներին, մասնակից դարձնելով նրանց կոլեկտիվ կյանքի կազմակերպման և ըստ նրանց ուժերի՝ կառարել տա հասարակական հանրագումար աշխատանք, ընտրելով այնպիսի աշխատանք, վոր արժեք ունի կամ դաստիարակություն տեսակետից:

14. ՄԱՆԿ-ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ԿԱՀԱՎՈՐՄԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

Ա Ն Ո Ւ Ն Ը	ՔԱՆԱԿԸ	Զ Ա Փ Ե Ր Ը
Ս և ղ ա ն	4	Մեծերի համար. բարձրությունը 57,2 սմ. յերկարությունը 75 սմ. լայնությունը 75 սմ. վրանների լայնությունը. 6 սմ. անկյունները՝ բութ: Փոքերի համար. բարձրությունը 48,4 սմ. յերկարությունը 70,2 սմ. լայնութ. 70 սմ. անկյունները՝ բութ:
Նստարաններ	8	Մեծերի համար. բարձրություն 30 սմ. յերկարութ. 25 սմ. լայնութ. 25 սմ. անկյունները՝ բութ: Փոքերի համար բարձրությունը 27 սմ. յերկարութ. 25 սմ. լայնութ. 25 սմ. անկյունները՝ բութ:
Լվացարան՝ թասերով.	2	

Ա Ն Ո Ւ Ն Ը	ՔԱՆԱԿԸ	Զ Ա Փ Ե Ր Ը
Դարակ՝ ամանեղենի.	2	Յերկարությունը 1 մետր լայնությունը 30 սմ.
Դարակը՝ աշխատանքի համար (մանկական)	2	
Կահարան	2	30 բաժանմունքով
Կահարան՝ սրբեղներե.	2	30 բաժանմունքներով.
Դեղատուփ	1	
Մանեղեղների՝ ծալովի (կոյկ)		յերկարությունը 1 1/2 մետր.
Խոհանոց—տնտեսական ինվեստար.		
Սեղան խոհանոցի.	1	
Տաբուրետ	2	
Դարակ ամանեղենի.	1	
Բակ յեփած ջուր պահելու (5—6 դույլ).	1	
Կաթսա (2 դույմանոց)	1	
Դույլ.	2	
Ըկղ ալձի.	1	
Դանակներ.	3	
Պատաաքաղ մեծ.	3	
Փայտյա դղալ	2	
Չաշկաներ թեյի.	50	
Ափսե խոր.	50	
Գդալ ճաշի.	50	
Գդալ թեյի.	10	
Թեյաման թիթեղյա..	1	
Բամբի.	1	
Թաս աման լվանալու.	1	
Թեղտ և սրբիչ	1	
Հարթակ	1	
Պարաններ շորեր չորացն.	1	
Պարկեր մթերքներե.	3	
Չամբուղ.	1	

Ա Ն Ո Ւ Ն Ը	ՔԱՆԱԿԸ	Զ Ա Փ Ե Ր Ը
Տրուսեկներ	50	
Սրբեհներ յերեխաների	50	
Սրբեհներ խոհանոցի	8	
		Ուսումնական պիտույքներ
Ցնցուղ $1\frac{1}{2}$ ԴՄԼԿ	2	
Բահ	10	յերկար 75—85 ս/մ. բարձրութիւն — 12 ս/մ. ծանրութիւն 1 կիլոգրամ.
Փոցիս	10	
Դուլ $1\frac{1}{2}$	2	
Սղոց	1	քաշը 300 գր. յերկարութ. 27 ս/մ. առամն. յերկար, 2,2 ս/մ.
Դանակ	5	
Պատգարակ	5	
Մկրատ	5	
Վրձիկ	25	խաղալիքներ
Դնդակ	2	
Բարշակ և սայլակ	5	
Ավաղի ամաններ	2	
Թմբուկ	1	
Պարան ցատկելու	10	
Սանձեր	5	
Բյուխի (խաղալիք)	նյութեր.	յերկարութիւնը 45 ս/մ. կտրվածքը 2 ս/մ.
	50	
Թուղթ, սպիտակ և գլու- նավոր		
Սոսիճ	$1\frac{1}{2}$ կիւ	
Ներկեր		
Մ և խ	1 կիւ	
Ասեղ	1 թու	
Թէլ	4 կոճ	
Ավազ		
Կապ		

Ա Ն Ո Ւ Ն Ը	ՔԱՆԱԿ	Զ Ա Փ Ե Ր Ը
Դեղատուփ.		
Յող	50 գրամ	
Բամբակ		
Բէնդ	10 հատ	
Թանդիք	5 մեար	
Թուղթ կոմպրեսի	3 թերթ	
Լուծողական	50 գրամ	
Վազելին	50 »	
Յինկովի մաղ	50 »	
Մարգանցովո-կիսլի կալի (Марганцово-кислый ка- лий).		

ԽԱՂԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ

Այս փոքրիկ հավաքածուն նպատակ ունի տալու մի շարք կազմակերպված խաղեր, վորոնք ունեն ընդհանուր կանոններ: Կազմակերպված խաղերն ունեն խոշոր նշանակութիւն այն իմաստով, վոր յերեխան հպատակվելով ընդհանուր որենքներին, տեսնելով, վոր որենքներին խախտման դեպքում ինքը պատասխանատու լի ամբողջ կոլեկտիվի համար, խաղերի միջոցով ստանում և կոլեկտիվիստական դաստիարակութիւն: Բացի դրանից, խաղերը զարգացնում են յերեխայի ակտիվ ուղադրութիւնը, մտքի կենտրոնացումը, զսպողականութիւնը, արագաշարժութիւնը և տալիս են սոցիալիստական դիրքավայրում:

1) Խաղեր վազքով, 2) Խաղեր, վորոնք զարգացնում և վորտենը, աչքաչափը (նշան բռնել), 3) Խաղեր՝ առանց վազքի (հանգիստ խաղեր), 4) Ռիթմիկ խաղեր:

Ներքևում նկարագրված բոլոր խաղերը փորձվել-խաղացվել են մեր մանկապարտեզներում:

ԽԱՂԵՐ ՎԱԶՔՈՎ

Յերեխաներն ու պարսիգաւոր — Խաղացողների քանակը 10 — 40: Խաղացողները բաժանվում են 2 հավասար մասի, վորոնցից մի խումբը

յերեխաներն են, միակ մյուս մնացածներն իրենցից ընտրում են մի ղեկավար, վոր հանդիսանում է պարտիզպանը, մնացած յերեխաները՝ ծաղկի փուռն: Պարտիզպանը 1-ին խմբի յերեխաներից ծածուկ իր ծաղկե փնջին տալիս է վորևե ծաղկի անուն, որ. Շուշան: Այս ծաղկի փուռնը տանելով յերեխաների մոտ, ասում է՝ Երարեմ, յերեխաներ:

Յերեխաները. պատասխանում են Երարեմ քեզ:

Պարտիզպան. ձեզ մի ծաղկե փուռն էմ բերել:

Յերեխաներ. ինչ ծաղկե փուռն է:

Պարտիզպան. ապա իմացեք:

Յերեխաներ. Վարդի փուռն է:

Պարտիզպան. — Վնչ:

Այսպես յերեխաները տալիս են մի քանի ծաղիկների անուններ և յերբ տալիս են պարտիզպանի տված անունը — Շուշան, պարտիզպանը պատասխանում է — «այն» ու ծաղկի փուռնն առած՝ փախչում է, իսկ յերեխաները վազում են նրանց բռնելու. Ով վոր բռնվում է, դալիս է յերեխաների կողմը: Այսպես շարունակում է, մինչև յերեխաները բոլորին բռնում են, և պարտիզպանը մնում է մենակ:

Այս խաղը կարելի է խաղալ 5, 6, 7 տարեկան յերեխաների հետ:

Այս խաղը զարգացնում է հետևյալ ունակութիւնները՝ 1) սովորեցնում է ծաղիկների անունները, զարգացնում է 2) արագաշարժութիւնը և 3) ուշադրութիւնը:

Մենք ծաղիկ ենք քաղում. — Սաղաքողներ թիվը 5 — 50: Սաղաքողներն իրենց ընտրում են մի գալլ ու բակի մի կողմում քաշելով մի գիծ՝ համարում են դայի սահմանը, վորտեղ կանգնում է գալլը, իսկ ամբողջ բակի տարածութիւնն՝ անտառ, վորտեղ յերեխաները ծաղիկ են քաղում և միևնույն ժամանակ յերգում են. «մենք ծաղիկ ենք քաղում, մենք գալլից չենք վախենում»: Յերբ վոր գալլին տեսնում են «բոմբոմ» ասելով սկսում են կրակել: Պայլը տեսնելով յերեխաներին, վազում են նրանց բռնելու: Յերեխաները փախչում են՝ գալլից ազատվելու համար: Պայլն ում վոր ձեռքը խփեց, տանում է իր սահմանը և պահում է իր մոտ, այսպես՝ մինչև ամենավերջինը, վորին գալլը չի կարողանում բռնել, հուսահատ գալլիս է, քնում: Յերեխաներից վոմանք գալլիս են զգուշութեամբ. վոր գալլը չլսի, ազատում են են իրենց ընկերներին և փախչում գալլից:

Այս խաղը կարող են խաղալ 5, 6, 7 տարեկան յերեխաները:

Սա զարգացնում է հետևյալ ունակութիւնները՝ 1) ընկերասիրութիւնը, 2) կոլեկտիվիստական վոզի, 3) ճարպիկութիւնը և արագաշարժութիւնը:

Մենք քանդորներ ենք. — Սաղաքողներ թիվը 5 — 30. Սաղաքողներն իրենց ընտրում են մի վարպետ, վոր կանգնում է բակի մի ծայրում, իսկ մնացած յերեխաները հավաքում են ու զաղտնի մտածում են, թե ինչ անեն պայմանավորվում են վորևե աշխատանքի շարժում անել: Հետո խմբով մոտենում են վարպետին և ասում են, «բարով վարպետ»: Նա պատասխանում է՝ «Բարե, բանվորներ, վորտեղ ելիք աշխատում»: Յերեխաները՝ «Դարբնոցում»: Վարպետը «Ինչ էլին անում»: Յերեխաները պատասխանի փոխարեն սկսում են համապատասխան շարժումներով ցույց տալ այն գործողութիւնները, վոր արդեն մտածել են: Յերբ վարպետն իմանում է, թե ինչ աշխատանք են անում, իսկույն բոլոր յերեխաները փախչում են: Վարպետը վազում է նրանց յետևից և բռնում է մեկն ու մեկին: Ում վոր բռնեց, նա վարպետ է, իսկ ինքը մյուսների հետ միանալով՝ շարունակում է խաղը:

Այստեղ կարելի է աշխատանքի ուրիշ պրոցեսներ պատկերացնել: Այս խաղը լավ է խաղալ արտադրական երկուստիայից հետո, վորպեսզի յերեխաների մեջ խորացվեն տեսածները: Զարգացնում է հիշողութիւնն ու արագաշարժութիւնը:

Զույգ գիթ քե չե՝ կրոնկես. — Սաղաքողներն են մի խումբ յերեխաներ՝ 20-ի սահմաններում: Բոլորը վազում են և պաշտպանում մեկից վոր ուղում է նրանց բռնել, կամ ձեռքով խփել: Յեթե մինչև բռնվելը զույգ ունենան, իրավունք չկա բռնելու: Զույգ են դառնում նրանք, վորոնք հետապնդվում են: Ժամանակն իրարից անջատ: Վազում են:

Այս խաղը զարգացնում է արագաշարժութիւնը:

Յեղարգիծը. — Սաղաքողներ թիվը մոտ 20—30 հոգի է: Սաղաքողները շարք են կանգնում, մեկը մյուսի հետից, Առաջ կանգնածը շոգեմեքենա է, մյուսներ՝ վազոններ:

Մի քանիսը գտնվում են շարքից դուրս, թեքը կապած. դրանք կոնդուկտորներն են: Ամբողջ զնացքը շարժվում է այն ուղղութեամբ, ինչ ուղղութեամբ տանում է շոգեմեքենան, մերթ դանդաղ, մերթ արագ, մերթ կանգնում է վորևե կայարանում, հասնելով մի կամըջի: Հանկարծ ղեկավարը բացահայնում է՝ «կամուրջը քանդվեց», վորից հետո բոլոր վազոնները ցրվում են զանազան կողմեր: Կոնդուկտորը սուլելով հավաքում է վազոնները:

Այս խաղը ծանոթացնում է՝ 1) մեքենայով գտնելու կանոններին (տոմսեր ստուգել), 2) կոլեկտիվիզմին (բոլորը միասին վազում են, միասին կանգնում):

Կարելի է մտցնել հանապարհի պահակներ՝ կարմիր և կանաչ դրոշակներով, վորոնք նախազգուշացնում են ճանապարհի կանոնավոր կամ անկանոն լինելու մասին:

Հրդեհառեցմիւր. — Խաղում են մօտ 20 չերեխաւ: Խաղացողներէց մեկը ընտրւում է հրդեհաշէջ խմբի պետ, մյուսը՝ հերթապահ, իսկ մնացածները՝ ձիեր և հրդեհաշէջներ: Ձիերը գտնուում են գոմում, ախտիկ են նաև նրանց սանձերը: Հերթապահը, վոր գտնուում է նախորդը գծած շրջանում, ուշադիր նայում է չորս կողմը: Հանկարծ նկատելով հրդեհը, հերթապահն ազդանշան է տալիս: Հրդեհաշէջները լծում են ձիերը պետի հրամանով և պետը և միասին քշում են դեպի հրդեհը:

Այստեղ սկսվում է աշխատանքը: Պետը կարգադրում է, վոր վոմանք արձակեն ձիերը, վոմանք չուր քայլեն, վոմանք իրերը փրկեն: Յերը հրդեհը հանդչում է, պետը կարգադրում է նորից ձիերը լծել և պատրաստվել տուն դառնալու:

Այս խաղը կարելի չի ճոխացնել, պատրաստելով հրդեհաշէջների ձևի գլխաւորներ:

Այս խաղը զարգացնում է յերեխաների ուշադրութիւնը, տալիս է հրդեհաշէջների աշխատանքների վորոշ պատկեր:

Յերեկ յեղ գիւտ. — Խաղացողները բաժանվում են 2 խմբի, 1-ը գիշեր, մյուսը՝ ցերեկ: Սենյակը, կամ հրապարակի 2 հակառակ մասը գծվում է, վոր կողմում է «ցերեկ»-ի տունը: Գիշերվա խումբը կանգնած է մեջ տեղը՝ մեջքը դեպի սպիտակ խումբը: Յերեկվա խմբից տմեն մեկը. պետը և աշխատի աջակիս աննկատելի անցնել մեջ տեղը կանգնած գիշերվա խմբից այնպես արագ անցնել դեպի մյուս տունը, վոր սենքը չկարողանան նրան ձեռք տալ: Իսկ սենքը կանգնած իրենց տեղերում, աշխատում են ձեռք տալ փախչողներին, կամ հոտուց կապած թաշկինակը պոկել:

Այս խաղը զարգացնում է հետևյալ ունակութիւնները՝ թեթի, աննկատելի վազը, լսողութիւն և ուշադրութիւն:

Ճանապարհորդութիւն դեպի Մոսկվա. — Խաղացողները վերցնում են աթոռակներ, խաղացողների թվից մեկով ազակա աթոռներ, դնում են մեջք-մեջքի և խաղացողները նստում են այդ աթոռների վրա, բացի մեկից, վոր ոտն է գալիս դրոշակով ասում է. «գնում եմ Մոսկվա, ո՞վ է գալիս ինձ հետ» և դրոշակով աշխատում է խփել. ում վոր կաշում է, նա չիլ գնում է հետևից: Գամաց-կամաց քայլերն արագացնելով՝ նա յուր հետ է տանում բոլորին և յերբ բոլորը վեր են կենում, նա բացականչում է՝ «հասել ենք Մոսկվա», և ինքը նստում վորև աթոռի վրա: Նրա հետ նստում են բոլորը, շտապելով, վոր առանց աթոռի չմնան:

Ով մնում է առանց աթոռի, նա դառնում է խաղի զեկավարը:

Այս խաղը զարգացնում է արագաշարժութիւն, լարում է խաղացողների ուշադրութիւնը:

Այս խաղը կարելի չի անցկացնել նվազի տակ: Յերեխաները քայլում են նվազի տակ. յերբ նվազը հանկարծ դադարում է, յերեխաները զբաղւում են տեղերը:

Առաջ կառուցեմ. — Խաղացողների թիվը 20 հոգի: Խաղացողները բաժանվում են յերկու հավասար մասի. գետնի վրա գծում են 2 աստղ՝ իրարից 5 քայլ հեռավորութիւն վրա: Աստղից 26 քայլ հեռավորութիւն գծում են յերկու գիծ, վորոնց վրա տեղավորվում են 10 — 11 հոգի: Գծերից 3 քայլ հեռավորութիւն վրա նշանակում են պահեստի տեղ, ուր և դաստավորվում են 20 հատ փայտ: Ղեկավարի նշանով սկսում են խաղը: 2 գծերի վրա կանգնած 1 ին յերեխաները վերցնում են պահեստի փայտերից մեկը և վաղելով տանում տեղավորում աստղի մի թևի վրա և իրենք գալիս, ամենավերջը կանգնում: Նույն գործողութիւնը կատարում են և մյուսները, յայպես մինչև աստղ կառուցել: Վոր խումբը վոր շուտ կառուցեց, նա չիլ տանում է: Կարելի չի խաղը շարունակել աստղերի փայտերը հավաքելով՝ նույն կանոններով: Ով շուտ հավաքել խաղը կտանի:

Աստղը պետք է նկարված լինի այն փայտիկների չափ, վորոնցով խաղում են: Այս խաղը զարգացնում է՝ 1) աստղի գողափարը նկարելը, 1) արագաշարժութիւն, ճարպիկութիւն, 3) կոլեկտիվ պարտականութիւն:

Կոլխոզ կառուցիւր. — Խաղում են 6 — 7 տարեկաններն՝ թվով 16 հոգի:

Հրապարակի չորս անկյուններում գտնվում են 3 գյուղ, ամեն մի գյուղն ունի յուր համար առաջին, յերկրորդ, յերրորդ, չորրորդ: Ամեն մի գյուղում կանգնած է 4 — 4 գյուղացի: Յուրաքանչյուր գյուղացի ունի յուր համարը:

Ազդանշանի տակ գյուղացիները դուրս են գալիս: Այն գյուղը, վորի առաջին համարն առաջին հերթին դուրս չեկավ, կանգնում է առաջին շարքերում, նրանք հետևում են մյուս գյուղերը: Յերբ դուրս են գալիս բոլորը, իրար յետևից քայլելով, նորից ղեկավարի ազդանշանով, վոր բացականչում է՝ «գյուղացիների ժողով է», անցնում են կափիճով դժված հրապարակի մեջտեղի շրջանը: Մի քանի րոպից հետո, յերբ ղեկավարը նորից նշան է տալիս, նրանք անցնում են գյուղերը կառուցելու: Բոլոր առաջին համարներն անցնում են №1 գյուղ, յերկրորդ համարները՝ №2 գյուղ և այլն:

Այդ խումբը միացնելով աջ ձեռքերը բարձրանում են վեր, իսկ ձախ ձեռքերը դնում են հարևանի ուսին և դռում՝ «ուսում»:

Տանում է այն խումբը, վոր շուտ է անցնում իր գյուղը:

Այս խաղի արդունքը՝ կոլեկտիվ զգացում, քաղաքական գիտելիքներ, արագաշարժութիւն:

Վազգ գունավոր ցկարներով.— Խաղում են 5—7 տարեկան չերեխաներ: Խաղին մասնակցում են 20—25 չերեխա:

Խաղացողների կոխքից կախված են գունավոր ֆաների քանակից կամ ստվարաթղթից նշաններ (քառակուսի կամ շրջանաձև): 5—6 հոգի ունենում են միևնույն գույնի նշաններ: Բոլոր չերեխաները կանգնում են շրջանաձև, սակայն խառը գույներով: մեկը շրջանի մեջտեղը կանգնած՝ տալիս է գույներից մեկի անունը, որին ահա՛ կարմիր: Այս ձայնին կարմիր նշաններ ունեցողները փոխում են իրենց տեղերը, վորի ընթացքում մեջտեղի կանգնածն աշխատում է մեկն ու մեկի տեղը բռնել, դուրս մնացողը կանգնում է մեջտեղը, իսկ նրա տեղը բռնողը վերցնում է նշանը և կանգնում նրա տեղը:

Այս նոր դեկավարը նույն կարգով կանչում է հետևյալ գույներին:

Այս խաղը զարգացնում է ուշադրություն, ծանոթացնում է գույներին և զարգացնում է վտանները:

Գործի խաղը.— Խաղում են 6—7 տարեկան չերեխաները: Խաղացողների թիվը՝ մինչև 25 հոգի:

Ցերեխաները շարվում են մեկը մյուսի կողքին, նույն ուղիով թյամբ կապիճով գծած գծի վրա: 3 մետր տարածության վրա նորից մի գիծ են քաշում: Ցերեխաները պըպգած, նմանելով գորտերին, թռչկոտում են մինչև հակառակ գիծը: Ով շուտ է հասնում տանում է խաղը:

Այս խաղը զարգացնում վտանների մկանները:

Նեան խաղը (shw).— Խաղում են մինչև 25 հոգի, մասնակցում են 6—7 տարեկան հասակ ունեցողները:

Պատվանդանի կամ պատի վրա ամրացվում է քառակուսի տախտակ, վորի կողմ հավասար է կես մետրի: Տախտակին խփում են վոքորիկ գնդակով հաշո՞ղ խփողը նշան է ստանում:

Խաղը տանում է ամենից շատ նշաններ ստացողը:

Դասարկ սեղ.— Խաղացողների թիվը 21 հոգի չէ: Խաղում են 5—7 տարեկանները: Ցերեխաներից մեկին ընտրում են խաղի առաջնորդ, մնացածները կազմում են մի խխտ շրջան: Առաջնորդը պտտվում է չերեխաների շուրջը և վորեւ մեկի մեջքին խփում է ու վազում: Խըփվողը իսկույն պետք է վազի հակառակ կողմը չերեխան ել աշխատում են գրավել դատարկ տեղը, այսինքն այն տեղը, վորտեղից վազեց խփվողը: Ով շուտ կարողանում է հասնել, նա գրավում է դատարկ տեղը, իսկ մյուսը նույն ձևով շարունակում է խաղը:

Խաղը զարգացնում է հետևյալ ունակությունները՝ արագաշարժություն, ճարպկություն, տարածության կողմնորոշում:

Ինքնաթիռ.— Խաղում են 5—7 տարեկանները՝ 20—24 հոգի:

Խաղացողներից չերեխան իրար ձեռքերը բռնած, կանգնած են անգարում պահեստում: Դրանք ինքնաթիռ են: Բոլոր մյուս չերեխաներն ինքնաթիռի մասերն են: Սրանց հարկավոր է հավաքել: Ինքնաթիռը (ձեռք ձեռքի տված չերեխաները) դուրս են թռչում և աշխատում են մասերը բռնել: Բռնված համարվում է նա, ում վոր հաջողվեց ձեռք տալ: Դրանից հետո բռնվածին հասցնում են անգար ձեռքերի մեջ: Անգարում մնում է այդ մասն այնքան ժամանակ, մինչև վոր բերվում է ինքնաթիռի չերեկորդ մասը: չերք 2 բդ մասը բերվում է անգարը, այն ժամանակ այս չերեխու մասերը կազմում են նորից մի ինքնաթիռ, վորը նույնպես թռչում է մասերը բռնելու:

Ցերք բոլոր ինքնաթիռներն արդեն պատրաստ են, նրանք դուրս գալիս, ձեռքերի թեթև շարժումներով, ինչպես ինքնաթիռն է թռչում, անցնում են սենյակով: Խաղը վերջանում է այն ժամանակ, չերք ամբողջ հսկադիրը հասնում է անգար:

Այս խաղը զարգացնում է գիտելիքները (հանկուցողություն ինքնաթիռի մասին), ճարպկություն:

Դնդակի խաղ վոսով.— Խաղում են մինչև 25 հոգի 6—7 տարեկան չերեխաներ:

Ցերեխաները կանգնում են շրջանաձև և խխտ: մեկը շրջանի մեջտեղը կանգնած՝ աշխատում է վոտքով շրջանում գտնվող գնդակը չերեխաների վոտքերի միջից դուրս հանել: Իսկ շրջանաձև կանգնած չերեխաներն աշխատում են խանգարել դրան և վոտքով գցում են գընդակը դեպի շրջանի կենտրոնը: Ով գնդակը բաց է թողնում իր վոտքերի արանքից, նա կանգնում է շրջանի կենտրոնում կանգնածն անցնում է նրա տեղը: Գնդակին ձեռքով խփել չի կարելի:

Այս խաղը զարգացնում է ուշադրությունը և վոտքերի մկանները:

Ով է պակաս սենյակում.— Խաղացողների թիվը 15 հոգի չէ, խաղում են 5—7 տարեկանները:

Խաղացողները նստած են սենյակում: Մեկը կանգնած է մեջտեղը աչքերը ամուր փակած: Նստած չերեխաներից մեկն անձայն դուրս է գալիս, վորից հետո աչքերը խփած չերեխաները բաց են անում իրենց աչքերը և պետք է իմանան թե ով դուրս գնաց:

Այսպես հաջորդաբար աչքերը փակում են մյուս չերեխաները և խաղը շարունակվում է:

Այս խաղը զարգացնում է գիտողությունն ու հիշողությունը:

Իր բոգցնելը.— Խաղում են 20—25 չերեխա, 5—7 տարեկան հասակում:

Խաղացողները նստած են սենյակում: մեկին ուղարկում են դուրս, նրա բացակայության ժամանակ թագնում են վորեւ իր, չերք դուրս

գնացածը ներս է մտնում, նվագի, լերգի, կամ ծափի առակ սկսում են վորոնել թագցրած իրը: Յերբ նա մոտենում է թագստաւեղին, նվագն ուժեղանում է, իսկ լելը հեռանում է այնտեղից, նվագը մեղմանում է: Յերբ լերեխային հաջողվում է գտնել թագնված իրը, յերեխաներ խըմ բով ծափահարում են. այնուհետև դուրս է գնում մի նոր յերեխա, և խաղը շարունակվում է:

Այս խաղը զարգացնում է խողությունը և ուշադրությունը:

Կանավորումը փոխվել է. — խաղում են 5—7 տարեկանները: Խաղացողների թիվը՝ 20 հոգի: Խաղացողները բաժանվում են 2 խմբի: Մեկ խումբը նախով չորս կողմը՝ շուտ դուրս են գնում, իսկ մյուս խումբը մնում է սենյակում (հրապարակ) փոխում կահավորումը և տեղափոխում է իրերը:

Դրանից հետո նորից ներս է մտնում առաջին խումբը, վոր պետք է իմանա թե, ինչ է փոխվել կահավորման մեջ: Նույնը հետո անում է 2 բոլ խումբը: Տանում է այն խումբը, վոր ավելի շատ բան է նկատել կահավորման փոփոխության մեջ:

Այս խաղը զարգացնում է ուշադրություն, դիտողություն, կոնկրետ իրատական զգացմունք:

Ձգուռ ֆայլիք. — Յերեխաներից 2-ը, փակած աչքերով, ձեռքերը միացած և բարձր պահած՝ կազմում են դարպաս: Մնացածը հերթով, զգուշ պետք է անցնեն դարպասի առակից: Դարպասը զգուշ իջնում է և աշխատում անցնողներին բռնելով ընկնում է դարպասի մեջ, փոխարինում դարպաս կազմողներից մեկին, հաջորդը՝ մյուսին, և այսպես շարունակվում է խաղը 10—15 րոպե:

Այս խաղը զարգացնում է զգուշություն, ուշադրություն, ճարպկություն, ճկունություն:

Խաղ զանգով. Յերեխաները շրջան են կազմում. յերկու յերեխա կանգնում են շրջանի մեջտեղը մեկին տրվում է փոքրիկ զանգակ, կամ թիթեղից արկղ մեջը միքանի քար. մյուսի աչքերը կապում են թաշկինակով առաջինը տալիս է զանգը կամ թխկացնում է արկղիկը, յերկրորդը վորի աչքերը կապված են, աշխատում է նրան բռնել հետևելով զանգի ձայնին: Յերբ հաջողվում է բռնել, շրջանի մեջտեղը գալիս է մի ուրիշ զուգ, և խաղը շարունակվում է:

Այս խաղը զարգացնում է խողությունը:

Խաղ ողակով. — Վերցնում են 4—5 մետր պարան, անցկացնում ողակ և ծայրերը իրար հետ կապում: Յերեխաները շրջան են կազմում և շրջանաձև և պարանը ձեռներն առնում: Պարանը բանողները շարունակ շարժում են ձեռները և փոխադրում ողակը մեծից մյուսին, աննկատելի: Մեկը կանգնում է շրջանի մեջտեղը և աշխատում է իմանալ ու ձեռին

և ողակը: Յերբ հաջողվեց բռնել ողակը, մեջտեղի կանգնողը կանգնում է շրջանում, իսկ բռնվածը շրջանի մեջտեղը, և խաղը շարունակում են:

Այս խաղը զարգացնում է ճարպկություն և դիտողություն:

Խաղ քոխիով. — Յերեխաները կազմում են շրջանի մեջտեղը. նա ձեռին ունի մի պարան յերկու և կես մետր յերկարությամբ նաև շրջանի տրամագիծը), վորի ծայրին կապված է փոքրիկ տոպրակ լիջը ափսոսով: Մեջտեղի կանգնողը շարժում է պարանը՝ աշխատելով տոպրակով դիպցնել շրջանում կանգնած յերեխաների վրտներին: Վերջինները խուսափելու համար ցատկում են յերկու վտաքի վրա: Յեթե հաջողվեց դիպչել մեկի վտաքին, նա կանգնում է զրջանի մեջտեղը: և խաղը շարունակվում է:

Այս խաղը զարգացնում է ճարպկություն և վտաքերի մկանները:

Մրցման խաղ. — Յերգի նվագի տակ յերեխաները քայլում են զուգ-զուգ հետո բաժանվում են յերկու հավասար շարքի նախորոք խաղացողի մեջտեղը կազմով շրջանագծում են, վորի յերկու հակառակ կողմը՝ վեց-յոթ քայլ տարածության վրա կանգնում են շարքերը:

Շարքերի առաջ կանգնողներին տրվում է մի կարմիր դրոշակ: Ղեկավարի ազդանշանի տակ առաջը կանգնողները վազում են իրար դեմ՝ շրջանի շուրջը: Վերադառնալով իրենց տեղը՝ հանձնում են դրոշակը մեկից մյուսին: Վոր շարքը առաջ վերջացրեց խաղը, նա տանում է մրցանակը:

Այս խաղը զարգացնում է կոնկրետ իրատական ունակություն և ճարպկություն:

Գնդակով խաղ. — Ինչպես նախորդ խաղում՝ յերեխաները կանգնում են յերկու շարք: Առաջին կանգնողներից մեկին տրվում է միջակ մեծության գնդակ. վոր նա հանձնում է գլխի վերևով հետևյալ ընկերոջը: Վերջինս էլ իրենց հետո կանգնողին, վոր շարք վոր շուտ հասցրեց գնդակը վերջին կանգնողին, նա տանում է խաղը:

Նպատակը նույնն է, ինչ նախորդ խաղինը:

Նախաբան	2
I Հրապարակի կազմակերպումը	4
II) Կազմակերպող մոմենտներ	6
1. Յերեխաների մասնակցութեանը հրապարակի կյանքի կազմակերպմանը	6
2. Յերեխաների մասնակցութեանը բանջարաբանացի կազմակերպմանը	13
3. Յերեխաների մասնակցութեանը կստակերատիվ օրվա առնակատարութեանը	22
4. Յերեխաների մասնակցութեանը կենցաղի բարելավմանը	27
5. Յերեխաների մասնակցութեանը «յերբի պարտականութեան օրվան» առնակատարութեանը	34
III Յերեխաների մասնակցութեանը բերքի տոնի մեթոդական ցանկումները	52
1. Մանկ. կալիկալի կազմակերպումը	52
2. Ինչպես պետք է անցկացնել օրը մանկ. հրապարակում	54
3. Ֆիզդաստերակութեան	56
4. Հասարակ-քաղաքական դաստիարակութեան	57
ա. Աղջիկներին և տղաներին հալոսը դաստիարակութեանը	58
բ. Ինտերնացիոնալ դաստիարակութեանը	59
գ. Հակալիբերալական դաստիարակութեան	60
դ. Պոլիտեխնիկական դաստիարակութեան	61
ե. Կապ շրջանի կազմակերպութեան հետ	62
5. Մաղ և աշխատանք	63
6. Աշխատանք ընտելեան մեջ	67
7. Կենդանի խոսք	70
8. Կերպարվեստ	76
9. Շարժումներ (Ֆիզ-կուլտ)	77
10. Յերգ	78
11. Աշխատանքի պլանավորում	78
12. Աշխատանքի հաշվառում	80
13. Մանկավարժական հասարակական աշխատանքն աղջաբնաջութեան հետ	81
14. Մանկ. հրապարակի կանավորման ցուցակ (50 յերեխայի համար)	82
15. Մտղերի հալարածու	85

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0235262

50. 754

ԳԻՆԸ 95 ԿՈՊ. (6 Մ.)

Գլավկիտ 7500 Բ. Հրատարակչություն 9808. Պատվեր 9946 Տիրամ 8000
Հայպոլիգրաֆի Տպարան Յերևանում